

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİMDALI

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

Yüksek Lisans Tezi

Meliha Şule AKGÜR

Danışman
Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Nevşehir
Temmuz 2020

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİMDALI

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

Yüksek Lisans Tezi

Meliha Şule AKGÜR

Danışman
Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Nevşehir
Temmuz 2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan
Meliha Şule AKGÜR

“Nevşehir İlinin Eğitim Coğrafyası” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Melih Şule AKGÜR

Danışman
Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Coğrafya Ana Bilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

İmza

Kabul ve Onay Sayfası (Yüksek Lisans Tezleri İçin)

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ danışmanlığında Meliha Şule AKGÜR tarafından hazırlanan “Nevşehir İlinin Eğitim Coğrafyası” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

16.../07/2020

JÜRİ İMZA

Danışman: Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Üye: Prof. Dr. Ali MEYDAN

Üye: Doç. Dr. Tahsin YILDIRIM

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 14.../08..2020 tarih ve 2020.32.571 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Müdür

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, Nevşehir ilinin eğitim coğrafyasının incelenmesi amaçlanmıştır. Nevşehir ilindeki fiziki ve beşeri coğrafya koşullarının eğitim faaliyetleri üzerindeki doğrudan ya da dolaylı etkisi incelenmek istenmiştir.

Öncelikle tez konusunun belirlenmesinde bana yol gösteren ve çalışmanın hazırlanma sürecinin her aşamasında bana yardımcı olan tez danışmanım, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu süreçte benden desteğini esirgemeyen ve kıymetli bilgilerini benimle paylaşan hocalarım Prof. Dr. Ali MEYDAN'a, Doç Dr. Şenay GÜNGÖR'e, Dr. Öğretim Üyesi Ahmet UYSAL'a ve Öğretim Görevlisi Fatih ADIGÜZEL'e teşekkürü borç bilirim.

Meliha Şule AKGÜR

Nevşehir - 2020

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

Meliha Şule AKGÜR

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Coğrafya Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Temmuz 2020

Danışman: Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

ÖZET

Eğitim, bireylerin ve toplumların geleceğe yönelik olarak yaptıkları değerli bir yatırımdır. Eğitime ilişkin veriler farklı bilim dalları tarafından kendi yöntemleri doğrultusunda ele alınmaktadır. Eğitim coğrafyası da bu bağlamda, coğrafi bakış açısı ile eğitimi ele almakta, coğrafi koşullarla eğitim arasındaki doğrudan ya da dolaylı etkileşimi ortaya koymaya çalışmaktadır. Öyle ki, eğitim-coğrafya ilişkisi, insan ile doğal çevre etkileşiminin farklı bir boyutunu oluşturmaktadır.

Bu çalışma, eğitim coğrafyası çerçevesinde Nevşehir ilinin eğitim durumunu ele almayı ve ildeki eğitim faaliyetleri ile fiziki ve beşeri coğrafya koşulları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Her ilin eğitim yapısı farklıdır ve farklı coğrafi koşullar altında şekillenmektedir. Bu farkların ortaya konulması ve karşılaştırma yapılabilmesi için her bir ilin eğitim coğrafyası açısından ele alınması önemlidir. Bugüne kadar Nevşehir ili için böyle bir çalışma yapılmamıştır. Ayrıca, yapılan bu çalışma, Nevşehir ilinde eğitim ile ilgili planlamalara ışık tutacağı için de önemlidir.

Çalışmada, Nevşehir ilinde eğitime ilişkin özellikleri tespit etmek için, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan okullaşma oranları, öğretmen, öğrenci, okul ve derslik sayıları kullanılmıştır. Elde edilen ve Nevşehir iline özgü olan veriler tablo ve grafikler halinde sunulmuştur. Yine, Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan Nevşehir ilinin nüfus özelliklerine ait veriler kullanılmıştır. Coğrafi bilgi sistemlerinin yardımı ile, Nevşehir Belediyesi'nden alınan imar planından elde edilen mahalle ve okul verileri doğrultusunda haritalar hazırlanmıştır. Ayrıca Nevşehir ilindeki okulların fiziki coğrafya koşulları ile ilişkilendirilmesi bağlamında mekânsal analizlere yer verilmiştir. Çalışma sonucunda, Nevşehir ilinin eğitim ile ilgili olarak sahip olduğu özelliklerle Türkiye'deki eğitim faaliyetleri içerisinde, bilhassa öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları açısından oldukça iyi bir konumda olduğu tespit edilmiştir. İlin sahip olduğu fiziki çevre koşullarından ziyade, beşeri özelliklerin eğitim faaliyetlerini şekillendirdiği dikkat çekmiştir. Yapılan mekânsal analizler sonucunda, ildeki iklim koşullarına ve su yetersizliğine bağlı olarak okullardaki yeşil alanların yetersiz olduğu görülmüştür. Ortaöğretimde okullaşmanın şehir merkezinde yoğun olduğu ve bu durumun şehir içi ulaşımında sıkışıklığa neden olduğu tespit edilmiştir. Şehirleşme doğrultusunda nüfusun fazla olduğu ve hızla arttığı mahallelerde ise, ortaöğretim kurumlarının az olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, coğrafya, Nevşehir ili, okul, nüfus*

EDUCATION GEOGRAPHY OF NEVŞEHİR PROVINCE
Meliha Şule AKGÜR
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Department of Geography, M.A. , July, 2020
Supervisor: Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

ABSTRACT

Education is a valuable investment made by persons and communities for the future. Educational data are evaluated by different disciplines in accordance with their own methods. In this sense, education geography approaches the education from a geographical perspective and tries to exhibit the direct or indirect interaction between geographical conditions and education. So education-geography relation constitutes a different aspect of interaction between human-natural and environment.

This study aims to search the educational status of Nevşehir province and to reveal the relationship between the educational activities in the province and physical and human geography conditions within the framework of educational geography. The educational structure of each province is different and is shaped under different geographical conditions. It is important to consider each province in terms of education geography, to reveal these differences and to make comparisons. To date, no such research has been made for the province of Nevşehir. In addition, this study is important as it will help the education plans in Nevşehir province.

In this study, the schooling rates, the number of teachers, students, schools and classrooms published by the Ministry of National Education were used to determine the educational characteristics in the province of Nevşehir. The data obtained and specific to the province of Nevşehir are presented in tables and graphics. In addition the data on the population characteristics of the Nevşehir province taken from the Turkish Statistical Institute were used. Maps were prepared in line with the street and school data obtained from the zoning plan taken from Nevşehir Municipality with the help of geographic information systems. Also spatial analysis is included in order to relate schools in Nevşehir to physical geography conditions. In conclusion, especially in terms of number of students and teachers per classroom Nevşehir province were found to have quite a good position in Turkey. It has been observed that shaping education activities are more human characteristics than physical environmental conditions. As a result of the spatial analysis, it was observed that the green areas in the schools were insufficient due to the climatic conditions in the province and water shortage. It has been determined that schooling in secondary education is intense in the city center and this situation causes congestion in urban transportation. Finally in neighborhoods where the population is high and rapidly increasing, secondary education institutions are low.

Keywords: *Education, geography, Nevşehir province, school, population*

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
HARİTALAR LİSTESİ.....	xiii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	

I. Çalışma Alanının Sınırları ve Genel Özellikleri.....	1
II. Çalışmanın Amacı.....	3
III. Veri Kaynakları ve Çalışmada İzlenen Yöntem.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM VE COĞRAFYA

1.1. Eğitim Kavramı.....	6
1.2. Eğitimin Önemi.....	8
1.3. Eğitimin Bireysel ve Toplumsal İşlevleri.....	11
1.4. Eğitimin Ekonomik Kalkınmadaki Rolü.....	14
1.5. Eğitim Coğrafya İlişkisi.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM FONKSİYONLARI

2.1. Milli Eğitim Sistemi ve Temel Kavramlar.....	20
2.2. Nevşehir İlinde Eğitim-Öğretim.....	21

2.3. Okul Öncesi Eğitim.....	23
2.4. İlköğretim.....	26
2.5. Ortaöğretim.....	31
2.6. Yükseköğretim.....	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EĞİTİM FONKSİYONU VE FİZİKİ COĞRAFYA İLİŞKİSİ

3.1. Yükselti-Eğitim-Bakı İlişkisi.....	46
3.2. İklim İlişkisi.....	49
3.3. Yeşil Alan İlişkisi.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EĞİTİM FONKSİYONU VE BEŞERİ COĞRAFYA İLİŞKİSİ

4.1. Nevşehir İlinin Nüfus Özellikleri ve Eğitim İlişkisi	58
4.1.1. Nüfus Özellikleri.....	58
4.1.1.1. Nüfusun Gelişimi.....	58
4.1.1.2. Göç Hareketleri.....	62
4.1.1.3. Toplam Doğurganlık Hızı ve Ortalama Hane Halkı Büüklüğü.....	65
4.1.1.4. Şehir ve Kır Nüfusu	68
4.1.1.5. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı.....	70
4.1.1.6. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı.....	72
4.1.1.7. Nüfusun Okuryazarlık Oranı ve Eğitim Durumu.....	75
4.1.2. Nüfus, Arazi Kullanımı ve Eğitim İlişkisi	84
4.2. Ulaşım ve Eğitim İlişkisi	90
4.3. Ekonomi ve Eğitim İlişkisi.....	93
SONUÇ	97
ÖNERİLER.....	105
KAYNAKÇA.....	107
ÖZ GEÇMİŞ	

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 2.1.** Nevşehir İli Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları (2017-2019).
- Tablo 2.2.** Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları (2017-2019).
- Tablo 2.3.** Nevşehir İli Okul Öncesi Eğitimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).
- Tablo 2.4.** Nevşehir İlinde Şehir ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim İstatistikleri (2018-2019 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.5.** Türkiye’de Şehir ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim İstatistikleri (2018-2019 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.6.** Nevşehir İli İlköğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).
- Tablo 2.7.** Türkiye’de İlköğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).
- Tablo 2.8.** Nevşehir İli İlköğretimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).
- Tablo 2.9.** Nevşehir İlinde Şehir ve Köylerde İlköğretim İstatistikleri (2018-2019).
- Tablo 2.10.** Türkiye’de Şehir ve Köylerde İlköğretim İstatistikleri (2018-2019).
- Tablo 2.11.** Nevşehir İli Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).
- Tablo 2.12.** Türkiye’de Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).
- Tablo 2.13.** Nevşehir İli Ortaöğretimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).
- Tablo 2.14.** Nevşehir İlinde Şehir ve Köylerde Ortaöğretim İstatistikleri (2018-2019).
- Tablo 2.15.** Türkiye’de Şehir ve Köylerde Ortaöğretim İstatistikleri (2018-2019).
- Tablo 2.16.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.17.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Okuyan Sayıları (2018-2019 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.18.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fakülteler, Bölümler ve Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.19.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yüksekokullar, Meslek Yüksekokulları, Bölümler ve Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.20.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Enstitüler, Bölümler ve Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.21.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Araştırma Merkezleri (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.22.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Yeni Kayıtlı, Okuyan ve Mezun Öğrenci Sayıları (2000-2016).
- Tablo 2.23.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İllere Göre Öğrenci Sayıları (2019-2020).
- Tablo 2.24.** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları.
- Tablo 2.25.** Kapadokya Üniversitesi Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.26.** Kapadokya Üniversitesi Ön lisans, Lisans, Yüksek lisans ve Doktora Okuyan Sayıları (2018-2019 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.27.** Kapadokya Üniversitesi Fakülteler ve Bölümler (2019-2020 Öğretim Yılı).

- Tablo 2.28.** Kapadokya Üniversitesi Yüksekokul ve Meslek Yüksekokulları ve Bölümler (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.29.** Kapadokya Üniversitesi Enstitüler ve Bölümler (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.30.** Kapadokya Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Merkezleri (2019-2020 Öğretim Yılı).
- Tablo 2.31.** Kapadokya Üniversitesi Yayınları.
- Tablo 4.1.** Nevşehir’de Nüfusun Gelişimi (1927-1950).
- Tablo 4.2.** Nevşehir İl Genelinde ve Nevşehir Merkez İlçede Nüfusun Gelişimi (1955-2019).
- Tablo 4.3.** Nevşehir İl Genelinde, Nevşehir Merkez İlçede ve Türkiye’de Yıllık Nüfus Artış Hızı (2011-2019).
- Tablo 4.4.** Nevşehir İlinde Gerçekleşen Göç Hareketleri (2007-2018).
- Tablo 4.5.** Nevşehir İlinin Göç Alıp Verdiği İller (2018).
- Tablo 4.6.** Nevşehir İlinin ve Türkiye’nin Toplam Doğurganlık Hızı (2010- 2018).
- Tablo 4.7.** Nevşehir İli Toplam Hane Halkı Sayısı ve Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2012- 2018).
- Tablo 4.8.** Nevşehir İlinde Şehir Nüfusunun ve Kırsal Nüfusun Gelişimi (1965-2015).
- Tablo 4.9.** Nevşehir İlinde İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları (2014-2017).
- Tablo 4.10.** TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir) de İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları (2014-2018).
- Tablo 4.11.** Türkiye’de İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları (2014-2018).
- Tablo 4.12.** Nevşehir İli Nüfusunun Yıllara Göre Cinsiyet Oranları (2007-2018).
- Tablo 4.13.** Nevşehir İli Nüfusunun Yıllara Göre Geniş Aralıklı Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2007, 2012, 2018).
- Tablo 4.14.** Türkiye Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2018).
- Tablo 4.15.** Nevşehir Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2019).
- Tablo 4.16.** Nevşehir İlinde Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2008-2018).
- Tablo 4.17.** Türkiye’de Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2008-2018).
- Tablo 4.18.** Nevşehir İlinde Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Okuma Yazma Oranları (2018).
- Tablo 4.19.** Nevşehir İlinde Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (6+ yaş), (2018).
- Tablo 4.20.** Türkiye’de Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (6+ yaş), (2018).
- Tablo 4.21.** Nevşehir’de Mahalle Nüfusları ve Bir Önceki Yıla Göre Artış Hızları

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 2.1.** Nevşehir İli İlköğretimde (İlkokul+Ortaokul) Okullaşma Oranları (2015-2019).
- Şekil 2.2.** Nevşehir İli Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).
- Şekil 4.1.** Nevşehir İl Genelinde Nüfusun Gelişimi (1955-2019).
- Şekil 4.2.** Nevşehir Merkez İlçede Nüfusun Gelişimi (1955-2019).
- Şekil 4.3.** Nevşehir İli Net Göç Hızı (2007-2018).
- Şekil 4.4.** Nevşehir İlinin Göç Aldığı Nüfusun Eğitim Durumu (6+ yaş), (2017).
- Şekil 4.5.** Nevşehir İlinin Göç Verdiği Nüfusun Eğitim Durumu (6+ yaş), (2017).
- Şekil 4.6.** Nevşehir İli ve Türkiye Toplam Doğurganlık Hızları (2010-2018).
- Şekil 4.7.** Nevşehir İli Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2012-2018)
- Şekil 4.8.** Nevşehir İlinde Kır-Şehir Nüfusu Değişimi (1980-2018).
- Şekil 4.9.** Nevşehir İlinin Kır-Şehir Nüfusu (2018).
- Şekil 4.10.** Nevşehir İlinde ve Türkiye’de Çalışan Nüfusun İstihdam Alanlarına Göre Dağılımı (2017).
- Şekil 4.11.** Nevşehir İlinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Yapısı (2007, 2012, 2018).
- Şekil 4.12.** Nevşehir İli ve Türkiye Geneli Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).
- Şekil 4.13.** Nevşehir İlinde Cinsiyete Göre Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).
- Şekil 4.14.** Türkiye’de Cinsiyete Göre Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).
- Şekil 4.15.** Nevşehir İlinde İlkokul Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).
- Şekil 4.16.** Nevşehir İlinde İlköğretim Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).
- Şekil 4.17.** Nevşehir İlinde Ortaokul ve Dengi Meslek Okulu Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).
- Şekil 4.18.** Nevşehir İlinde Lise ve Dengi Meslek Okulu Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).
- Şekil 4.19.** Nevşehir İlinde Yüksekokul veya Fakülte Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).
- Şekil 4.20.** Nevşehir İlinde Yüksek Lisans Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).
- Şekil 4.21.** : Nevşehir İlinde Doktora Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

HARİTALAR LİSTESİ

- Harita 1** Nevşehir İli Lokasyon Haritası.
Harita 3.1. Nevşehir Merkez İlçesi Yükselti Haritası.
Harita 3.2. Nevşehir Merkez İlçesi Eğitim Haritası.
Harita 4.1. Nevşehir Merkez İlçe'deki Mahalleler.
Harita 4.2. Nevşehir Merkez İlçe'deki Mahalle Nüfusları.
Harita 4.3. Nevşehir Merkez İlçesi Nüfus Yoğunluğu.
Harita 4.4. Nevşehir İlinde Okulların Dağılışı.
Harita 4.5. Nevşehir İli Ulaşım Haritası.
Harita 4.6. Nevşehir İli Ulaşım Ağı ve Okullar.

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

Fotoğraf 3.2. Nevşehir Anadolu Lisesi.

Fotoğraf 3.3. Nevşehir Hacı Asım Atabilen İlkokulu.

Fotoğraf 3.4. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir-Kayseri Karayolu.

Fotoğraf 3.5. Nevşehir Anadolu Lisesi Çamlığı.

Fotoğraf 3.6. Nevşehir Hacı Asım Atabilen İlkokulu.

Fotoğraf 3.7. Nevşehir Özel Altınyıldız Koleji.

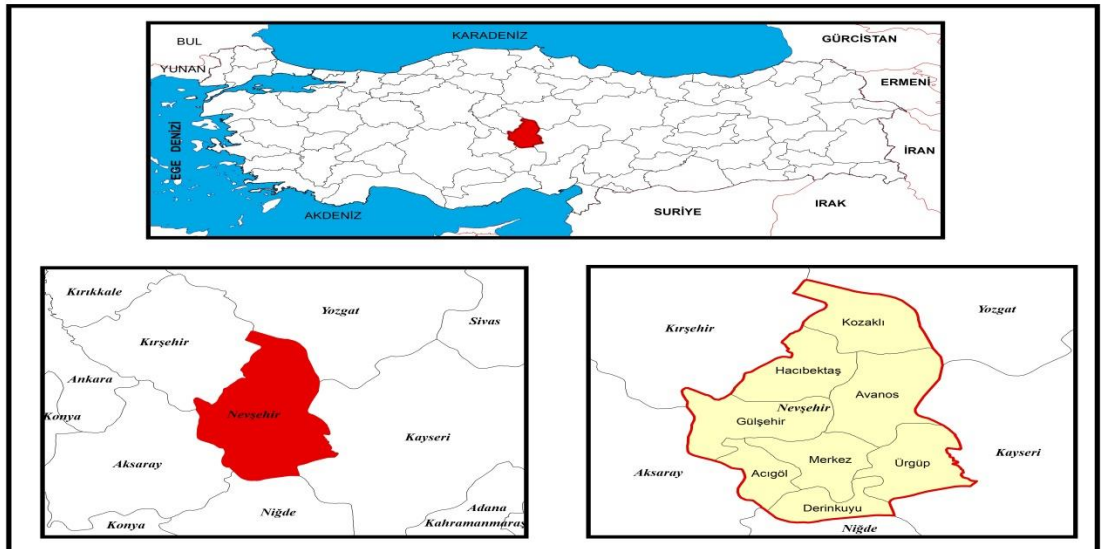

GİRİŞ

I. Çalışma Alanının Sınırları ve Genel Özellikleri

Çalışma alanını oluşturan Nevşehir ili, İç Anadolu Bölgesi'nde, Konya kapalı havzasında kalan Derinkuyu ilçesi dışında, bütünüyle Orta Kızılırmak Bölümü içinde yer almakta ve $38^{\circ} 12'$ ve $39^{\circ} 20'$ kuzey enlemleri ile $34^{\circ} 11'$ ve $35^{\circ} 06'$ doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Nevşehir ilinin sınırlarını kuzeyde Yozgat ve Kırşehir, doğuda Kayseri, batıda Aksaray ve güneyde Niğde illeri oluşturmaktadır (Harita 1). İl merkezi Kızılırmak vadisinin güney yamacına kurulmuştur. Doğudan batıya doğru çukurluğu artan Kızılırmak vadisinin ikiye ayırdığı Nevşehir ilinin yüzölçümü 5.473 km^2 , rakımı 1.150 m 'dir. İlin kuzeyine ve güneyine doğru gidildikçe yükselti artmaktadır (Nevşehir Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018: 1-2). İlde, topoğrafik unsurlar (eğim, bakı, yükselti) kısa mesafelerde değişmektedir. Nedeni, Nevşehir'in jeolojik ve jeomorfolojik özellikler açısından farklı ünitelerden meydana gelmiş olmasıdır (Özdel ve Meydan, 2019: 14).

Harita 1 Nevşehir İli Lokasyon Haritası.

Erciyes, Hasandağı ve Melendiz dağı arasındaki volkanik bölgede yer alan Nevşehir il alanı ve tüm yöre III. ve IV. zamanda Erciyes ve Hasandağı'ndan çıkan lavların sıkışmasıyla oluşmuştur. Erciyes dağına yakın yerlerde çeşitli çakmak taşlarıyla silisli tabakalara, Nevşehir-Ürgüp arasında ise daha çok andezit türlerine rastlanır. Yörede egemen madde kalkerdir. Yörede bulunan ve jeolojik devirlerde aktif olan volkanların püskürmeleri Üst Miyosen'de (10 milyon yıl önce) başlayıp, Holosen'e kadar sürmüştür. Çıkan lavlar 100-150 m kalınlığında, farklı sertlikte, plato, göl ve akarsular üzerinde tuf tabakası oluşturmuştur. Tüffit, ignimbrit tuf, lahar, volkan külü, kil, kumtaşı, marn, aglomera ve bazalt gibi jeolojik kayalarda bu tabakanın yapısında mevcuttur. Bu tuf tabakasını başta Kızılırmak olmak üzere akarsu ve göllerin aşmaları sonucu bölge bugünkü görünümünü kazanmıştır. Yörede vadi yamaçlarından inen sel suları ve rüzgarlar, tüflerden oluşan yapıyı aşındırmış ve "peribacası" adı verilen oluşumlar meydana gelmiştir (Nevşehir Orman ve Su İşleri Müdürlüğü, 2013: 17).

Genel arazi uzanışı kuzey-güney doğrultusunda olan Nevşehir ili, 1100 ile 1350 metreler arasındaki volkanik bir plato üzerine kurulmuştur. Şehir, güneyinde Kahvecidağı Tepe, doğusunda Oylu Dağı ile sınırlandırılmıştır. Nevşehir Kalesi de şehrin kurulu olduğu alanın güneyinde yer almaktadır. Nevşehir ile Nar kasabasını birbirinden ayıran doğal bir sınır olan Karaağaç deresinin oluşturduğu vadi ise, şehrin kuzey batı sınırını oluşturmaktadır (Şıkoğlu ve Arslan, 2019: 24-25).

Erciyes, Melendiz ve Hasandağı gibi volkanik kütlelerin püskürmeleri sonucu oluşan, Nevşehir ilinin üzerinde yer aldığı geniş plato, Kızılırmak tarafından doğu-batı doğrultusunda ve derinliğine vadilerle parçalanmıştır. İlin % 56,6'sını platolar oluşturmaktadır. Orta Anadolu'da, III. jeolojik zamanda Alp orojenezi sırasında Kuzey ve Güney Anadolu Dağları şekillenirken yer yer yükselme ve çökmeler olmuştur. Çöken kesimde uzanan Nevşehir ilinde, az rastlanan yeryüzü şekilleri olan dağlar, Kızılırmak vadisinin kuzeyinde ve güneyinde toplanmıştır ve il alanının % 18,5'ini kaplamaktadır. İl sınırları içerisinde, alüvyal ve kolüvyal topraklarla kaplı geniş alanlara, Kızılırmak vadisinin genişlediği Avanos yöresinde rastlanmaktadır. Nevşehir'in kıyı ovalarını oluşturan bu alanlar, il topraklarının % 24,9'unu oluşturmaktadır (Emre, 2012: 4-5).

II. Çalışmanın Amacı

Eğitim-coğrafya ilişkisi, insan ile doğal çevre etkileşiminin farklı bir boyutunu oluşturmaktadır. Öyle ki, ilk insan ortaya çıktığı andan itibaren içerisinde bulunduğu doğal ortamlarla hep bir etkileşim halinde olmuştur. İnsan- doğal çevre etkileşimini eğitim alanında da görmek mümkündür. Eğitim coğrafyası da bu bağlamda, eğitim öğretim konusunu coğrafi bakış açısı ile ele almakta, coğrafi koşullarla eğitim arasındaki doğrudan ya da dolaylı etkileşimi ortaya koymaya çalışmaktadır. Diğer yandan, doğal ve beşeri etkenler, bir yerleşim alanında gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri ve eğitimin niteliği üzerinde belirleyici olabilmektedir. Eğitime yönelik olarak yapılacak olan yatırımlar çevre koşullarından etkilenebilmektedir. Her ne kadar doğal çevre koşulları tek başına eğitimin niteliği üzerinde belirleyici bir etken olmasa da, gerekli olan eğitim alt yapısının oluşturulmasında başat rol oynayabilmektedir.

Her ilin nüfus özellikleri ve eğitim yapısı farklıdır. Ayrıca şehirlerin eğitim özelliklerinin bilinmesi ve incelenmesi, eğitime ilişkin planlama yapabilmek için gereklidir. Bu bağlamda, Nevşehir'in eğitim coğrafyasını ele alan bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmada, öncelikle Nevşehir ilindeki eğitim durumunun sayısal veriler yardımıyla incelenerek tablo ve grafiklerle ifade edilmesi amaçlanmıştır. Böylece ildeki eğitimin genel durumu ortaya koyulacaktır. Diğer yandan, Nevşehir ilindeki eğitim-öğretim faaliyetleri coğrafya bilimi bakış açısıyla incelenecek, ildeki eğitim yapısının hangi coğrafi faktörlerin etkisi altında şekillendiği tespit edilecektir. Ayrıca şehrin eğitim açısından sahip olduğu avantajlı ve dezavantajlı coğrafi özellikleri üzerinde durulacaktır. Bir başka ifade ile bu çalışmada, Nevşehir ilinde örgün eğitim kademelerindeki okullaşma oranlarının, okuryazarlık durumunun, okul, derslik ve öğretmen sayılarının incelenerek Türkiye geneli ile karşılaştırılması ve ilin eğitim bakımından Türkiye içerisindeki yerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, elde edilen sonuçlar üzerinde Nevşehir ilindeki coğrafi şartların etkisi belirlenecek, eğitimdeki Nevşehir iline özgü mevcut sorunlar tespit edilecek ve bu sorunların çözümüne ilişkin öneriler sunulacaktır.

III. Veri Kaynakları ve Çalışmada İzlenen Yöntem

Araştırma doküman analizi modelindedir. Çalışmanın amacına uygun bilgileri ihtiva eden yazılı materyallerin incelenmesi olan doküman analizi, resmi ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (Kuzu, 2013: 109). Yıldırım ve Şimşek 2005'e göre ise doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Seçilen araştırma problemi hangi dokümanların veri kaynağı olarak kullanılabilceğini belirlemede önemlidir. Eğitim ile ilgili bir araştırma gerçekleştireceğinizi varsaydığımızda kullanabileceğiniz dokümanlar; ders kitapları, yıllık ve günlük planlar, öğrenci proje ve ödevleri, okul içi ve dışı yazışmalar, öğrenci kayıt dosyaları vb.dir. Doküman analizi gözlem, görüşme gibi nitel veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında veri çeşitlenmesi sağlayarak araştırmanın geçerliliğine katkı sağlamaktadır. Doküman analizinde görsellik sağlayan filmler, videolar ve fotoğraflar da sıklıkla kullanılmaktadır.

Belirlenen hedefler doğrultusunda öncelikli olarak, eğitim coğrafyası ile ilgili literatür taraması yapılmış, farklı illere yönelik olarak yazılmış olan, eğitim-coğrafya ilişkisini ele alan tez ve makaleler incelenmiştir. Çalışmada, eğitim alanında yazılan kitap, makale ve tezler de incelenmiştir. Çalışma alanı olan Nevşehir ilindeki eğitimin niceliklerinin tespit edilmesi ve ilin eğitim durumunun ortaya koyulması amacıyla, MEB tarafından her bir eğitim-öğretim yılı için yayınlanan "Örgün Eğitim İstatistikleri" kitapçıklarından Nevşehir iline ait eğitim ile ilgili verilere ulaşılmıştır. Örgün eğitim içerisinde yer alan, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretime ait okullaşma oranları, öğretmen, öğrenci, okul ve derslik sayıları tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur. Çünkü, okullaşma oranları ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları, şehirlerin eğitim özelliklerini göstermesi bakımından önemlidir. Diğer yandan, Nevşehir ilinin eğitim bakımından Türkiye içerisindeki yerini tespit edebilmek amacıyla, Türkiye'deki okullaşma oranlarına da yer verilmiştir. Nevşehir ilindeki yükseköğretime ilişkin verilere de, Yükseköğretim Kurumu'nun, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Kapadokya Üniversitelerinin internet sayfalarından ulaşılmış ve veriler tablolar halinde sunulmuştur. Yine, Nevşehir ilindeki okuryazar oranına ve

eğitim durumuna ilişkin veriler, TK “Ulusal Eğitim İstatistikleri Veritabanı”ndan elde edilmiştir. Eğitim faaliyetlerinin niteliğini belirlemede, nüfusun yapısal özelliklerinden olan okuryazar oranı ve eğitim durumu yol göstermektedir. Ayrıca, ildeki eğitim ile ilgili veriler cinsiyet açısından da ele alınmıştır. Gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinde ve örgün eğitim kademelerinde, cinsiyete göre belirgin bir farkın olup olmadığı incelenmiştir.

Bir yerleşim alanındaki eğitim faaliyetleri, yerleşim alanının demografik özellikleri ile yakından ilgilidir. Diğer yandan, nitelikli nüfusa sahip olmak da gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri ile mümkün olmaktadır. Nüfus ile ilgili olan, g hareketleri ildeki okuryazar oranını etkilemekte, ildeki eğitim seviyesi yükseldikçe doğum oranları azalmakta, ilin nüfus yapısı değişmektedir. Yine, ildeki nüfusun yaş yapısı örgün eğitim kademelerini yakından ilgilendiren bir özelliktir. Bu nedenle çalışma alanı olan Nevşehir ilinin nüfus zelliklerine, TK’in “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi”nden ulaşılmış, elde edilen veriler tablo ve grafiklere dnştrlmştir. Böylece, ildeki eğitim fonksiyonu ile ilin nüfus özellikleri ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda Nevşehir Belediyesi’nden “Nazım İmar Planı”na ve ildeki okul alanlarına ulaşılmıştır, TK’den elde edilen mahalle nüfusları ve okulların mahallelere dağılışı incelenmiş, ilgili haritalar hazırlanmıştır. Çalışmada Nevşehir ilinin sahip olduğu fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri, ildeki eğitim faaliyetleri ve alanları ile ilişkilendirilmiştir. İldeki arazi yapısının eğitime olumlu-olumsuz etkileri vurgulanmış, Nevşehir ili yükselti ve eğim haritaları ilgili bölümlere yerleştirilmiştir. Okulların fiziki yapısının ildeki iklim koşullarına uygun olup olmadığı, konu ile ilgili inşaat mühendisi, mimar ve şehir planlamacısından oluşan uzman görüşlerine başvurularak değerlendirilmiştir. İl genelinde seçilen birkaç okul fotoğrafları kullanılmış ve bu okulların bakı yönü, güneş işığından yararlanma durumu, bahçe ve yeşil alanları değerlendirilmiş, ilin sahip olduğu fiziki koşullar ile ilişkilendirilmiştir. Yine, ildeki Nevşehir Hacı Bektaş Veli niversitesi de fiziki yapı, konum, yeşil alan açısından değerlendirilmiştir. Nevşehir ilinin sahip olduğu fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerine ilgili bölümlerde yer verilmiştir. Bu nedenle Nevşehir iline ait yayınlara ulaşılmış, ildeki kamu kurumlarından (Ahiler Kalkınma Ajansı, İl evre ve Orman Müdürlüğü, evre ve şehircilik İl Müdürlüğü) ve kamu kurumlarının internet sayfalarından ilin coğrafi özelliklerine ilişkin veriler elde edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM VE COĞRAFYA

Toplumların kalkınmasında önemli bir rol oynayan eğitim, aynı zamanda geleceğe yönelik olarak yapılan değerli bir yatırımdır. Ekonomide beşeri sermaye olarak adlandırılan nitelikli işgücüne sahip olmanın yolu eğitimden geçmektedir ve eğitilmiş bireylerden oluşan toplumlar sosyoekonomik ve sosyokültürel kalkınmada bir adım öndedirler. Diğer yandan, eğitime yapılan yatırım ve bireylere verilen eğitimin kalitesi ülkelerin ekonomik kalkınmışlık düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Ayrıca eğitimin yapısını mekanın kendine özgü özellikleri de belirlemektedir. Bu anlamda, eğitim-coğrafya ilişkisi ortaya çıkmakta ve coğrafi koşulların eğitim faaliyetleri üzerinde olumlu ya da olumsuz etkileri olabilmektedir.

1.1. Eğitim Kavramı

“Eğmek”, “biçim vermek” anlamlarını içeren eğitim sözcüğü, “eğmek” fiilinin kökünden türetilmiş olup, insanların bir takım öğrenilmiş tepkilere ihtiyaç duymaları sonucu ortaya çıkmıştır. İnsanın kendi varlığını ve neslini devam ettirebilmesi, sürekli olarak değişen doğal ve sosyal çevre koşullarına uyum sağlamasına ve oluşan yeni yaşam koşullarına adapte olmasına bağlıdır. İnsan, bir takım içgüdüsel ve öğrenilmiş tepkilerde bulunarak çevreye uyum sağlayabilir ve gerek nitelik gerekse nicelik bakımından insanın sahip olduğu içgüdüsel tepkiler yeterli düzeyde değildir. İşte bu yetersizlik ve insanın öğrenilmiş tepkilere olan gereksinimi zaman içerisinde eğitim kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bir davranışı değiştirme ve insanı yeniden biçimlendirme süreci olan eğitim vasıtasıyla, insanın istendik olmayan davranışları değiştirilmekte, yerine istendik olan davranışlar insana kazandırılmaktadır. Yani, eğitimde bir değiştirme ve biçimlendirme vardır. Ayrıca, eğitimin amaçları belirlenirken hem bireyin içerisinde bulunduğu doğal ve toplumsal

çevre hem de bireyin ilgi, yetenek ve gereksinimleri ile bedensel ve zihinsel gelişim düzeyi dikkate alınmaktadır (Kızılloluk, 2007: 22).

Eğitimde iki önemli süreç söz konusudur. Birincisi, insan davranışlarının yönlendirilmesi sürecidir. İkincisi ise, insanın kendi varlık bilincinin farkına varmasının hedeflendiği süreçtir. Her türlü tutum ve davranışı kapsayan birinci süreçte eğitim, kişiye kazandırılacak belli davranışları hedeflemekte, bireyin tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getiren bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte, bireyin tutum ve davranışlarında değişiklik meydana getiren her etkinlik eğitim olarak nitelendirilmektedir. İkinci süreçte ise, pek çok insani husus yer almakta, eğitimle bireyin kendi ve kendi dışındakilerin varoluşu hakkında bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir (Yayla, 2005:8).

Kasıtlılık ve istendik olma kavramları eğitimi tanımlarken kullanılan en temel iki kavramdır. Eğitimin kasıtlı olması, toplumsal ve politik yönünün açılımıdır. Eğitimin planlı ve programlı yapılması, tesadüflere bırakılmaması gerektiği kasıtlılık kavramı ile ifade edilmektedir. Eğitimin bireysel ve gelişimsel yönünün açılımı olan, istendik olması ise, gelişim özelliklerine uygun yapılması anlamına gelmektedir. Davranış değiştirme sürecinde bireyi, kendisinin dışında başka bir kişiye dönüştürmeyecek şekilde yapılandırmayı ve kişileri birey yapmayı amaçlayan eğitim, insanın davranışlarını değiştirerek, kendisini tanıma ve ifade etmesine yardım etme olarak tanımlanabilir (Erginer, 2018: 2-3).

Öğretim kurumlarında uygulanan bir teknik, öğretim etkinliklerinin tümü, öğrenim, terbiye, yetiştirme ve yetiştirme anlamlarını taşıyan eğitim, kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu temel alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreç, temel bir toplumsal kurumdur (Tezcan, 1996: 3-4). Eğitsel gerçekliği çeşitli boyutlarıyla bilimsel metotlarla araştıran bilimlerin ortak adı olan eğitim bilimi ise, eğitim teori, ilke, yöntem ve yaklaşımlarına ulaşmaya çalışan, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecini bilimsel metotlarla açıklamaya çalışan bir bilimdir (Tosun, 2002: 28).

Bireylerin doğuştan gelen yetilerini, yaratıcılıklarını ortaya çıkarırken ülkelerin geleceğini de belirleyen eğitim, yaşam boyu devam eden özgürleşme ve toplumsallaşma sürecidir. Önce ailede sonra okullarda devam eden bu süreç, geleceğin toplumunu oluşturan birey profilini belirler ve toplumun en büyük sermayesini oluşturur. Bir toplumun en öncelikli projesi ve geleceği olan eğitim, temel bir insan hakkıdır (Kocabaş, 2019: 43).

Bireyden başlayarak bütün bir toplumu etkisi altına alabilecek bir kavram olan eğitim, sosyolojik, psikolojik, siyasal ve ekonomik olmak üzere birçok açıdan tanımlanmakta ve bütün bu konuları genel olarak ilgilendirmektedir. Eğitimin bütün bir topluma katkı sağlaması, bireyin bilgilerini geliştirip, onu üretken hale getirmesi yoluyla olmaktadır. Gelişimin sağlanmasında yararlanılan en önemli yol olan eğitim, kültürün nesilden nesile aktarılmasını sağlayan bir araçtır. Sadece eğitilene değil, topluma da pozitif etki sağlamaktadır (Çetin, 2014: 28).

1.2. Eğitimin Önemi

Zamana ve mekana bağlı olmaksızın her alanda eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle içerisinde bulunduğumuz teknoloji çağında eğitimin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Eğitim alanındaki teknolojik gelişmelere de yabancı kalmamak adına belirli eğitimleri almak gerekmektedir.

Dünya üzerinde kalkınmışlık düzeyleri arasında belirgin farklılıklar bulunan birçok ülke vardır. Doğal çevre koşulları birbirinin aynı ya da benzer olmasına rağmen ortaya çıkan bu gelişmişlik farkı, eğitime verilen önemle açıklanmaktadır. Toplumsal kalkınmışlığın başta gelen göstergelerinden biri bireylerin eğitimine verilen önemdir. Bireyin kişisel gelişiminde başlıca etken eğitim sürecidir ve bu süreç mekana veya zamana bağlı olmaksızın devamlılığı olan bir süreçtir. Eğitime önem vermeyen, eğitime gerekli yatırımı yapmayan, iyi yetişmiş insan kaynaklarından yoksun ülkeler doğal kaynak bakımından ne kadar zengin olursa olsun uluslararası rekabette yer alamazlar. Ancak eğitim sayesinde çevrenin doğal boyutunun iyi okunabilmesi, tüm kaynakların yerli yerinde ve kazanç sağlayacak şekilde değerlendirilmesi

mümkündür. Bugün eğitime gerekli yatırım yapılmadığından Ortadoğu ülkeleri zengin enerji kaynaklarına sahip olmalarına ve önemli miktarda gelir elde etmelerine rağmen, bilimde ve teknolojiye varlık gösterememektedirler (Çoban ve Temir, 2017: 77).

Her ülkenin iyi eğitilmiş bir nüfus kitlesine ihtiyacı vardır. Çünkü, bilginin hızla değiştiği 21. yüzyılda ülkelerin dünya dinamiklerini tespit edebilmesi, bunun içinde güçlü ve aktif biçimde yer alabilmesi, meydana getirdiği toplumun ve bireylerin, birlikte ve uyumlu olarak yaşamaları için gerekli olan ortak davranışların kazanılması gerekmektedir. Bunun için eğitim, yeni nesillere kültürel mirası aktararak, onları çağdaş uygarlık seviyesine ulaştıran en önemli araçlardan biri olarak görülmektedir (Kaya, 2016: 11).

Toplumların hem ekonomik anlamda hem de sosyo-kültürel anlamda kalkınması o toplumda yer alan eğitilmiş insanlarla doğrudan ilişkilidir. Bugün ekonomik anlamda güçlü olan, gelişmiş ülkelerde, okuma-yazma oranının da yüksek olması tesadüfi değildir. Bu ülkeler yetişmiş insan gücü sayesinde mevcut kaynaklarını kullanabilmekte ve bu kaynaklara bağlı büyümelerini gerçekleştirebilmektedirler. Dolayısıyla, insanın topluma en üst düzeyde fayda sağlayabilmesi, toplum içinde üstlendiği tüketici, üretici, yönetici rollerini verimli bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli olan eğitimi alması şarttır. İnsan toplumların kalkınmasında temel taşı ve eğitilmiş insanlardan oluşan toplumların kalkınmada öncelikli oldukları günümüzde tüm ülkeler tarafından kabul görmektedir (Çolak, 2009: 15).

Nitelikli nüfusa sahip ülkeler aynı zamanda bilime en çok katkı sağlayan ülkelerdir. Dolayısıyla, ekonominin her alanında rekabet edebilmenin, gelişen ve hızla değişen dünyada çağa ayak uydurabilmenin ve çağdaş uygarlık düzeyine erişebilenin yolu nitelikli eğitimden geçmektedir. Eğitim düzeyinin yüksek olduğu, kaliteli ve planlı eğitimin yerleştirildiği ülkelerde kaynaklar en verimli şekilde değerlendirilmekte ve bu ülkeler dünyanın sayılı ekonomileri arasında yer almaktadırlar (Çoban, 2013: 358).

Şüphesiz, toplumların kalkınmasına, eğitimle sağlanan birçok bilgi ve beceri etki edecek, aynı zamanda bireyin eğitim düzeyinin düşük olmasından kaynaklanan bazı olumsuzlukları da azaltacaktır. Bu nedenle, ekonomistler, eğitim ile ilgili girişimleri desteklemekte ve eğitime daha fazla kaynak ayrılması gerektiğini düşünmektedirler (Çakmak, 2008: 39).

Değişim ve dönüşümün baş döndürücü ve hızlı bir şekilde gerçekleştiği günümüz dünyasında, refah düzeyi açısından gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ya da geri kalmış ülkeler arasında çok büyük farklar bulunmaktadır. Medeniyet ve kalkınma yarışında, eğitime gerekli yatırımı yapmayan veya yapamayan toplumlar tarihin her döneminde geri kalmış, bilgiye sahip olan toplumlar ise bu yarışta öne geçmiştir (Çoban ve Temir, 2017: 79).

Eğitim seviyesinin yüksekliği ve eğitimin kalitesi, bir ülkede geliştirilen teknolojiye ve sahip olunan nitelikli işgücüne bağlıdır. Dolayısıyla, yüksek okur-yazar oranı tek başına ülkeler için bir gelişim ya da kalite göstergesi olamaz. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için büyük önem taşıyan kalkınma kavramı üzerinde ve bu ülkelerin kalkınmalarında sağlık, nüfus, gelir, eğitim gibi birçok belirleyici rol oynamaktadır ki, bunlar içerisinde eğitim olgusu bütün bu belirleyicilerin temelini oluşturmaktadır. Daha iyi sağlık koşulları, yüksek gelir, düşük nüfus artışı gibi gelişmişlik göstergeleri, eğitim seviyesi ve kalitesi yüksek olan ülkelerde sağlanabilmektedir. Bu nedenle, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin de, gelişme ve kalkınma yolunda ilerleyebilmeleri için eğitime büyük önem vermeleri gerekmektedir (Çetin, 2014: 56).

Toplumun eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli itici gücüdür. Ülkeler arasındaki sürekli yenileşme ve gelişme eğilimi, daha yeni teknoloji ve daha fazla bilgi amacı ülkelerarası rekabeti de hızlandırmıştır. Bu rekabet, yeni oluşumlar, teknolojik atılımlar eğitim sistemlerini de etkilemiştir. Eğitimdeki tüm yenileşme ve gelişme girişimleri, toplumun her kesiminin ilgi alanına girdiğinden, bu değişime, eğitim diğer sistemlerden önce uyum sağlamak durumundadır. Bilgi seviyesi yüksek, hem bireysel hem de evrensel bir kültüre sahip bir toplum yetiştirmeyi amaçlayan

eğitim sayesinde ülke insanları kazandıkları bilgi ve beceri ile ekonomik büyümeye katkı sağlayabileceklerdir (akmak, 2008: 34-35).

Günümüzde kalkınmanın merkezine insan yerleştirilmiştir. Dolayısıyla, teknolojik ve sosyo-ekonomik etkileri nedeniyle merkezinde insanın yer aldığı kalkınma direkt olarak eğitimle ilişkili hale gelmiştir. Gelişmişliğin ltleri arasında, sadece kişi başına düşen milli gelir miktarı değil, kişi başına düşen eğitim ve sağlık harcamaları, ortalama yaşam süresi, okuryazarlık ve okullaşma oranları gibi değerler de bulunmaktadır. İnsani kalkınmanın işgücü verimliliğini arttırdığı ve ekonomik büyümeyi hızlandırdığı, bu durumunda gelir artışı yoluyla sağlık, eğitim ve sosyal harcamaları artırarak insani kalkınmayı st düzeylere taşıdığı görüşü son yıllarda birçok iktisat tarafından benimsenen bir görüş olmuştur. Bu nedenle eğitim sistemi ile ekonominin işbirliği verimin artırılması için önemli bir durum olarak görülmektedir. İnsanın eğitim düzeyi, düşüncesi ve yetenekleri ile oluşan kültürel ve ekonomik ortam kalkınmaya katkı sağlamaktadır (Hoşgörür, 2005: 4-5).

Son yüzyılda eğitimin önemi daha da iyi anlaşılmaktadır. nk insani gelişim endeksinin oluşumunda bireylerin eğitim durumu dikkate alınmakta ve bu durum ülkeler ve toplumlar arasında kalkınma kriteri olarak önem kazanmaktadır. Bilinmektedir ki, gelişmişlik sırasında nde olan ülkeler, ileri seviyelerini eğitim ve bilim alanında sağladıkları gelişime borçludurlar. Dolayısıyla, doğal kaynakları yetersiz alanlar ve toplumlar için, artan eğitim faaliyetleri ile nitelikli bireyler yetiştirmek, medeniyet yarışında geri kalmamak, bireysel ve toplumsal gelişime ayak uydurmak için en önemli gelişim umududur (Demir, 2016: 76).

1.3. Eğitimin Bireysel ve Toplumsal İşlevleri

Bireyin gelişimini sağlamak, içerisinde yaşadığı toplumla kaynaşmasına hizmet etmek, yetenek ve tutumlarının değişmesine ve gelişmesine yardım etmek gibi çok yönlü işleve sahip olan eğitim, uzun bir zaman dilimini içerisinde gerçekleşen bir süreçtir (Altuntaş, 2007: 14).

Bireyi bedensel, zihinsel ve duygusal bakımdan geliştirmek eğitimin bireysel işlevleri arasında yer alır. Eđitim, dūřünme yeteneğine ve ũstũn bir zekaya sahip olan insana, uygun ōđrenme ortamları hazırlayarak onu doğru dūřünebilen, doğru kararlar verebilen, bu kararlar doğrultusunda kendi davranışlarına biçim verebilen, sağlıklı akıl yũrũtmeler yapabilen bir birey olarak yetiştirmeyi ve onu zihinsel yũnden geliştirmeyi amaçlar. Bireye teorik ve pratik bilgiler kazandırarak, bir iř yaparken, bir mal veya hizmet ũretirken bedenini nasıl kullanacağını da ōđretir. Bũylece onun sağlıklı, gũçlũ, dayanıklı bir bedene sahip olmasını sağlayarak insanı bedensel yũnden geliştirme işlevini de yerine getirmiş olur. ũnkũ insan, geliştirilmesi gereken bir bedene sahip olan biyolojik bir varlıktır. Ayrıca duygusal bir varlık olan insanın duygusal yũnden de geliştirilmesi gerekmektedir. Eđitim ile çevreye duyarlı, hissedebilen, duygulanabilen, duygusal kararlar verebilen, sevmeyi, değer vermeyi, işbirliği yapmayı, dayanışmayı, yardımlaşmayı ve paylaşmayı bilen, evre bilincine, dođa ve hayvan sevgisine sahip bireyler yetiştirilmekte, bireyin duygusal yũnden gelişimi sağlanmaktadır (Kızıloluk, 2007: 22-23).

İnsanda mevcut bulunan, iyiye ve gũzele yũnelebilecek bũtũn yetenekleri keşfetmek, doğuştan gelen ruhi ve bedeni kabiliyetleri geliştirmek, eğilimler ve kabiliyetler arasında dengeyi korumak, insana kendini geliştirme sũrecinde ulaşabileceği en yũksek noktaya ulaşmasında rehberlik etmek, zararlı eğilim ve faaliyetlerden insanı alıkoymak eğitimin ōnemli işlevleri arasındadır. Öyle ki, bu hedefler gũnũmũz eğitim anlayışında esastır (Ayhan, 1997: 25).

Bireyin eğitim yoluyla kazanmış olduğu bilgi ve beceriler, kendisini geliştirmesini ve yetiştirmesini sağlar. Bu sayede bireyler yeteneklerini kullanarak toplumun refahına katkıda bulunurlar. Yani bireyin geliştirilmesi toplumun geliştirilmesi demektir. Gelişme ve değişmelere açık olan toplumlar, kendisini yetiştirmiş bireylerden oluşmaktadır. Őđretim programlarında yer alan, matematik, fen bilgisi ve ōđretim teknolojileri, sosyal bilgiler dersleri bireyin zihinsel gelişimine, resim ve mũzik gibi dersler duygusal gelişimine, beden eğitimi dersi ise bedensel gelişimine imkan verir. Bũtũn bunlar, bireye sahip olduğu yetenekleri kullanma fırsatını veren, eğitimin bireyi geliştirme işlevi ile ilgilidir (Gũl, 2007b:146-147).

Her bireyin eğitilebileceği, çok faktörlü zekaya sahip olduğu, sahip olduğu zekasını geliştirebileceği ve her bireyde başat bir zekanın bulunduğu, bireyin yetenekleri ile ilgili olarak ortaya atılan yeni kuramlardır. Buna bağlı olarak, her bireyin ilgi ve yeteneği doğrultusunda gelişimine katkıda bulunmak, eğitim sürecini buna göre düzenlemek, farklı zeka durumlarını dikkate almak eğitimin amacıdır (Altuntaş, 2007: 17).

İçerisinde bulunduğu topluma uyum sağlayamayan, topluma zarar veren, sorun çıkaran bireylerin toplumun gelişmesine katkı sağlamaları mümkün değildir. Ancak eğitim sürecinin, topluma hizmet edecek şekilde yetiştirdiği, toplumla barışık olan bireyler toplumun gelişmesine katkıda bulunurlar. Eğitimin üstlendiği bu işlev, toplumun sürekliliğini sağlamaya yönelik olan toplumsal işlevidir. Yine insana sorumluluk kazandırması, toplumsal dayanışmayı doğurması eğitimin toplumsal yönünü ifade eden özellikleridir. Eğitim sayesinde yetişmiş, sorumluluk sahibi bireylerden oluşan toplumlarda huzurun devamlılığı söz konusudur. Çünkü herkes üzerine düşeni yapmaktadır. Yine eğitimle ortaya çıkan toplumsal dayanışma da toplumların kendini gerçekleştirmesinde önemlidir (Gül, 2007b: 144-145).

Eğitimin sağladığı sosyal faydalar eğitimin toplumsal işlevleri içerisinde değerlendirilebilir. Öyle ki, insanlarda çevre bilincinin ve doğaya karşı duyarlılığın gelişmesi eğitim düzeyinin artmasının sonucudur. Yine görülmektedir ki, kişisel hak ve özgürlüklerin bilincinde, bu hakları nerede ve ne zaman kullanabileceğinin farkında olanlar, demokratikleşme sürecini daha kolay yaşayan eğitimli insanlardır. Hatta kontrol altına alınamamış olan yüksek doğum oranı gibi bazı sorunların çözümlenmesinde yine eğitimli insanların fazla oluşu etkilidir. Bu da eğitimin bir başka sosyal faydasıdır. Diğer taraftan, toplumsal suçların işlenmesinde ya da toplumda suç oranının azalmasında eğitimin ve ekonomik olumsuzlukların rolü vardır. Nitekim eğitim almış bireylerin genel olarak gelir seviyesi ve refah düzeyi yüksektir. Ancak, yeteri kadar eğitim almamış, ekonomik olumsuzlukları yaşayan toplumlarda suç işleme oranı yüksektir (Çolak, 2009: 15-16).

1.4. Eğitimin Ekonomik Kalkınmadaki Rolü

Ülkelerin geleceğine yönelik yapılan en değerli yatırımın eğitim olduğunun bazı toplumlar henüz farkında değilken, bazı toplumlar bu alanda yatırımlarını artırmış, bu yönde projeler geliştirmişlerdir. Bu sürecin tamamlanmasının sosyal ve ekonomik açıdan fayda sağlayacağını ve dünyada eğitime verilen önemin belirginleştiğinin farkındadırlar. Ekonomik sektörlerde kaliteyi ve verimi artırmada, iyi ve yeterli eğitimi almış kalifiye eleman olarak iş piyasasına girmiş insanların varlığı önemlidir. Bu bireyler sayesinde ülkede kalkınma hızı artar, hatta bu nitelikli işgücüne sahip olan ülkeler, başka ülkelere de yetişmiş insan gücü sağlamada söz sahibidirler. Ayrıca hem bireysel hem de toplumsal anlamda, eğitilmiş insanlardan oluşan toplumlarda gelir dağılımının daha dengeli olduğu görülmektedir. Diğer yandan, insanların teknolojiye faydalanması, teknolojik araçları kullanma yaygınlığı ve sıklığı gelişmiş ülkelerde daha fazladır. Bu durum üzerinde ve insanları yeniliklere karşı hazırlamada yine eğitim etkilidir. Özellikle yaptığı işle ilgili mesleki eğitim almış insanlar, teknolojiyi takip etmekte ve uygulamakta, teknik bilgiyi çalışma alanına aktarmakta, kendi aralarında güçlü bir etkileşim ve iletişime sahip olmaktadır (Çolak, 2009: 17).

Ülkeler nitelikli iş gücünü elde etmek için eğitime önem vermekte ve bu yöndeki yatırımlarını arttırmaktadır. Çünkü günümüzde ülkelerin verimliliği ülkelerdeki nitelikli iş gücünün varlığına bağlıdır. Ülkeler ekonomik düzeyde dünya piyasasındaki rekabete ayak uydurmak için, yeni teknolojilere ihtiyaç duymakta, özellikle gelişmekte olan pek çok ülke belirli bir kalkınma aşamasına ulaşmak için eğitime önem vermektedir. Aslında ekonomi ve eğitim birbirleriyle yakından ilgilidir. Denilebilir ki, daha iyi yaşam koşullarına sahip olan bireyler, ekonomik etkinlikte bulunur, üretim olanaklarına katkı sağlayarak verimliliği artırabilir. Bireylerin daha iyi yaşam koşullarına ve daha iyi bir gelire sahip olması için ise, belirli bir eğitim seviyesine ulaşmış olması gerekmektedir. Bu etkileşimi, eğitilmiş bireyler yetişmesine imkan sağlayan ülkelerde görmek mümkündür (Çetin, 2014: 34).

Eğitim geleceğin işgücünün yetiştirilmesinde en önemli araçtır ve Eğitim 4.0 yaklaşımında, 21. yüzyıl becerilerini Endüstri 4.0'ın teknolojik unsurları ile entegre

eden müfredat programları ile öğrencilerin gelişimi amaçlanmaktadır. Eğitimi geleneksel kalıplardan çıkararak teknolojiye uyum sağlayacak şekilde tasarlamaya çalışan Eğitim 4.0, eğitim dünyasında dijital dönüşümün gerçekleşmesi olarak nitelendirilmektedir (Kocabaş, 2019: 83-84).

Ekonomik kaynaklarla hayat bulan, ekonomik faaliyetleri yönlendiren eğitim sayesinde, ekonominin de ihtiyaç duyduğu insan gücünü sağlaması, eğitim ile ekonomi arasındaki çok yönlü ilişkinin sonucudur. Ekonomik kaynakların desteği olmayan bir eğitim sistemi düşünülemez. Hem eğitim kurumları hem de ekonomi, hizmetlerini, toplumun ihtiyaçlarını gidermeye yönelik olarak bu karşılıklı etkileşim içinde devam ettirmektedirler (Gül, 2007a: 115).

Ülkelere hem ekonomik hem de sosyal açıdan katkı sağlayan eğitime yönelik yapılan yatırımlar, gelir seviyesi düşük insanların becerilerini arttırmakta, onları hem moral yönünden tatmin etmekte hem de daha nitelikli iş bulmalarını sağlamaktadır. Bu sayede, çalışan kesimin eğitim seviyesi yükseldikçe gelir seviyesi de yükselmektedir. Çünkü eğitim seviyesindeki yükselme verimlilik artışına neden olmakta, verimlilik artışı da gelir seviyesine etki etmektedir. Uzun bir süreç gerektiren ancak, uzun vadede bireylerin ve ülkelerin refahına getirisi yüksek bir yatırım olan eğitim, milli geliri arttırmakta, bir sosyal sınıftan diğerine geçişi sağlamakta, gelir dağılımını düzeltici etkide bulunmaktadır (Çetin, 2014: 48-49).

Günümüzde iktisadi gelişme, sadece kişi başına düşen mal ve hizmet birimleriyle ifade edilmemektedir. Kişi başına düşen eğitim ve sağlık harcamaları, ortalama yaşam süresi, okur-yazar oranı, okullaşma oranı gibi değerler de ülkelerin gelişmişlik düzeyinin önemli bir göstergesidir. Ekonomiye katkı sağlayan unsurlar arasında, insanın eğitim düzeyi, düşüncesi, yetenekleri ile oluşan ortam ve yaratıcılığı ile gerçekleştirdiği üretim süreci etkili olduğundan, kalkınmanın merkezinde insan bulunmaktadır (Hoşgörür, 2005: 5).

Dünya ekonomisinin en önemli sorunu, “az gelişmiş” ya da “gelişmekte olan ülkeler” olarak ifade edilen ülkelerin kalkınma sorunudur. Gelişmekte olan ülkelerde dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisi yaşamaktadır. Buna bağlı olarak, “beşeri

sermaye” kavramı ve beşeri sermayeyi oluşturan eğitim kurumu üzerinde durulmaktadır (Günkör, 2017: 14-15).

Tek başına fiziki sermaye ile açıklanamayan ekonomik kalkınmada ve bir ülkenin kalkınmasında, beşeri sermaye adı verilen yetişmiş insan gücü de etkili olmaktadır. Ekonomik kalkınmada asıl etken olan ülkenin verimliliği, sermaye ve kullanılan teknolojiye bağlı olan işgücü veriminin artırılmasına bağlıdır. Öyle ki, bir ülkede işgücü veriminin artması kişi başına düşen gelirin de artmasını sağlar. Bu artış, gelişmişlik göstergesidir ve ülkeler arasında gelişmişlik karşılaştırmaları yapılırken kullanılmaktadır (Gül, 2007a: 130-131).

Ekonomik büyümeyi, fiziki sermaye birikimi ve emek miktarının artması ile ilişkilendiren neo-klasik büyüme teorisi, teknolojik gelişmeyi dışsal bir faktör olarak görürken, içsel büyüme teorileri, ekonomik büyüme üzerinde teknolojik gelişmenin itici güç olduğunu savunmakta, teknolojik gelişmenin altyapısını oluşturduğu için beşeri sermayeye büyük önem vermektedir. Dolayısıyla, beşeri sermaye kavramı içsel büyüme teorileri ile birlikte önem kazanmıştır. Beşeri sermaye kavramının ortaya çıkmasından sonra beşeri sermayenin, emek ve sermaye oranındaki artışla birlikte ekonomik büyümeyi etkilediği vurgulanmış, daha sonra ise eğitimin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi sorgulanmaya başlanmıştır (Telatar ve Terzi, 2010: 202).

Ülkelerin gelişmesinde ihtiyaç duyulan üretim faktörlerini ve bu faktörlerin nasıl kullanılacağını tespit etmek kalkınma iktisadının konusudur. Günümüzde hızla değişen, gelişen ve küreselleşen dünyanın en önemli üretim faktörü, iktisat literatüründe “beşeri sermaye” adı verilen ve ülkelerin kalkınmalarını sağlayacak en önemli etkenlerin başında gelen insan faktörüdür. Ülkelerin kalkınması açısından, fiziki sermayeye yapılan yatırımlar kadar beşeri sermayeye yapılan yatırımlar da önem taşımaktadır. Bugün refah seviyesi yüksek toplumların çoğu bu durumu beşeri sermayeye yaptıkları yatırımlara borçludurlar (Çetin, 2014: 44).

Devletler, eğitilmiş insanların iyi bir üretici olacağını, halkın refahını arttıracığını, kendisini yaşatacağını düşünürse eğitimi yatırım olarak görmüş olur, bireylerini

eğiterek daha sorunsuz bir topluma sahip olacağını ve karlı çıkacağını bilir. Aynı şekilde, bireylerde aldıkları eğitimin gelecekte kendilerine iyi bir iş imkanı ve iyi bir gelecek sağlayacağını farkındadırlar (Gül, 2007a: 122-123).

Günümüzde, 4. Sanayi Devrimi olarak adlandırılan endüstri 4.0 için anahtar kavram eğitimidir ve Endüstri 4.0'a geçmek için eğitimin niteliğini arttırmak gerekmektedir. Bu süreçte nitelikli insan faktörü önemlidir, çünkü bu süreç insansız olmayacak, makinalarla insan bir arada çalışacak ve makinaları insan yönetecektir. İnsansız fabrikalar, sanal örgütler, yapay zeka, dijital devrim, robotik, sibernetik, nanoteknoloji, nesnelerin interneti gibi kavramlarla tanımlanan Endüstri 4.0, yapay zekanın yaygın kullanımı, dijitalleşmenin çağı ve insan gücünden yapay zekaya geçiş olarak ifade edilmektedir (Kocabaş, 2019: 78-80).

1.5. Eğitim Coğrafya İlişkisi

Coğrafya insan-doğa etkileşimini ele almakta ve mekan ile ilişkili olan her olay coğrafyanın konusu olabilmektedir. Eğitim faaliyetleri de belirli bir mekanda gerçekleşmekte ve insan-doğal ortam arasındaki etkileşim eğitim alanında da görülmektedir.

Eğitim coğrafyası, coğrafyanın ilkelerini göz önünde bulundurarak, okul, derslik, öğretmen sayılarını, okullaşma oranlarını, insanların eğitim düzeylerini araştıran beşeri coğrafyanın alt bölümüdür. Ayrıca, eğitim üzerinde, insanların yaşadığı doğal çevrenin olumlu ve olumsuz etkilerini belirlemeye çalışmaktadır (Işık, 2013: 31). Eğitim alanında da ortaya çıkan, insan ile doğal ortam arasındaki etkileşim, coğrafyanın dağılışı, karşılıklı ilişki ve nedensellik prensiplerine göre, eğitim-öğretim konusunu ele alan, sonuçlarını sentezler halinde sunan, "Eğitim Coğrafyası Bilimi" ni ortaya çıkarmıştır (Özdal, 2010: 5-6).

Nüfusun eğitim durumunun mekan üzerindeki dağılışı eğitim coğrafyası, nüfusun zaman içinde göstermiş olduğu sayısal, sosyal, ekonomik, kültürel değişimleri ve bu değişimlerin mekan üzerindeki dağılışı ise nüfus coğrafyası değerlendirmektedir. Eğitim coğrafyası nüfusun eğitim seviyesini, kalitesini, oransal olarak ortaya

koymakta, nüfusun eğitim durumunu mekan-zaman ilişkisi içinde ele alarak analizler yapmakta ve bu analizlerin sebep ve sonuçlarını belirlemektedir. Nüfus coğrafyası ise, mekan-nüfus analizleri yapmaktadır. Her iki bilimde niteliksel ve niceliksel anlamda nüfusu ele almaktadır ve her iki biliminde ortak noktası insandır. Diğer yandan, temel konusu eğitim olan, eğitimin kalitesinin artırılması için yapılması gereken çalışmalar üzerinde duran eğitim bilimi ile eğitim coğrafyasının ortak yönü olsa da, konuya bakış açıları ve konuyu ele alış şekilleri farklıdır. Eğitim bilimciler, bir yerdeki okul sayısı, okul araç gereçlerinin yetersizliği ile ilgilenir, öğrenme ve öğretme tekniklerine ilişkin çalışmalar yaparlar. Eğitim ile coğrafi şartlar arasındaki ilişkiye eğilmezler. Bu konuyu eğitim coğrafyası ele almaktadır. Oysa ki, eğitim içinde bulunan coğrafi şartlardan dolayı ya da dolaysız etkilenmektedir (Çolak, 2009: 12-13).

İnsan ve doğal ortam arasındaki etkileşim insanoğlunun var olduğu günden bugüne devam etmektedir. Bu etkileşime bağlı olarak, coğrafi şartların uygun olmadığı ülkelerde nüfusun dinamiklerinden eğitim de olumsuz etkilenirken, coğrafi ortamları ile uyum içinde yaşayan ülkeler sahip olduğu nüfusa nitelikli eğitim verebilen ülkelerdir (Kara ve Atasoy, 2018: 1234).

Bir yerde mevcut olan beşeri ve ekonomik koşullarla, coğrafi özelliklerle eğitim durumu yakından ilişkilidir ve eğitim yapısını mekanın kendine özgü olan özellikleri belirlemektedir. Bilinmektedir ki, mekanların fiziki ve beşeri özellikleri birbirinden farklıdır ve sadece eğitim durumu değil, nüfusun sık ya da seyrek oluşu, mekanın göç alıp verme durumu da bu farklılıktan etkilenmektedir. Farklı mekanlardaki eğitim durumlarını ele alan eğitim coğrafyası, ulaştığı verilerden hareketle sorunları belirleyerek bunlara çözüm önerileri getirmektedir. Dolayısıyla, hem eğitimle ilgili yapılacak yatırımlara hem de eğitim planlaması yapanlara yol göstermektedir (Şahin, 2015: 45-46).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çerçeve özellikte hazırlanmakta olan eğitim programlarının uygulama alanının (bölge, yöre, kasaba, köy) genel yapısına göre uygulayıcılar tarafından özelleştirilmesi beklenmektedir. Çünkü pek çok doğal ve beşeri zenginliğe sahip olan Anadolu'da bu durumun eğitime yansımaması mümkün

değildir. Öyle ki, yapılandırmacı yaklaşımda, planlama yetkisi ve etkinlikleri tasarlama yetkisi bu nedenle öğretmene verilmiştir. Öğretmen etkinlikleri, içerisinde bulunduğu coğrafyaya göre tasarlamaktadır. Öğretmen kılavuz kitabındaki etkinlikler sadece örnektir (Güngör, 2016: 154-155).

Coğrafi faktörler ile eğitim seviyesi ilişkili olduğundan, sosyo-kültürel, ekonomik ve tarihsel özelliklerle birlikte, coğrafi özelliklerin de, bir yerin eğitim özellikleri belirlenirken bilinmesi gerekmektedir. Eğitim kriterlerinin tespit edilmesinde coğrafya öncelikli koşuldur ve eğitim kriterlerinin belirlenmesi eğitimin kalitesini yükseltmek için gereklidir (Çorbacıoğlu, 2007: 2)

İKİNCİ BÖLÜM

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM FONKSİYONLARI

2.1. Milli Eğitim Sistemi ve Temel Kavramlar

Örgün eğitim, insan gücünün iyi yetiştirilmesi ve donanımlı bir şekilde eğitilmesinde oldukça önemlidir ve yetiştirilmiş insan gücü ülkelerin kalkınmasında temel etkidir. Son çeyrek asırda birçok dünya ülkesi eğitim sistemlerini yeniden yapılandırmış ve eğitimin yönetimi, finansmanı, öğretim programları ve yöntemleri gibi alanlarda bu yapılandırma hayata geçirilmiştir. Burada ülkelerin uluslararası rekabette bilgi ekonomisi ve bilgi toplumuna dahil olma, nitelikli bir beşeri sermayeye ve işgücüne sahip olma istekleri en önemli gerekçelerdir. Eğitim sistemlerindeki bu değişim ve dönüşümden Türkiye'deki eğitim sistemi de etkilenmiştir (Kaya, 2016: 42).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiş olan Milli Eğitim Sistemi, “Örgün Eğitim” ve “Yaygın Eğitim” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim; belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar (MEB, 2019: 13). Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitimin özel amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde bulunan, ya da bu kademedен çıkmış vatandaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında; okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanağı hazırlamak; bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak; millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yapmak; toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte

çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak; ekonominin gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı olanaklar hazırlamak; beslenme ve sağlıklı yaşam tarzını benimsetmek; çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak; boş zamanlarını yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak (MEB, 2019: 16-17).

Çalışmanın bu bölümünde, Nevşehir ilinin eğitim fonksiyonları incelenecek ve ilin eğitim durumu ile ilgili olarak, örgün eğitim kademelerindeki okullaşma oranları, derslik başına düşen öğrenci sayıları ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları üzerinde durulacaktır.

Net okullaşma oranı, ilgili öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir. Öğrencilerin bitirdiği yaş temel alınarak; okul öncesi teorik yaş 3 yaş (1-9 aylar) -5 yaş (4-12 aylar), ilkokulda teorik yaş 5 yaş (1-3 aylar) -9 yaş (4-12 aylar), ortaokulda teorik yaş 9 yaş (1-3 aylar) -13 yaş, ortaöğretimde teorik yaş 14-17, yükseköğretimde teorik yaş 18-22 olarak kabul edilmiştir (MEB, 2019: 18). Derslik başına düşen öğrenci sayısı, istenilen eğitim kademesine ve İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam derslik sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir derslikteki ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir (MEB, 2019: 18). Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, istenilen eğitim kademesine ve İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam öğretmen sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir öğretmenin eğitim verdiği ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir (MEB, 2019: 19).

2.2. Nevşehir İlinde Eğitim-Öğretim

Cumhuriyet öncesi dönemde Nevşehir ilindeki eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde Damat İbrahim Paşa'nın yaptırmış olduğu medresenin payı büyüktür. Kendisi de Nevşehirli olan Lale Devri sadrazamı Damat İbrahim Paşa, İpek Yolu güzergahında bulunan Nevşehir'de gerçekleştirdiği imar ve iskan faaliyetlerinin yanında, eğitim müesseselerinin yapımına da önem vermiştir. XVIII. Yüzyılın ilk yarısında (1726-

27) içerisinde cami, imaret, sıbyan mektebi, hamam, kervansaray, çeşmeler ve bir medrese bulunan Damat İbrahim Paşa Külliyesi'ni inşa ettirmiştir. Külliyenin medrese bölümü günümüzde “Damat İbrahim Paşa Halk Kütüphanesi” olarak kullanılmaktadır.

“Damat İbrahim Paşa, matbaanın kuruluşunda rol oynamasından da anlaşılacağı üzere kitaba büyük önem gösteren bir sadrazam olarak, İstanbul'da kitap satan esnafta bulunan bazı değerli eserlerin, değerlerinden çok daha ucuza satın alınarak Avrupa'ya gönderileceğini öğrenmiş, bu eserlerin yurtdışına çıkışını yasaklayıp, kitapları kurduğu kütüphaneye kazandırmıştır. Kendi kitaplığından da 187 değerli yazmayı Nevşehir'de yaptırdığı bu medrese kütüphanesine bağışlamıştır. Kütüphane zamanla gelişerek medresede eğitim gören öğrencilerin ve yöre halkının bilgi ihtiyacını karşılayan bir kaynak konumuna gelmiştir” (Atılğan, 2008: 58).

Cumhuriyet dönemiyle birlikte Nevşehir ilinde okullaşma oranı artmaya başlamıştır. Eğitim kurumlarının yaygınlığı ve okullaşma oranı cumhuriyet öncesi dönemde tüm Türkiye'de olduğu gibi Nevşehir'de de daha düşük düzeyde idi. 1924 yılını takip eden yıllarda Nevşehir'e bağlı ilçe ve köylerde (Nar, Kaymaklı, Göreme, Sulusaray, Çat, Alacaşar, Kavak) okullar kurulmuş olsa da, Nevşehir'in il statüsü kazandığı 1954 yılına kadar şehir merkezindeki tek okul 1924 yılında kurulmuş olan Cumhuriyet İlkokulu idi. 1954- 1960 yılları arasında ise, ortaöğretim kurumları açılmış ve sırasıyla Nevşehir Anadolu Lisesi ve Nevşehir Lisesi şehirde kurulmuştur. 1960 yılından 1990 yılına kadar çeşitli kademelerdeki toplam 25 okul şehirde hizmete girmiştir. Bu dönem içerisinde, Nevşehir'de okullaşmanın en üst düzeye çıktığı dönem, toplamda 14 okulun kurulduğu 1980-1990 arası dönemdir. 1990-2015 arası dönemde de, 33 okul açılmıştır. Yine bu yıllarda, 12 okulun inşa edildiği 2010-2015 yılları arasındaki beş yıllık periyotta okullaşma oranının yüksek olduğunu söylemek mümkündür (Şıkoğlu ve Arslan, 2019: 133).

1954 sonrasında diğer Anadolu şehirlerine göre okullaşma oranı yüksek olan Nevşehir'in eğitsel ve kültürel etki alanı giderek büyümüş, Nevşehir Aksaray'ın bazı köylerinden öğrencilerin gelip ortaokul ve liseyi okudukları bir il olmuştur. Erciyes

Üniversitesine bağılı olarak 1982 yılında Nevşehir’de Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu kurulmuş, böylece ilde yükseköğretim kurumunun eksikliği giderilmiştir (Güney, 2008: 11).

2.3. Okul Öncesi Eğitim

Eğitime küçük yaşlarda başlanılmasının gerekli olduğu, eğitim alanındaki uygulamalarla ve yapılan bilimsel araştırmalarla ortaya koyulmuştur. Böylece, nitelikli ve istenilen davranışlara sahip bireyleri yetiştirmek mümkün olacaktır. Bu bağlamda da, okul öncesi eğitim çocuğun gelecekteki hayatını etkileyecek önemli bir süreçtir (Seçkin ve Koç, 1997:5).

Çocuklar gelişimle ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları ailede kazanmakta, aileden sonra ise okul öncesi eğitim kurumları, çocuğu toplumsal yaşama hazırlama açısından aileyi desteklemektedir. Diğer yandan, çocuğun gelişiminde en kritik, en önemli ve en çok dikkat gerektiren dönem, çocuğun ilgi yetenek ve çeşitli özelliklerinin ortaya çıktığı dönem olan 0-6 yaş arasıdır (Çolak, 2009: 46).

Yetişkin müdahalesi olmadan çocukların bir arada bulunduğu okul öncesi eğitim kurumları, çocukların kendilerini daha iyi anlamalarına yardımcı olur ve burada karşılaştıkları akran grupları çocukların sosyal becerilerini besler. Ayrıca çocuklar, işbirliği yapmayı, karar vermeyi, kendilerini değerlendirmeyi okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenirler. Benzer duygu, yaşantı ve problemleri paylaştığı için, ilişkileri karşılıklı işbirliğine ve saygıya dayalı olan okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklar birbirlerini daha iyi anlamaktadırlar (Senemoğlu, 1994: 23).

Bireyin içerisinde bulunduğu ortama uyum sağlamasına esas olacak temeller okul öncesi eğitim döneminde atıldığı için, eğitim sistemimizin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitim ülkenin geleceği açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, çocuklarının beden, duygu ve zihin gelişimi açısından sağlıklı kişiliğe sahip olmalarını ve başarılı bireyler olarak gelecekte hayata katılmalarını her toplum istemektedir. Çocuğun kişiliğinin şekillendiği ve temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde, bireysel farklılıkları dikkate alan, gelişim seviyesine uygun, potansiyel

yetenekleri ortaya çıkaran bir eğitim verilmektedir. Günümüzde aileler bu yaşlarda çocuğun aldığı eğitimin ilerideki yaşlara etkisinin farkındadırlar. Zor olan yaşam şartları karşısında kadınların da çalışma hayatında yer alması çocukların anne-babaların dışındaki kişiler tarafından yetiştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu nedenle de, yeni neslin yetiştirilmesi konusunda okul öncesi eğitim ayrı bir öneme sahiptir (Ünlü, 2001: 88-89).

İşte hem bireyin gelişiminde hem de aile ve toplum için önemli olan okul öncesi eğitimin amacı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şu şekilde tanımlanmıştır;

Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı sağlanmasını, Türkçenin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır. Uygulaması ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şöyle belirlenmiştir; Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş, 3 yaş (36 ayını dolduran, 2014 yılının 1. ve 9. ayları arasında doğan çocuklar), 4 yaş ve 5 yaş (66 aydan küçük olan 2012 yılının 4. ve 12. ayları arasında doğan çocuklar) grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları bağımsız ana okulları olarak kurulabildikleri gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okullarına bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde uygun fiziksel kapasiteye göre ana sınıfları ve uygulamalı sınıflar olarak açılmaktadır (MEB, 2019: 13). Anaokulu, 36-66 ay çocuklarının eğitimi amacıyla açılan okuldur. Ana sınıfı ise, 60-66 ay çocuklarının eğitimi amacıyla örgün eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıftır (MEB, 2019: 21).

Tablo 2.1. Nevşehir İli Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları (2017-2019).

2017-2018 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	52,29	52,47	52,38
4-5	69,51	69,83	69,66
5	89,08	88,93	89,00
2018-2019 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	53,33	53,68	53,50
4-5	67,20	69,39	68,25
5	88,18	88,37	88,27

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri.

Tablo 2.2 Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları (2017-2019).

2017-2018 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	38,84	38,18	38,52
4-5	50,87	49,95	50,42
5	67,95	65,75	66,88
2018-2019 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	39,41	38,79	39,11
4-5	51,20	50,35	50,79
5	69,32	67,23	68,30

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

Nevşehir ilinde, 2018-2019 öğretim yılında okul öncesi eğitimde okullaşma oranının 5 yaş grubunda en yüksek olduğu görülmektedir. 3-5 yaş grubunda, bir önceki öğretim yılına göre okullaşma oranı artmıştır. Diğer yaş gruplarında ise, bir önceki öğretim yılına göre okullaşma oranının azaldığı görülmektedir. Her iki öğretim yılında da, 3-5 yaş ve 4-5 yaş grubundaki okullaşma oranı kızlarda daha yüksektir. (Tablo 2.1). Türkiye’de ise, her iki eğitim-öğretim yılında okul öncesi eğitimde, bütün yaş gruplarında erkeklerdeki okullaşma oranı daha fazladır (Tablo 2.2).

Türkiye’de 2018-2019 öğretim yılında okul öncesi eğitimde bütün yaş gruplarındaki okullaşma oranı bir önceki döneme göre artmıştır. En yüksek artış 5 yaş grubundaki okullaşma oranında görülmüştür (Tablo 2.2). Nevşehir ilinde 2017-2018 ve 2018-2019 öğretim yıllarında, okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarına bakıldığında, her iki öğretim yılında da bütün yaş gruplarındaki okullaşma oranlarının, Türkiye’de okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 2.1).

Tablo 2.3. Nevşehir İli Okul Öncesi Eğitimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).

Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	315	2.878	2.659	5.537	153	260
2015-2016	354	3.052	2.737	5.789	164	300
2016-2017	365	3.015	2.728	5.743	163	373
2017-2018	366	3.263	2.982	6.245	166	387
2018-2019	402	3.444	3.197	6.641	171	414

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

2014-2019 yılları arasında, Nevşehir’de okul öncesi eğitimde bütün dönemlerde, öğretmen sayıları bir önceki döneme göre artmıştır. İldeki derslik sayısında da her dönem artış gözlenmiştir. Sadece 2016-2017 öğretim döneminde öğrenci sayısında ve okul sayısında azalma olmuştur. Ayrıca Nevşehir ilinde okul öncesi eğitimde, 2014-2015 öğretim yılında 21 kişi olan derslik başına düşen öğrenci sayısı, 2018-2019 öğretim yılında 16 kişiye düşmüştür (Tablo 2.3).

Tablo 2.4. Nevşehir İlinde Şehir ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim İstatistikleri (2018-2019 Öğretim Yılı).

Yerleşim Yeri	Okul Sayısı	Şube Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
				Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Şehir	78	232	264	2.401	2.265	4.666	15	244	259
Köy	93	132	150	1.043	932	1.975	10	133	143
Toplam	171	364	414	3.444	3.197	6.641	25	377	402

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri.

Tablo 2.5. Türkiye’de Şehir ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim İstatistikleri (2018-2019 Öğretim Yılı).

Yerleşim Yeri	Okul Sayısı	Şube Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
				Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Şehir	26.904	81.113	73.951	762.883	700.940	1.463.823	4.735	81.683	86.418
Köy	4.909	7.037	7.346	51.938	49.052	100.990	505	6.379	6.884
Toplam	31.813	88.150	81.297	814.821	749.992	1.564.813	5.240	88.062	93.302

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri.

2018-2019 öğretim yılı itibariyle, Nevşehir’de okul öncesi eğitimde 171 okul, 402 öğretmen ve 6.641 öğrenci bulunmaktadır. Hem il genelinde, hem de şehir ve köylerde okul öncesi eğitimde erkek öğrenci sayısı daha fazladır. Aynı durum Türkiye için de geçerlidir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, il genelinde 16, şehirlerde 18, köylerde ise 13’dür. Türkiye genelinde de, öğretmen başına 16 öğrenci düşmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı ise, Nevşehir il genelinde 16, Türkiye’de ise 19’dur (Tablo 2.4, Tablo 2.5). Buna bağlı olarak, Nevşehir’de okul öncesi eğitimde öğretmen ve derslik sayısının yeterli olduğu söylenebilir.

2.4. İlköğretim

Temel eğitim hizmetlerinin kadın-erkek gözetmeksizin tüm ülke geneline eşit bir şekilde sunulması ve temel eğitim çağındaki nüfusun okullaşma oranı oldukça önemlidir. Çünkü, okul öncesi eğitim ve ilköğretim kademesi, bireyin kişiliğinin

temelinin atıldığı ve ilerideki eğitim hayatını etkileyecek olan bir dönemdir (Çolak, 2009: 52).

Bu doğrultuda ilköğretimin amacı ve uygulaması Milli Eğitim Bakanlığınca şu şekilde ifade edilmiştir;

İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer vatandaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır. İlköğretim kurumları, mecburi ilköğretim çağı 5 yaş (66 ayını dolduran, 2012 yılının 1. ve 3. ayları arasında doğan çocuklar) -13 yaş grubundaki çocukları kapsar. (Kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocuklar ile 13 yaşını bitirip öğretim yılı sonunda 14 yaşına giren çocukları kapsar.) İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkan veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur.(MEB, 2019: 14).

Tablo 2.6. Nevşehir İli İlköğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	İlkokul (%)			Ortaokul (%)			İlköğretim (İlkokul+Ortaokul) (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	93,42	94,57	93,98	95,19	96,05	95,61	95,87	96,54	96,20
2016-2017	89,96	89,67	89,82	96,11	97,08	96,58	95,98	96,21	96,09
2017-2018	90,36	90,37	90,37	94,64	96,23	95,42	95,61	96,38	95,98
2018-2019	90,60	91,57	91,07	92,61	94,67	93,61	95,12	96,25	95,67

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

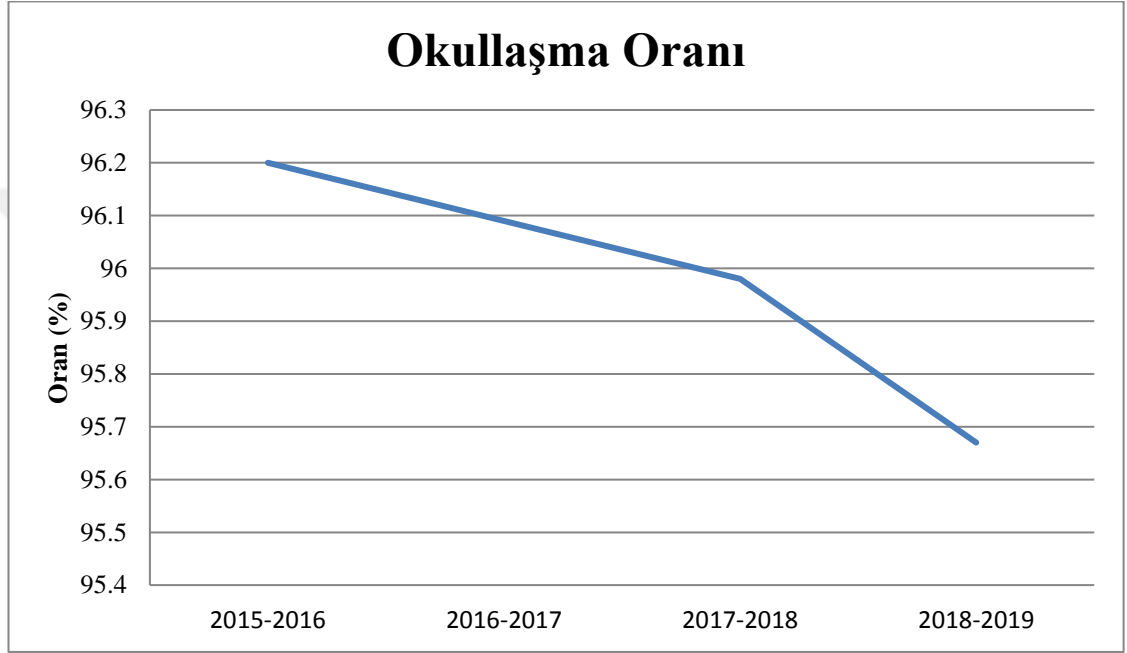
Tablo 2.7. Türkiye’de İlköğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	İlkokul (%)			Ortaokul (%)			İlköğretim (İlkokul+Ortaokul) (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	94,54	95,22	94,87	94,36	94,43	94,39	96,34	96,54	96,44
2016-2017	91,08	91,24	91,16	95,60	95,76	95,68	96,39	96,63	96,51
2017-2018	91,42	91,68	91,54	94,26	94,69	94,47	95,99	96,25	96,12
2018-2019	91,78	92,08	91,92	92,94	93,64	93,28	95,92	96,18	96,05

Kaynak: MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

2015-2019 yılları arasında, Nevşehir ilinde ilköğretimde okullaşma oranının azaldığı görülmektedir. Belirtmek gerekir ki, bu dönemlerde ildeki okullaşma oranları

Türkiye ortalamasının çok da gerisinde değildir. Ayrıca Nevşehir ilinde ilköğretimde kızlarda okullaşma oranı erkeklerden fazladır. Aynı durum Türkiye geneli için de söz konusudur. Her dört öğretim döneminde de, Nevşehir ilinde ortaokuldaki okullaşma oranının ilkokuldaki okullaşma oranından daha yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde de, 2015-2016 öğretim yılı hariç diğer dönemlerde ortaokulda okullaşma oranı ilkokula göre daha yüksektir (Tablo 2.6, Tablo 2.7, Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Nevşehir İli İlköğretimde (İlkokul+Ortaokul) Okullaşma Oranları (2015-2019).

İlkokul ve ortaokul okullaşma oranlarındaki düşüşün nedeni Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şöyle açıklanmıştır; 2013-14 eğitim öğretim yılı ve daha önceki yıllarda öğrenci sayıları alınırken sisteme kayıtlı aktif-pasif (Yurt dışına çıkan, vefat eden, açık öğretime geçiş yapan) tüm öğrenciler dahil edilmekte idi. 2014-15 eğitim öğretim yılından itibaren aktif-pasif öğrencilerin ayrıştırılmasına gidilmiş olup; sistem üzerindeki pasif duruma düşen öğrenciler (yurt dışına çıkan, vefat eden, açık öğretime geçiş yapan öğrenciler) okullaşma oranlarının hesabında kullanılan öğrenci sayılarına dahil edilmemiştir. 2014-15 eğitim öğretim yılında pasif duruma düşenler öğrenci sayılarına dahil edilmediğinden okullaşma oranlarında kısmen düşüş olmuştur. Böylece hem çağ dışı nüfusa kaydı için açık öğretime yönlendirilen öğrencilerin mükerrer sayımı engellenmiş olmaktadır hem de gerçek (ölen veya yurtdışına çıkanlardan arındırılmış) öğrenci sayısı esas alınmış olmaktadır.

İlkokullardaki okullaşma oranının düşüş nedenlerinden bir diğeri ise yönetmelik kapsamında ilkokul öğrenim çağındaki çocukların kayıt erteleme veya okul öncesi eğitime geçiş esnekliğinin sağlanmasıdır. 2016/17 okullaşma oranları hesaplanırken, kullanılan nüfus ve öğrenci sayılarında Türkiye'de ikamet eden T.C. vatandaşları kapsamıştır. Türkiye'de ikamet eden yabancı uyruklu nüfus ve yabancı uyruklu öğrenci sayıları kapsam dışında tutularak hesaplanmıştır (MEB, 2019: 18).

Tablo 2.8. Nevşehir İli İlköğretimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).

İlkokul						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	1.298	9.281	8.985	18.266	134	1.113
2015-2016	1.310	9.173	8.752	17.925	132	1.183
2016-2017	1.247	8.499	8.026	16.525	128	1.156
2017-2018	1.226	8.539	7.972	16.511	129	1.137
2018-2019	1.200	8.798	8.261	17.059	130	1.158
Ortaokul						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	1.329	9.221	8.899	18.120	103	1.005
2015-2016	1.393	9.057	8.786	17.843	104	1.027
2016-2017	1.396	9.662	9.388	19.050	101	1.084
2017-2018	1.471	9.755	9.468	19.223	104	1.188
2018-2019	1.541	9.638	9.339	18.977	108	1.191
İlköğretim (İlkokul+Ortaokul)						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	2.627	18.502	17.884	36.386	237	2.118
2015-2016	2.703	18.230	17.538	35.768	236	2.210
2016-2017	2.643	18.161	17.414	35.575	229	2.240
2017-2018	2.697	18.294	17.440	35.734	233	2.325
2018-2019	2.741	18.436	17.600	36.036	238	2.349

Kaynak MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

2014-2019 yılları arasında Nevşehir ilinde ilköğretimde, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim dönemlerinde öğrenci sayısı bir önceki döneme göre azalmış, 2017-2018 öğretim döneminde öğrenci sayısı bir önceki döneme göre 159, 2018-2019 öğretim döneminde ise, 302 kişi artmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir'de 17.059 ilkokul, 18.977 ortaokul olmak üzere toplam 36.036 ilköğretim öğrencisi bulunmaktadır ve ilköğretimdeki erkek öğrenci sayısı (18.436) kız öğrenci sayısından (17.600) fazladır. 2018-2019 öğretim döneminde Nevşehir ilinde ilköğretimde öğretmen başına 13, derslik başına 15 öğrenci düşmektedir. 2014-2015

döneminde yine öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 13, derslik başına düşen öğrenci sayısı ise 17'dir (Tablo 2.8).

Tablo 2.9. Nevşehir İlinde Şehir ve Köylerde İlköğretim İstatistikleri (2018-2019).

İlkokul							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	45	568	691	6.034	5.733	11.767	759
Köy	85	423	467	2.764	2.528	5.292	441
Toplam	130	991	1.158	8.798	8.261	17.059	1.200
Ortaokul							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	49	635	720	6.818	6.728	13.546	1.048
Köy	59	324	471	2.820	2.611	5.431	493
Toplam	108	959	191	9.638	9.339	18.977	1.541

Kaynak MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

Tablo 2.10. Türkiye'de Şehir ve Köylerde İlköğretim İstatistikleri (2018-2019).

İlkokul							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	19.008	217.776	230.500	2.558.059	2.416.509	4.974.568	277.761
Köy	5.731	25.705	26.489	150.030	142.780	292.810	22.971
Toplam	24.739	243.481	256.989	2.708.089	2.559.289	5.267.378	300.732
Ortaokul							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	16.076	211.549	172.107	2.705.988	2.623.784	5.329.772	329.591
Köy	2.859	16.520	15.465	151.155	146.148	297.303	24.607
Toplam	18.935	228.069	187.572	2.857.143	2.769.932	5.627.075	354.198

Kaynak MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

Nevşehir ilinde 2018-2019 eğitim öğretim döneminde ilköğretimde (ilkokul+ortaokul) şehirde öğretmen başına 14 öğrenci düşmektedir. Bu rakam Türkiye'de 16'dır. Köylerde ise, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Nevşehir ilinde 11, Türkiye'de 12 öğrencidir. Görülmektedir ki, Nevşehir'de hem şehirlerde hem de köylerde öğretmen başına Türkiye'dekinden daha az öğrenci düşmektedir. Aynı durum derslik başına düşen öğrenci sayısı için de söz konusudur. Derslik başına düşen öğrenci sayısı, şehirde Nevşehir ilinde 17 iken, Türkiye'de 25'dir. Köylerde ise bu rakam, Nevşehir'de 11, Türkiye genelinde 14 şeklindedir (Tablo 2.9, Tablo 2.10).

2.5. Ortaöğretim

Ortaöğretimin amaç ve görevleri; Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır. Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Genel Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime veya geleceğe hazırlayan eğitim öğretim sürecidir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim ise, ilköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir (MEB, 2019: 14-15).

Tablo 2.11. Nevşehir İli Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	Genel Ortaöğretim (%)			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (%)			Ortaöğretim Toplamı (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	39,12	45,05	42,04	43,26	39,89	41,60	82,38	84,94	83,64
2016-2017	41,69	47,45	44,53	42,27	38,45	40,38	83,96	85,90	84,92
2017-2018	42,29	47,53	44,87	42,42	37,73	40,11	84,72	85,26	84,99
2018-2019	42,79	49,17	45,91	42,30	36,60	39,51	85,09	85,77	85,42

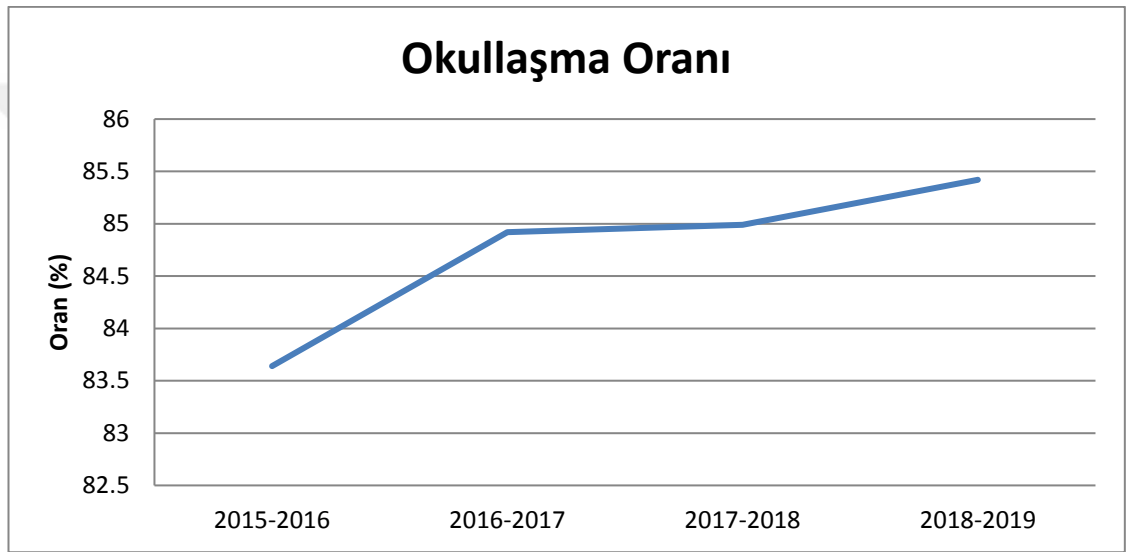
Kaynak : Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri.

Tablo 2.12. Türkiye’de Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	Genel Ortaöğretim (%)			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (%)			Ortaöğretim Toplamı (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	34,66	38,75	36,65	44,71	41,48	43,14	79,37	80,24	79,79
2016-2017	38,24	42,19	40,16	44,46	40,20	42,38	82,70	82,39	82,54
2017-2018	38,88	43,87	41,31	44,89	39,52	42,28	83,77	83,39	83,58
2018-2019	41,51	47,81	44,57	43,00	36,07	39,63	84,51	83,88	84,20

Kaynak : Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri.

2014-2019 yılları arasında Nevşehir ilinde ve Türkiye’de ortaöğretimde okullaşma oranları bir önceki döneme göre artmıştır. Bununla birlikte Nevşehir’de ortaöğretimde okullaşma oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde cinsiyete göre bakıldığında, hem Nevşehir ilinde hem de Türkiye’de erkeklerde okullaşma oranı kızlardan daha yüksektir. Ayrıca Nevşehir’de Genel Ortaöğretimde ve Ortaöğretim Toplamında dört öğretim döneminde de kızlarda okullaşma oranı erkeklere göre daha fazladır (Tablo 2.11, Tablo 2,12, Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Nevşehir İli Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Tablo 2.13. Nevşehir İli Ortaöğretimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).

Genel Ortaöğretim						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	480	5.219	5.193	10.412	23	333
2015-2016	570	5.621	5.520	11.141	25	378
2016-2017	581	5.331	5.379	10.710	26	378
2017-2018	586	5.414	5.348	10.762	26	362
2018-2019	615	5.510	5.494	11.004	27	404
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	736	4.628	4.260	8.888	30	340
2015-2016	782	4.741	4.217	8.958	30	456
2016-2017	845	4.489	3.869	8.358	29	473
2017-2018	805	4.468	4.040	8.508	35	508
2018-2019	786	4.594	3.536	8.130	36	528

Ortaöğretim Toplamı						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	1.216	9.847	9.453	19.134	53	673
2015-2016	1.352	10.362	9.737	20.099	55	834
2016-2017	1.426	9.820	9.248	19.068	55	851
2017-2018	1.391	9.882	9.388	19.270	61	870
2018-2019	1.401	10.104	9.030	19.134	63	932

Kaynak MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

2014-2019 yılları arasında Nevşehir ilinde ortaöğretimde, 2015-2016 ve 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir önceki döneme göre öğrenci sayısı artmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim döneminde 11.004 öğrenci Genel Ortaöğretimde, 8.130 öğrenci Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde olmak üzere toplam 19.134 öğrenci bulunmaktadır. Cinsiyet açısından Nevşehir’de ortaöğretimde erkek öğrenci sayısı daha fazladır. 2014-2015 öğretim döneminde Nevşehir’de ortaöğretimde 15 olan öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, 2018-2019 öğretim döneminde 13’e düşmüştür. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde ise, öğretmen başına 10 öğrenci düşmektedir (Tablo 2.13).

Tablo 2.14. Nevşehir İlinde Şehir ve Köylerde Ortaöğretim İstatistikleri (2018-2019).

Genel Ortaöğretim							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	22	226	353	5.077	5.100	10.177	520
Köy	5	40	51	433	394	827	95
Toplam	27	306	404	5.510	5.494	11.004	615
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	33	403	518	4.470	3.459	7.929	758
Köy	3	15	10	124	77	201	28
Toplam	36	418	528	4.594	3.536	8.130	786
Ortaöğretim Toplamı							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	55	669	871	9.547	8.559	18.106	1.278
Köy	8	55	61	557	471	1028	123
Toplam	63	724	932	10.104	9.030	19.134	1.401

Kaynak MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

Tablo 2.15. Türkiye’de Şehir ve Köylerde Ortaöğretim İstatistikleri (2018-2019).

Genel Ortaöğretim							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	6.191	85.683	102.776	1.657.590	1.582.348	3.239.938	174.353
Köy	51	443	548	4.864	5.532	10.396	922
Toplam	6.242	8.6126	103.324	1.662.454	1.587.880	3.250.334	175.275
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	6.089	106.864	109.289	1.337.726	1.037.346	2.375.072	193.226
Köy	175	1.541	1.874	13.892	10.296	24.188	2.733
Toplam	6.264	108.405	111.163	1.351.618	1.047.642	2.399.260	195.959
Ortaöğretim Toplamı							
Yerleşim Yeri	Okul	Şube	Derslik	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Kız	Toplam	
Şehir	1.2280	192.547	212.065	2.995.316	2.619.694	5.615.010	367.579
Köy	226	1.984	2.422	18.756	15.828	34.584	3.655
Toplam	12.506	194.531	214.487	3.014.072	2.635.522	5.649.594	371.234

Kaynak MEB Örgün Eğitim İstatistikleri.

2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir’deki ortaöğretim öğrencisinin (19.134), 18.106’sı şehirlerde 1.028’i köylerde bulunmaktadır. Ortaöğretimde şehirde öğretmen başına 14 öğrenci düşmektedir. Bu rakam Türkiye’de 15’dir. Köylerde ise, Nevşehir ilinde ortaöğretimde öğretmen başına 8 öğrenci, Türkiye’de 9 öğrenci düşmektedir. Görüldüğü gibi Nevşehir’de ortaöğretimde hem şehir hem de köyde öğretmen başına Türkiye’dekinden daha az öğrenci düşmektedir (Tablo 2.14, Tablo 2.15).

2.6. Yükseköğretim

Ülkelerin kalkınma hızları, toplumdaki bilgi birikimi yüksek, teknolojiye uyum sağlayabilen, teknolojiyi takip eden ve kullanan insanların varlığı ile doğrudan ilgilidir. Bu nedenle, eğitimin derecesi ve niteliği, içerisinde bulunduğumuz bilgi çağında daha da önemli hale gelmiştir ve bu anlamda yükseköğretim görmek topluma da büyük katkı sağlamaktadır (Çolak, 2009: 69).

Buldukları yörenin sosyo-kültürel gelişimine katkı sağlayan, bilginin üretildiği, korunduğu, aktarıldığı ve bölüşüldüğü üniversitelerdeki eğitim ve öğretim ile akılcı ve bilimsel düşünen, üreten, evrensel değerlere sahip, sorgulayan, sorumluluk sahibi

insan yetiştirmek amaçlanmaktadır. Ayrıca üniversiteler yöre ekonomisine de katkı sağlamaktadırlar. Üniversitelerdeki öğrencilerin farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerle olan ilişkileri, üniversitelerde istihdam edilen idari ve akademik personel bu ekonomik katkı çerçevesindedir. Farklı şehirlerden ve kültürlerden gelen öğrencilerin yöre halkı ile olan ilişkileri, öğrencilere yönelik açılan kültürel, sportif ve eğlence mekanları ise sosyo-kültürel etki çerçevesinde değerlendirilmektedir. Diğer yandan, üniversiteler bilgi birikimini sanayi kesimine aktararak, kentin sanayi kuruluşlarıyla işbirliği yaparak sanayi sektörüne önemli katkılar sağlamaktadır. Yine, üniversiteler kent nüfusunu da, etkilemektedir. Hem akademik ve idari personel hem de öğrenciler kent nüfusunu arttırmakta, kent nüfusunun nitelik olarak da etkilenmesine neden olmaktadır (Gültekin, Çelik ve Nas, 2008: 264, 267).

Üniversitelerin kurulduğu küçük ve orta büyüklükteki kentler hızlı bir büyüme sürecine girmekte, artan nüfus yoğun konut talebi yaratmakta ve kentlerin alansal büyümesine neden olmaktadır. Ayrıca mevcut iş kollarının gelişmesi, daha önce kentte olmayan ekonomik faaliyetlerin ortaya çıkması, kentin tüketim kalıplarının değişmesi de, üniversitelerdeki genç ve büyük nüfus kitlesi sayesinde olmaktadır. Neticede, üniversitelerin kuruldukları kentlerde göç verilerinde, nüfus miktarında, nüfusun yaş yapısında da önemli değişimler ortaya çıkmaktadır (Işık, 2008: 161-162).

Yükseköğretimin amaç ve görevleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şu şekilde ifade edilmiştir;

Milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimlerini genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;
4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu

yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;

5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;

6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözlü, yazılı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır.

Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. Yükseköğretim kurumları; üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, meslek yüksekokulları, uygulama ve araştırma merkezleridir.(MEB, 2019: 16).

Çalışma alanı olan Nevşehir ilinde yükseköğretim kademesinde, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi olmak üzere 2 üniversite bulunmaktadır. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi 17 Mayıs 2007’de kurulan 17 üniversiteden biridir. Başlangıçta Nevşehir Üniversitesi adıyla kurulmuş, 7 Kasım 2013’de üniversitenin adı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi olarak değiştirilmiştir. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bilimsel faaliyetlerini, biri ana yerleşke olmak üzere 7 farklı yerleşkede sürdürmektedir. Üniversite bünyesinde, 9 fakülte, 9 meslek yüksekokulu, 2 yüksekokul, 4 enstitü ve 13 araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır. Üniversite içerisinde Rektörlük Binası, Kapalı Spor Salonu ve tesisleri, Merkezi Derslik, Merkezi Laboratuvar, Kongre Merkezi ve Eğitim Fakültesi’nin ek blokları bulunmaktadır. Fiziki yapılanmasını 208.800 metre kare kapalı alanı ile hızla tamamlamaktadır. Fiziksel ve sosyal imkanları ile, Türkiye’nin önemli üniversitelerinden biri olma yolunda hızla ilerleyen, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, bilimsel faaliyetleri esas alan geniş bir akademik kadroya sahiptir (nevsehir.edu.tr, 2020).

Tablo 2.16. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

	Profesör	Doçent	Doktor Öğretim Üyesi	Öğretim Görevlisi	Araştırma Görevlisi
Erkek	22	38	131	120	77
Kadın	8	21	85	93	110
Toplam	30	59	216	213	187

Toplam Akademik Personel Sayısı: 705

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020).

2019-2020 öğretim yılı güncel bilgilere göre, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde 30'u profesör, 59'u doçent, 216'sı doktor öğretim üyesi, 213'ü öğretim görevlisi ve 187'si araştırma görevlisi olmak üzere toplam 705 akademik personel bulunmaktadır. Cinsiyete göre bakıldığında, üniversite bünyesinde akademik kadrolarda erkeklerin daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak araştırma görevlisi kadrosunda yer alanların çoğunluğu kadın nüfustan oluşmaktadır (Tablo 2.16).

Tablo 2.17. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Okuyan Sayıları (2018-2019 Öğretim Yılı).

	Okuyan Ön Lisans	Okuyan Lisans	Okuyan Yüksek Lisans	Okuyan Doktora	Genel Toplam
Erkek	3.282	4.434	1.034	131	8.881
Kız	3.191	6.443	801	93	10.528
Toplam	6.473	10.877	1.835	224	19.409

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020).

2018-2019 öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde 10.528'i kız (% 54), 8.881'i erkek (% 46) olmak üzere toplam 19.409 okuyan öğrenci olduğu görülmektedir. Cinsiyet açısından lisans düzeyinde okuyan kız öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bünyesinde okuyan öğrencilerin % 56'sını lisans, % 33'ünü ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır (Tablo 2.17).

Tablo 2.18. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fakülteler, Bölümler ve Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

Fakülteler	Bölümler	Akademik Personel Sayısı
Diş Hekimliği Fakültesi	-----	--
Eğitim Fakültesi	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Özel Eğitim Bölümü, Temel Eğitim Bölümü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü.	80
Fen Edebiyat Fakültesi	Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü, Arkeoloji, Batı Dilleri ve Edebiyatları, Biyoloji, Coğrafya, Çağdaş Türk Lehçeleri, Doğu Dilleri ve Edebiyatları, Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü, Felsefe, Fizik, Kimya, Matematik, Moleküler Biyoloji ve Genetik, Psikoloji Bölümü, Sanat Tarihi, Sosyoloji, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Halk Bilimi.	156

Güzel Sanatlar Fakültesi	Resim Bölümü, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü, Seramik ve Cam Bölümü, Görsel İletişim Tasarım Bölümü.	24
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Bankacılık ve Finans Bölümü, İktisat Bölümü, İşletme Bölümü, Kamu Yönetimi Bölümü, Sağlık Yönetimi Bölümü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü.	73
İlahiyat Fakültesi	Temel İslam Bilimleri, Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatları.	33
Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	Çevre Mühendisliği, Gıda Mühendisliği, Jeoloji Mühendisliği, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Biyosistem Mühendisliği, İnşaat Mühendisliği, Peyzaj Mühendisliği, Bilgisayar Mühendisliği, Makine Mühendisliği, Mimarlık.	69
Semra ve Vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi	Hemşirelik	25
Turizm Fakültesi	Turizm İşletmeciliği Bölümü, Turizm Rehberliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Rekreasyon Yönetimi Bölümü.	35

Kaynak: (nevsehir.edu.tr, 2020)

2019-2020 öğretim yılı itibariyle Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bünyesinde 9 fakülte bulunmaktadır. Dış Hekimliği Fakültesi 2018 yılında kurulmuş olup, henüz öğrenci alımına başlamamıştır. Bölüm sayısının ve akademik personel sayısının, Fen Edebiyat Fakültesi'nde ve Eğitim Fakültesi'nde fazla olduğu görülmektedir (Tablo 2.18).

Tablo 2.19. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yüksekokullar, Meslek Yüksekokulları, Bölümler ve Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

Yüksekokullar ve Meslek Yüksekokulları	Bölümler	Akademik Personel Sayısı
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu	Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Rekreasyon Bölümü, Spor Yöneticiliği Bölümü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü.	9
Yabancı Diller Yüksekokulu	Yabancı Diller Bölümü.	31
Acıgöl Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	Kimya ve Kimyasal İşleme Teknolojileri Bölümü.	3
Avanos Meslek Yüksekokulu	Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, El Sanatları Bölümü, Elektronik ve Otomasyon Bölümü, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü.	24
Gülşehir Meslek Yüksekokulu	Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, Dış Ticaret Bölümü, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Yönetim ve Organizasyon Bölümü.	19
Hacıbektaş Meslek Yüksekokulu	Bilgisayar Teknolojileri, Elektronik ve Otomasyon, Elektrik ve Enerji, Tasarım.	17
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Yönetim ve Organizasyon, Sağlık Bakım Hizmetleri, Eczacılık Bölümü, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri.	20

Meslek Yüksekokulu	Bilgisayar Teknolojileri, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik, Elektrik ve Enerji, Elektronik ve Otomasyon, Muhasebe ve Vergi, Pazarlama ve Reklamcılık, Tasarım.	25
Ürgüp Sebahat Erol Toksöz Meslek Yüksekokulu	Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Seyahat, Turizm ve Eğlence Hizmetleri, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü.	22
Kozaklı Meslek Yüksekokulu	Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Yönetim ve Organizasyon, Sosyal Hizmetler ve Danışmanlık Bölümü.	9
Derinkuyu Emineana ve Yaşar Ertaş Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksekokulu	-----	----

Kaynak: (nevsehir.edu.tr, 2020)

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde 2019-2020 öğretim yılında, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu ve Yabancı Diller Yüksekokulu olmak üzere 2 yüksekokul, 9 da meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Nevşehir ilinin bütün ilçelerinde birer tane meslek yüksekokuluna rastlanmaktadır (Tablo 2.19).

Tablo 2.20. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Enstitüler, Bölümler ve Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

Enstitüler	Ana Bilim Dalları
Fen Bilimleri Enstitüsü	Biyoloji, Çevre Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Fizik, Gıda Mühendisliği, Hemşirelik, Kimya, Jeoloji Mühendisliği, Matematik, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği, Moleküler Biyoloji ve Genetik.
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Bankacılık ve Finans, Coğrafya, Dış Ticaret, Ekonomi ve Finans, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, İktisat, İşletme, İşletme/Üretim Yönetimi ve Pazarlama, İşletme/Yönetim ve Organizasyon, Kamu Politikası ve İşletmeciliği, Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi, Sağlık Yönetimi, Sosyal Bilimler Eğitimi, Sosyoloji, Tarih, Temel İslam Bilimleri, Turizm İşletmeciliği, Turizm Rehberliği, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Eğitimi/Yabancılarla Türkçe Öğretimi, Türk Halk Bilimi, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm.
Hacı Bektaş Veli Araştırma ve Uygulama Enstitüsü	Alevi Bektaşî Kültürü.
Turizm Araştırmaları Enstitüsü	-----

Kaynak: (nevsehir.edu.tr, 2020)

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacı Bektaş Veli Araştırma ve Uygulama Enstitüsü ve Turizm Araştırmaları Enstitüsü olmak üzere 4 enstitü, 13 de uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır (Tablo 2.20, Tablo 2.21).

Tablo 2.21. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Araştırma Merkezleri (2019-2020 Öğretim Yılı).

Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (NEVÜ TÖMER)
Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (NÜKÇAM)
Kapadokya Uygulama ve Araştırma Merkezi (NEVKAM)
Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (NEVSEM)
Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (NUZEM)
Bilim Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi (BTUAM)

Avanos Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi (ASEM)
Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (NEVÜ ÇOCUK)
Kariyer Planlama Uygulama ve Araştırma Merkezi (NÜKMER)
Kapadokya Doğa Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi (KADAM)
Atçılık-Binicilik Uygulama ve Araştırma Merkezi (ATBİN)
Kapadokya Siber Güvenlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAPSAM)
Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Uygulama ve Araştırma Merkezi (CBSUZAM)

Kaynak: (nevsehir.edu.tr, 2020)

Tablo 2.22. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Yeni Kayıtlı, Okuyan ve Mezun Öğrenci Sayıları (2000-2016).

Dönem	Yeni Kayıtlı Öğrenci Sayısı	Okuyan Öğrenci Sayısı	Mezun Öğrenci Sayısı
2000-2001	169	746	76
2001-2002	360	951	127
2002-2003	754	1.568	105
2003-2004	550	1.857	180
2004-2005	772	2.154	352
2005-2006	1.055	2.689	366
2006-2007	1.138	3.124	535
2007-2008	1.283	3.475	731
2008-2009	1.857	4.289	787
2009-2010	2.230	5.361	851
2010-2011	2.761	6.380	1.033
2011-2012	2.952	8.021	1.039
2012-2013	3.492	9.764	1.634
2013-2014	4.129	11.407	2.038
2014-2015	4.975	13.723	2.350
2015-2016	6.169	16.833	2.666

Kaynak: TÜİK Yüksek Öğretim İstatistikleri.

2000-2016 yılları arasında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde, ön lisans ve lisans eğitiminde okuyan öğrenci sayısı sürekli olarak artmıştır. 2015-2016 öğretim yılında okuyan öğrenci sayısında % 22.7'lik artış gözlenmektedir.(Tablo 2.22). Yine 2018-2019 öğretim yılında 19.409 olan toplam öğrenci sayısı, 2019-2020 eğitim-öğretim döneminde 26/04/2020 tarihinde güncellenmiş olan verilere göre, 21.656'ya yükselmiştir.

Tablo 2.23. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İllere Göre Öğrenci Sayıları (2019-2020).

İl	Öğrenci sayısı
Nevşehir	3.429
Kayseri	2.330
Adana	1.067
Konya	912
Mersin	722
Maraş	709
Yozgat	703
Ankara	584
Aksaray	550
Hatay	547
Niğde	520

Kaynak: (nevsehir.edu.tr, 2020)

2019-2020 öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi illere göre öğrenci sayılarına bakıldığında, Nevşehir ilinden gelen öğrenci sayısının en fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun, ildeki aile yapısı ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Ailelerin hem maddi hem de manevi açıdan, çocuklarının kendileri ile aynı şehirde yaşayarak üniversite eğitimini almalarını istedikleri tahmin edilmektedir. Nevşehir'e yaklaşık 70 km uzaklıkta bulunan Kayseri'den de gelen öğrenci sayısının fazla olması dikkat çekmektedir. Genelde yakın çevreden olan öğrencilerin, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ni tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 2.23).

Tablo 2.24. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları.

Nevşehir Halk Kültürü Araştırmaları-I
I. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri
Karamanlıca Bir Eser: Nevşehir Salnamesi (1914)
ULEAD 2013-Uluslararası Eğitimde Araştırma Kongresi Bildiri Özet Kitabı
Nevşehir Mahkemesine Ait İlk Şerhiye Sicil 3 Numaralı Defter
Erken Yaşlarda Oyunlarla Yabancı Dil Öğretimi Alt eser adı: Kuram ve Uygulama
1. Ulusal Zooloji Kongresi 28-31 Ağustos Nevşehir Bildiri Özet Kitabı
Nevşehir Yöresinde Yaşayan Geleneksel Meslekler
Nevşehir'in Tarihi Yolculuğu
Nevşehir Mektepleri
I. Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu (TÜKAS 2014) Bildirileri (e-Kitap)
I. Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu (TÜKAS 2014) Bildirileri (Basılı)
II. Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu (TÜKAS 2014) Bildirileri (Basılı)
II. Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu (TÜKAS 2014) Bildirileri (e-Kitap)
Makedonya Cumhurbaşkanı Gjorge Ivanov'a Üniversitemizin Takdim Ettiği Fahri Doktora Töreni Sırasında Sayın Cumhurbaşkanının Yaptığı Konuşma
93 Harbi'nden Kıbrıs Barış Harekatına Nevşehir Şehitleri
2. Uluslararası Hacı Bektaş Veli Hoşgörü ve Barış Sempozyumu Bildirileri
2. Uluslararası Hacı Bektaş Veli Hoşgörü ve Barış Sempozyumu Bildirileri (e-Kitap)
II. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiri Metinleri (e-Kitap)
I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Başkentleri Bilgi Şöleni "Türkiye-Kosova-Makedonya-Özbekistan" Bildiri Metinleri
2. Uluslararası Malzeme Bilimi ve Teknolojisi Konferansı (Kapadokya IMSTEC 2017)
Hacı Bektaş Veli ve Alevilik Bektaşilik Araştırmaları Çalıştayı (e-Kitap)

Kaynak: (nevsehir.edu.tr, 2020)

Nevşehir ilindeki ikinci bir üniversite olan Kapadokya Üniversitesi, akademik, finansal ve yönetsel deneyiminin temelini teşkil eden Kapadokya Meslek Yüksekokulu olarak 2005–2006 akademik yılında, bölge kalkınma hedefleri paralelinde belirlenmiş olan beş ön lisans programıyla eğitime başlamış ve 2019-2020 akademik yıl itibariyle Mustafapaşa, Ürgüp, Uçhisar ve İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'nda yer alan dört yerleşkesinde toplam 28 ön lisans, 13 lisans ve 4 yüksek lisans programı ile eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. 2009 yılında sivil havacılık alanında yoğunlaşmaya başlanmış ve Balon Pilotluğu, Uçak Teknolojisi,

İngilizce Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği, Sivil Havacılık Kabin Hizmetleri ve Uçuş Harekât Yöneticiliği programları açılmıştır. Bu doğrultuda 2011 yılında Nevşehir’de verilen eğitimlere ek olarak, Savunma Sanayi Müsteşarlığı’nın desteği ile İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı içerisinde de bir yerleşke kurulmuştur. Kapadokya Meslek Yüksekokulu 2012 yılında, sağlık sektörünün büyüme hedefleri ve bu hedefler doğrultusunda doğacak eleman ihtiyaçlarına yönelik bir şekilde sağlık programlarında yoğunlaşmaya başlamıştır. 2011 - 2012 akademik yılında Çocuk Gelişimi, 2012 - 2013 akademik yılında Ağız ve Diş Sağlığı, Ameliyathane Hizmetleri, Diyaliz, Fizyoterapi ve Tıbbi Görüntüleme Teknikleri programları; 2013 - 2014 akademik yılında Anestezi, Elektronörofizyoloji, İlk ve Acil Yardım, Odyometri ve Optisyenlik programları; 2014 - 2015 akademik yılında, Diyaliz (İngilizce), Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Sağlık Turizmi İşletmeciliği, Sosyal Hizmetler, Patoloji Laboratuvar Teknikleri; 2015 - 2016 akademik yılında ise Diş Protez Teknolojisi programı açılmıştır.

2014 yılında İlk ve Acil Yardım, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri, Ameliyathane Hizmetleri, Anestezi, Diyaliz, Odyometri, Optisyenlik programlarının uygulama eğitimlerini yürütmek üzere tam donanımlı uygulama alanları oluşturulmuştur. Kapadokya Meslek Yüksekokulu'nda yürütülen programların uygulama eğitimlerini desteklemek üzere, 2014 yılında Ağız ve Diş Sağlığı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çocuk Gelişimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Fizik Tedavi ve Sağlıklı Yaşam Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Sürekli Eğitim Merkezi adlarıyla dört merkez kurulmuştur. 2013 yılı itibarıyla uzaktan öğretim birimi kurulmuş ve 2014 yılında Turist Rehberliği Uzaktan Öğretim, 2015 yılında Çocuk Gelişimi Uzaktan Öğretim programlarına öğrenci alınmaya başlanmıştır. 2015 - 2016 akademik yılında öğretim programlarına yeni bir alan eklenmiş ve hukuk alanında Adalet, 2017-2018 akademik yılında da Ceza İnfaz ve Güvenlik Hizmetleri önlisans programları açılmıştır.1 Temmuz 2017 tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanan 7033 sayılı kanun ile Kapadokya Meslek Yüksekokulu, yoluna Kapadokya Üniversitesi olarak devam etmektedir. Kapadokya Meslek Yüksekokulu ve araştırma merkezlerini de bünyesine alan Kapadokya Üniversitesi’nin çatısı altında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Beşeri Bilimler Fakültesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ve

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü faaliyetlerini yürütmektedir (kapadokya.edu.tr, 2020).

Tablo 2.25. Kapadokya Üniversitesi Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

	Profesör	Doçent	Doktor Öğretim Üyesi	Öğretim Görevlisi	Araştırma Görevlisi
Erkek	7	2	29	60	7
Kadın	3	0	13	49	6
Toplam	10	2	42	109	13

Toplam Akademik Personel Sayısı: 176

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020).

2019-2020 öğretim yılı itibariyle, Kapadokya Üniversitesi'nde 10'u profesör, 2'si doçent, 42'si doktor öğretim üyesi, 109'u öğretim görevlisi, 13'ü araştırma görevlisi olmak üzere toplam 176 akademik personel bulunmaktadır. Üniversite bünyesinde erkek akademik personel sayısının daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 2.25).

Tablo 2.26. Kapadokya Üniversitesi Ön lisans, Lisans, Yüksek lisans ve Doktora Okuyan Sayıları (2018-2019 Öğretim Yılı).

	Okuyan Ön Lisans	Okuyan Lisans	Okuyan Yüksek Lisans	Okuyan Doktora	Genel Toplam
Erkek	2.063	100	52	---	2.215
Kız	2.029	185	19	---	2.233
Toplam	4.092	285	71	---	4.448

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020).

Kapadokya Üniversitesi 2018-2019 öğretim yılında, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora okuyan öğrenci sayılarına bakıldığında, doktora programı ve öğrencisi bulunmamaktadır. Ön lisans, lisans ve yüksek lisansta okuyan toplam 4.448 öğrenci mevcuttur. Cinsiyet açısından farkın çok az olduğu görülmektedir. Ayrıca, Kapadokya Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin 4.092'si ön lisans (% 92), 285'i lisans (% 6.4) öğrencisidir (Tablo 2.26).

Tablo 2.27. Kapadokya Üniversitesi Fakülteler ve Bölümler (2019-2020 Öğretim Yılı).

Fakülteler	Bölümler	Akademik Personel Sayısı
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi.	11
Beşeri Bilimler Fakültesi	İngiliz Dili ve Edebiyatı, Psikoloji, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce), Türk Dili ve Edebiyatı.	17
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	-----	-----

Kaynak: (kapadokya.edu.tr, 2020)

Kapadokya Üniversitesi'nde 2019-2020 öğretim yılında, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Beşeri Bilimler Fakültesi ve Mimarlık ve Tasarım Fakültesi olmak üzere 3 fakülte bulunmaktadır (Tablo 2.27).

Tablo 2.28. Kapadokya Üniversitesi Yüksekokul ve Meslek Yüksekokulları ve Bölümler (2019-2020 Öğretim Yılı).

Yüksekokul ve Meslek Yüksekokulları	Bölümler	Akademik Personel Sayısı
Kapadokya Meslek Yüksekokulu	Ağız ve Diş Sağlığı, Ameliyathane Hizmetleri, Anestezi, Diş Protez Teknolojisi, Diyaliz, Elektronörofizyoloji, Fizyoterapi, İlk ve Acil Yardım, Odyometri, Optisyenlik, Patoloji Laboratuvar Teknikleri, Radyoterapi, Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Adalet, Ceza İnfaz ve Güvenlik Hizmetleri, Çocuk Gelişimi, Sosyal Hizmetler, Aşçılık, Atıcılık ve Antrenörlüğü, Mimari Restorasyon, Turist Rehberliği, Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği, Sivil Havacılık Kabin Hizmetleri, Uçak Teknolojisi, Uçuş Hareket Yöneticiliği.	115
Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	Çocuk Gelişimi, Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Dil ve Konuşma Terapisi.	22
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Uçak Elektrik-Elektronik, Uçak Gövde Motor Bakım.	11

Kaynak: (kapadokya.edu.tr, 2020)

Kapadokya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ve Kapadokya Meslek Yüksekokulu olmak üzere, 2 yüksekokulu ve 1 meslek yüksekokulunu bünyesinde barındırmaktadır. Bölüm sayısı ve akademik personel sayısı Kapadokya Meslek Yüksekokulu'nda en fazladır (Tablo 2.28). 2018-2019 akademik yılı itibariyle, Kapadokya Meslek Yüksekokulu'nun 4.000 civarında öğrencisi bulunmaktadır.

Tablo 2.29. Kapadokya Üniversitesi Enstitüler ve Bölümler (2019-2020 Öğretim Yılı).

Enstitüler	Bölümler
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Kent, Çevre ve Yerel Yönetimler, Odyoloji.

Kaynak: (kapadokya.edu.tr, 2020)

2019-2020 öğretim yılında, Kapadokya Üniversitesi'nde, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü olmak üzere 1 enstitü, 5 uygulama ve araştırma merkezi,

Çevreci Beşeri Bilimler Merkezi ve Slot Hizmet Merkezi bulunmaktadır (Tablo 2.29, Tablo 2.30).

Tablo 2.30. Kapadokya Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Merkezleri (2019-2020 Öğretim Yılı).

Çevreci Beşeri Bilimler Merkezi
Çocuk Gelişimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
İHA Sistemleri Uygulama ve Araştırma Merkezi
Sıcak Hava Balonu ve Hava Gemisi Uygulama ve Araştırma Merkezi
Slot Hizmet Merkezi
Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi
Kapadokya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Kaynak: (kapadokya.edu.tr, 2020)

Tablo 2.31. Kapadokya Üniversitesi Yayınları.

Klinik Mikrobiyoloji Uygulama Kitabı (Ağustos 2019)
Sağlık Mesleğinde Temel Teknikler Uygulama Kitabı (Aralık 2019)
Türkiye-Rusya İlişkilerinde Enerji (Şubat 2019)
Tıbbi Görüntüleme Teknikleri Uygulama Kitabı (Aralık 2019)
Hematoloji Laboratuvarı Uygulama Kitabı (Ağustos 2019)
Cappadocia Journal of Area Studies (CJAS) (hakemli dergi)
Radyolojik Kesitsel Anatomi (Ağustos 2019)
Ecocene: Cappadocia Journal of Environmental Humanities
Batıya Yön Veren Metinler (Ekim 2010)
Kapadokya Ekonomi Toplantıları-I (Ağustos 2019)
Bize Yön Veren Metinler (Eylül 2014)

Kaynak: (kapadokya.edu.tr, 2020)

Nevşehir ilinin sahip olduğu eğitim fonksiyonu ile ilgili olarak, ildeki örgün eğitim kademesinde bulunan okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimde okullaşma oranları, öğretmen, öğrenci, okul ve derslik sayıları elde edilen veriler doğrultusunda ortaya konulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, görülmektedir ki, Nevşehir ili okullaşma oranları, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları açısından Türkiye’de oldukça iyi bir yerdedir. Çalışmanın diğer bölümünde ise eğitimdeki mevcut durumu şekillendiren fiziki ve beşeri coğrafya faktörleri üzerinde durulacaktır.

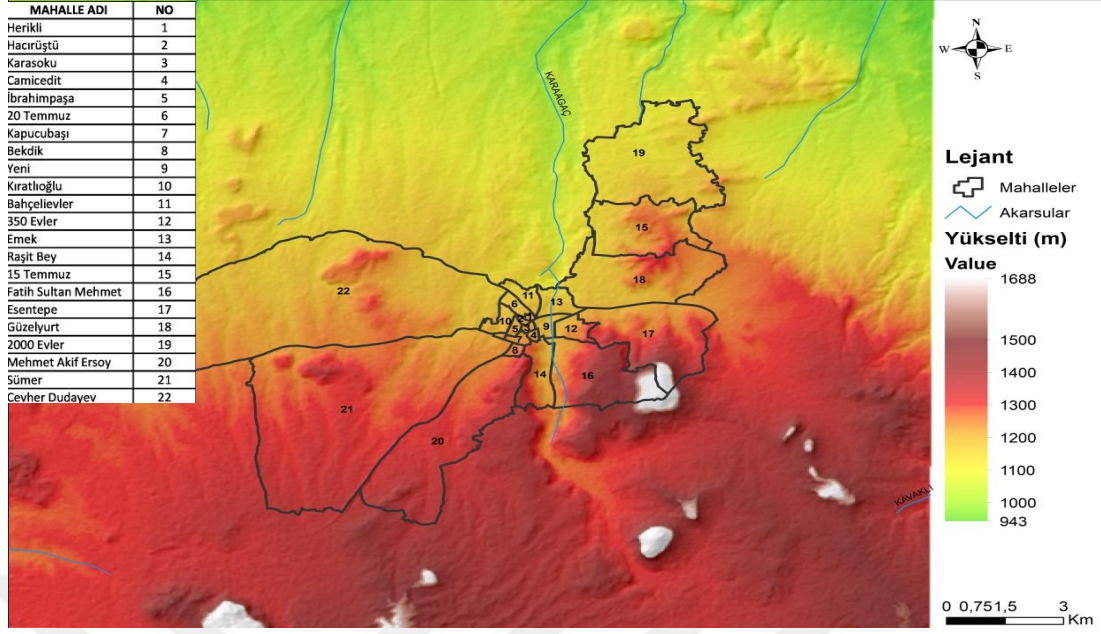
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EĞİTİM FONKSİYONU VE FİZİKİ COĞRAFYA İLİŞKİSİ

Fiziki coğrafya koşulları eğitim altyapısının oluşturulmasında, okul alanlarının tespit edilmesinde, okul binalarının fiziki yapısında ve peyzajın oluşturulmasında oldukça etkilidir. Ancak, eğitim faaliyetlerini şekillendiren tek başına fiziki koşullar değildir. Öyle ki, fiziki şartların olumsuz olduğu bir alanda da eğitimin seviyesi ve kalitesi yüksek olabilmektedir.

3.1. Yükselti-Eğim-Baki İlişkisi

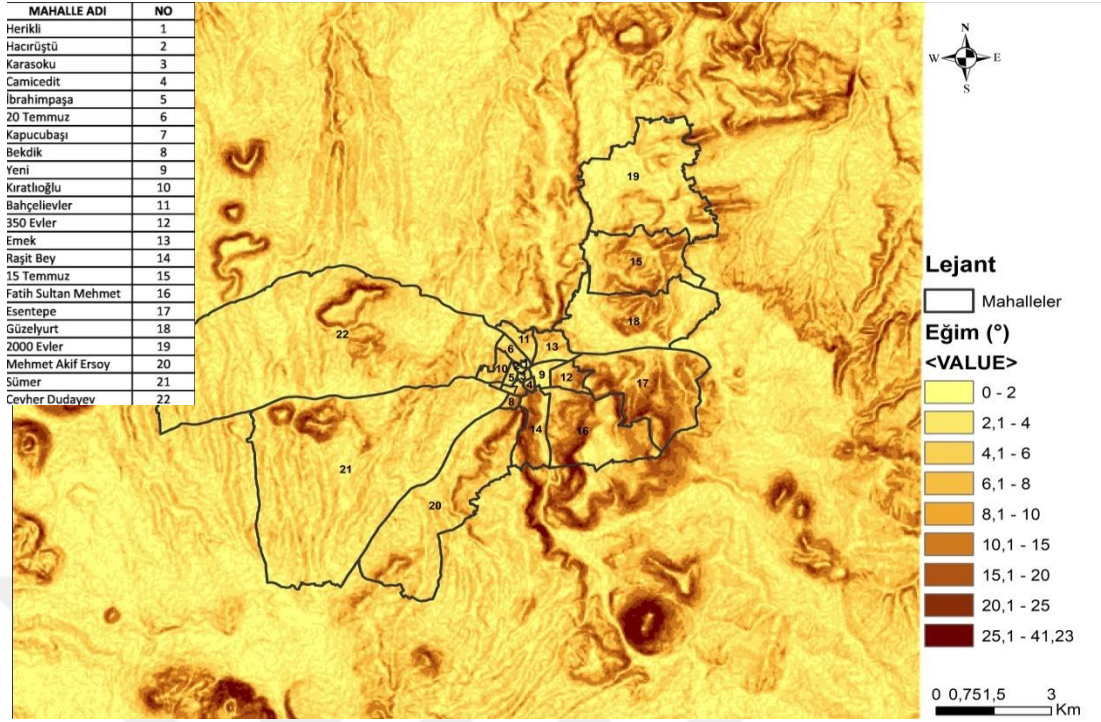
Hem Türkiye ortalamasının hem de İç Anadolu Bölgesi ortalamasının üstünde bir ortalama yükselti değerine sahip olan Nevşehir ilinde (1259 m), yükselti basamaklarının alansal dağılımına bakıldığında, 1151-1250 m yükselti basamağının en fazla alan kaplayan yükselti basamağı olduğu görülmektedir. Diğer yandan, yükselti basamakları ile yerleşme sayılarının ve nüfuslanma durumunun ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda Nevşehir ilinde, yerleşme sayısının en fazla olduğu yükselti basamağı 1051-1150 m yükselti basamağı iken, 1551 m nin üstünde yerleşmelere rastlanmamaktadır. İlde nüfusun % 47,01'i, il merkezinin kurulu olduğu 1151-1250 m yükselti basamağında toplanmıştır (Özdel ve Meydan, 2019: 6-8).

Harita 3.1. Nevşehir Merkez ilçesi Yükselti Haritası.

Nevşehir merkezdeki mahalleler yükselti faktörüne göre incelendiğinde, şehrin merkezindeki ve kuzeyindeki mahallelerde yükseltinin 1151-1250 m yükselti basamağında olduğu görülmektedir. Bu yükselti basamağında bulunan 15 Temmuz, Güzelyurt, 2000 Evler ve Cevher Dudayev Mahallelerinde aynı zamanda nüfus da fazladır. Çalışmanın ileriki bölümlerinde bu mahallerde nüfus eğitim fonksiyonu ilişkisine değinilecektir. Yükselti faktörü bu mahallelerde okullaşma açısından engel teşkil etmemektedir. Şehrin güneyinde ise, Fatih Sultan Mehmet, Sümer ve Mehmet Akif Ersoy Mahallelerinde yükselti basamağı 1251-1500m yükselti basamağında yer almakta olup, bu mahallelerde nüfus da kuzeye oranla azdır. Okullaşma bağlamında ise şehrin güneyi kuzeyine oranla az elverişlidir (Harita 3.1).

Düzlük alanların az olduğu (% 18,9), büyük ölçüde eğimli arazilerden oluşan Nevşehir ilinde eğim faktörü de yerleşme ve nüfus üzerinde etkilidir. İldeki 176 yerleşmenin 134'ü yamaçlarda, 42'si düzlük alanlarda kurulmuştur. Yine, ildeki nüfusun % 66,22'si eğimli dik yamaçlarda toplanmıştır. İldeki çok dik eğimli yamaçlarda nüfus bulunmazken, nüfusun % 11,63'ü de ildeki düzlük alanlardadır. İl genelinde vadi yarınıtları yoğun olduğu için ildeki yerleşme ve nüfuslanma eğimli dik yamaçlar üzerinde yoğunudur. Ayrıca eğimli dik yamaçlar üzerine kurulmuş olan Nevşehir merkezde en kalabalık nüfusa sahiptir (Özdel ve Meydan, 2019: 10-11).

Harita 3.2. Nevşehir Merkez ilçesi Eğim Haritası.

Şehrin eğim haritası incelendiğinde, güneyde yer alan mahallelerde çok dik eğimli yamaçların bulunduğu, kuzey ve batıdaki mahallelerde ise eğimli dik yamaçlar ile düzlük alanların bulunduğu görülmektedir (Harita 3.2).

Çalışmada ele alınan örneklem eğitim kurumları (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir Anadolu Lisesi, Hacı Asım Atabilen İlkokulu) mimar, inşaat mühendisi ve şehir planlamacısından oluşan uzman kişiler tarafından yer şekilleri bağlamında değerlendirilmiştir. Örnek eğitim kurumlarının, Nevşehir’de düzlük alanların az olması sebebiyle az eğimli arazilerde yer aldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, 2000 Evler Mahallesinde bulunan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nin yer seçiminde eğimin ve engebenin az olduğu bir bölgenin seçildiği vurgulanmıştır.

Nevşehir ilindeki yerleşme ve nüfuslanma özellikleri bakı ile ilişkilendirildiğinde, il nüfusunun % 46,69 unun doğu yamaçlar üzerinde bulunduğu, güney yönlü yamaçlarda ise bu oranın % 13,25 olduğu görülmektedir. Hakim bakı yönünün güneybatı olduğu Nevşehir ilinde, toplam nüfusun % 16,24 ü de yerleşme ve nüfuslanma için uygun olmayan kuzey, kuzeybatı ve kuzeydoğu yönlü yamaçlarda

bulunmaktadır. Ayrıca kapladığı alan küçük olmasına rağmen doğu yönündeki yamaçlarda yerleşme sayısının da fazla olduğu görülmektedir (Özdel ve Meydan, 2019: 14).

Ele alınan örneklem okullar uzman kişilerce bakı açısından da değerlendirilmiş ve Nevşehir Anadolu Lisesi ile Cumhuriyet İlkokulu'nun hakim bakı yönünde konumlandırıldığı, yeni yapılan Hacı Asım Atabilen İlkokulu'nun ise kuzeybatı yönünde konumlandırıldığı ifade edilmiştir.

3.2. İklim İlişkisi

Nevşehir ilinde, karasal iklim özellikleri belirgindir ve Kızılırmak Vadisi'nden uzaklaştıkça iklim özellikleri sertleşir. Karasal iklimin etkisi altında olan ilde, yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve kar yağışlıdır. Deniz etkisine kapalı olan Orta Anadolu'da yer aldığı için, ilde yağışlar az iken, Kızılırmak vadisi ile bu vadiye inen eğimli yerlerde yağışların arttığı görülür. Yıllık ortalama yağış miktarı merkez ilçede 412,8 mm'dir (Nevşehir Valiliği, 1998). Bölgenin genel iklim özelliklerini taşıyan ilde ocak ayından temmuz ayına kadar sıcaklığın yükseldiği, ağustos ayından aralık ayına kadarda sıcaklığın azaldığı görülmektedir (Şıkoğlu ve Arslan, 2019: 83). İlin 10,7 °C olan ortalama sıcaklık değeri, 1959-2018 yılları arasında yapılan ölçümlerden elde edilmiştir. Aylara göre ildeki ortalama en yüksek sıcaklık değerlerinin 28,5 °C ile Ağustos ayında, ortalama en düşük sıcaklık değerinin ise -3,8 °C ile Ocak ayında gerçekleştiği tespit edilmiştir. 1959-2018 ölçüm periyodu içinde Mayıs ayında ortalama yağışlı gün sayısının(13,1 gün) en yüksek olduğu görülmektedir. Aylık yağış miktarı ortalamasında da yine Mayıs ayının en yüksek ortalama (57,8mm) sahip olduğu yapılan ölçümlerle elde edilmiştir (www.mgm.gov.tr, 2020).

Nevşehir ilinin iklim özelliklerine bakıldığında, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği dönemde ilde iklim oldukça soğuktur. Bu nedenle okul binalarının inşasında ısıtma sistemleri, yalıtım ve güneş ışığından yararlanma oldukça büyük bir öneme sahiptir. Binaların iklim koşulları göz önünde bulundurularak yapılması hem

ısıtma hem aydınlatma maliyetini düşürecek, hem de öğrencilerin ısı ve ışık anlamında sağlıklı bir ortamda eğitim almasını sağlayacaktır.

Örnekleme eğitim kurumları iklim koşullarına uygunluk açısından ele alınmış ve bu doğrultuda okul binalarındaki ısıtma sistemleri, yalıtım durumu, pencere büyüklükleri, inşasında kullanılan yapı malzemesi değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Fotoğraf 3.1. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin 2007 yılında yapılması ve büyüyerek devam etmesi, yapılan binaların da yalıtım ve ısı sistemlerinin uygun kullanılmasını sağlamıştır. Fakülte binalarının camlarının genel değerlendirmede ölçülerinin ve sayılarının yeterli derecede kullanılmasıyla ısı ışık ve havalandırmadan yeteri kadar yararlanılmaktadır. Bazı fakültelerde dış cephede kullanılan malzemeler yöreseldir ve doğal çevreyle uyumludur. Bazı fakültelerde aydınlatma ve havalandırma amaçlı kullanılan camlar yörenin en önemli güzelliği olan peri bacalarını yansıtmaktadır. Bu özellikleriyle bazı fakülteler doğal çevreyle çok uyumlu ve iç içeyken bazıları da standart yapılmıştır (Fotoğraf 3.1).

Fotoğraf 3.2. Nevşehir Anadolu Lisesi.

İldeki en eski eğitim binalarından olan Nevşehir Anadolu Lisesi 2 bloktan oluşmaktadır, eski yapılardır ve dönemin şartlarında bu binalar taştan yapılmıştır. Sonrasında iklim koşulları doğrultusunda ısıtma sistemleri raporlanmış bu verilere uygun olarak da okula uygun ısıtma sistemi kurulmuştur. Ama herhangi bir yalıtım işlemi uygulanmamıştır. Bu okulda camlar ısı ve havalandırmayı karşılayacak düzeyde yapılmış iken ışıklandırma için yeterli değildir. Camların az ve küçük olması sınıfların doğal ışıktan yararlanmasını azaltmıştır. 2 blokluk bu okulun cephelerinde ve inşaatında kullanılan malzemeler yöreseldir ve doğal çevreyle uyumludur. Okulun 4 yönünün de açık olmasından dolayı güneşi günün her saati almaktadır. Ancak 2 blok olduğu için bahçeye bakan sınıflar güneş ışığını yeteri kadar kullanamamaktadır (Fotoğraf 3.2).

Fotoğraf 3.3. Nevşehir Hacı Asım Atabilen İlkokulu.

Nevşehir ilinde yakın zamanda yapılmış olan Hacı Asım Atabilen İlkokulu ise yeni bir okul olduğundan iklim koşulları doğrultusunda yalıtım ve ısıtma sistemleri raporlanmış, bu verilere uygun olarak da yalıtım malzemesi ve ısı sistemi kullanılmıştır. Nevşehir’de karasal iklimin özelliklerinden dolayı çok büyük camlar kullanılmaması gerekmektedir. Okul binalarının ise ısıtma, ışıklandırma ve havalandırma açısından yeterli olması gerekir. Bu okulda camlar bu ihtiyaçları karşılayacak düzeyde yapılmıştır. Binanın dış cephesinde kullanılan yapıştırma uygulamalı doğal taş ise Nevşehir’in doğal taşıdır. Bununla da doğal çevreye uyum sağlanması amaçlanmıştır. Sınıflar güneş ışığını en iyi alacak şekilde okul inşaatının içinde konumlanmıştır (Fotoğraf 3.3).

3.3. Yeşil Alan İlişkisi

Yeşil alanlara kentlerde ihtiyaç duyulduğu gibi eğitim-öğretim süreci içerisinde okulların bahçe alanlarında da ihtiyaç duyulmaktadır. Okullardaki yeşil doku okulunun çevreden izolasyonunu sağlamakta ve öğrencilere görsel konfor sunmaktadır. Ayrıca çocuklara küçük yaşlarda kazandırılması gereken çevre bilinci açısından eğitim kurumlarındaki yeşil alanlar eğitim öğretimin de bir parçasıdır.

Mekansal planlar, kentlerin gelişiminde önemli bir yere sahiptir ve bu planlarda yeşil alanların dikkate alınmaması yeşil alan kaybını hızlandırmaktadır. Kentsel alanlardaki yapısal unsurlarda meydana gelen hızlı artış yeşil alanların azalmasına ve yok olmasına neden olmaktadır. Bütün bunları ise, dünya nüfusunda yaşanan artışa bağlamak mümkündür (Olgun ve Yılmaz, 2019: 11).

Kentte yaşayan insana doğa ile yakınlaşma fırsatı tanıyan, dinlenme, gezinti ve spor faaliyetlerine imkan yaratan kentlerdeki aktif yeşil alanlar aynı zamanda, kentlere kimlik kazandırmakta ve kentlerdeki insanların sağlıklı bir yaşam sürmeleri için gerekli olan ekolojik, sosyal ve psikolojik işlevleri de yerine getirmektedir. Yeşil alana olan ihtiyaç, nüfus artışı ile birlikte sağlıklı bir şekilde büyüyen ve beton yığına dönüşen kentlerde giderek artmaktadır. Ancak hızlı nüfus artışı ve yoğun yapılaşma kentsel yeşil alanlar üzerinde tehdit oluşturmakta ve artırılması gereken kişi başına düşen yeşil alan miktarları hızla kayba uğramaktadır. Sonuç olarak, kentlerde yaşanan olumsuzluklardan kentlerdeki yeşil alanlar da olumsuz yönde etkilenmektedir (Bolatoğlu ve Özkan, 2013: 15).

Kentlerdeki yeşil alanlar² ile ilgili olumsuzlukların önlenmesi amacıyla yasal düzenlemelere gidilmiştir. 02/09/1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik hükümleri ile yeşil alan sınırlamaları düzenlenmiştir. Buna göre aktif yeşil alan için 10 m²/kişi oranında alan ayrılması gerekmektedir.

Güngör ve Adıgüzel 2019'a göre, çalışma alanı olan Nevşehir kentinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 5,61 m²'dir. Yönetmeliğe göre kentsel alanlarda bulunması gereken yeşil alan miktarının (10 m²) oldukça altındadır. Nevşehir ilindeki mahalleler düzeyinde, kent merkezinde yer alan mahallelerde (Kapucubaşı, Camicedit, Herikli, Hacırüştü, Raşitbey, Bekdik) yeşil alan yoktur. Kent merkezinin biraz dışındaki yeni mahallelerde (Sümer Mahallesi 17,93 m², Fatih Sultan Mehmet Mahallesi 12,34 m, 2000 Evler Mahallesi 10,7 m²) aktif yeşil alan miktarlarının yasal sınırın üstünde olduğu görülmektedir.

Nevşehir ilinde ele alınan okullar yeşil alanlar açısından da değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda:

Fotoğraf 3.4. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi yerleşkelerinde peyzaj çalışmaları yapılmaktadır ve yeşil alanları arttırmak amaçlanmıştır. Yerleşke geniş bir alana sahip olduğu için bahçe alanları da oldukça fazladır. Yerleşke ilk yapıldığı zamanlarda merkezi bir konumda olmamasına rağmen sonralarda bu bölge çok kalabalıklaşmıştır. Etrafında çok fazla yeni yapı mevcuttur ve yapılmaya devam etmektedir. İnşaat sahaları çoktur, ayrıca yerleşkenin bulunduğu yer Nevşehir-Kayseri karayolunun hemen yanında olduğundan gürültü kirliliği fazladır. Bu bağlamda yapılacak olan peyzaj düzenlemesi ile bu olumsuzlukların önüne geçilecektir. Ancak peyzaj için iklimin, özellikle yağış koşullarının uygun olmaması bölgede su sıkıntısının yaşanmasına neden olmaktadır. Yerleşkenin bulunduğu bölgede doğal su kaynaklarının neredeyse yok denilecek kadar az olması yapılacak olan peyzajın sürekliliği için de sorun oluşturmaktadır (Fotoğraf 3.4).

Fotoğraf 3.5. Nevşehir Anadolu Lisesi Çamlığı.

Nevşehir Anadolu Lisesi'nde yeşil alan oldukça fazladır. Okulun kendine ait çamlık ve ağaçlığı mevcuttur. Bu alanlarda öğrencilerin vakit geçirebiliyor olmaları yeşil alan kullanımını üst düzeyde sağlamaktadır. Mevcut bahçe şu anki öğrencisi sayısında bu ihtiyacı fazlasıyla karşılamaktadır (473 öğrenci 3000 m2 ön bahçe alanı) (Fotoğraf 3.5).

Fotoğraf 3.6. Nevşehir Hacı Asım Atabilen İlkokulu.

Hacı Asım Atabilen İlkokulu'nda yeşil alan yetersizdir ve yok denilecek kadar azdır. Yörede yetişebilen birkaç ağaç dikilmiştir. Bu okulun yapıldığı bölgede yeni ve yüksek katlı yapılaşma çok fazla olduğundan inşaat sahası fazladır. Bu nedenle okul bahçesinde yeşil alana ihtiyaç duyulmaktadır (Fotoğraf 3.6).

Fotoğraf 3.7. Nevşehir Özel Altınyıldız Koleji.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Türkiye’nin En İyi Görünümlü ve Bakımlı Okul Bahçeleri” arasında seçilen Altınyıldız Koleji okul bahçesi ve sahip olduğu yeşil alan ile Nevşehir ilinde güzel bir örnek teşkil etmektedir. Okul konum itibariyle,

Nevşehir-Ürgüp yolu üzerinde ve şehrin dışında bulunmaktadır. Geniş bir alana kurulu olması, bulunduğu alanda suyun varlığı ve bakının etkisi okul bahçesinde yeşil alan oluşturulmasını ve bu peyzajın devamlılığını sağlamıştır (Fotoğraf 3.7).

Çalışmanın bu bölümünde fiziki coğrafya koşullarının eğitim fonksiyonu üzerindeki etkileri incelenmiştir. Nevşehir ilinin sahip olduğu yükselti, eğim ve bakı özelliklerinin eğitim faaliyetleri üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Ancak; iklim özellikleri, su kaynakları ve yeşil alanlar bağlamında Nevşehir ilinde eğitim fonksiyonlarında olumsuzluklara ve eksikliklere rastlanmıştır.

Fiziki coğrafya faktörleri eğitim fonksiyonu üzerinde tek başına etkili değildir. Beşeri coğrafya faktörleri de eğitim faaliyetlerini şekillendirmektedir. Çalışmanın son bölümünde beşeri coğrafya-eğitim ilişkisi ele alınacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EĞİTİM FONKSİYONU VE BEŞERİ COĞRAFYA İLİŞKİSİ

Belirli bir mekanda gerçekleşen eğitim faaliyetleri üzerinde mekanın sahip olduğu beşeri coğrafya özellikleri de etkilidir. Özellikle o alanda bulunan nüfus ve nüfusun yapısal özellikleri eğitimi şekillendirmekte, bu özellikler dikkate alınarak eğitimle ilgili planlamalar yapılmaktadır. Yine, mekanın ulaşım ile ilgili sahip olduğu yapı ve mekanın ekonomik özellikleri de eğitim faaliyetlerine yansımaktadır.

4.1.Nevşehir İlinin Nüfus Özellikleri ve Eğitim İlişkisi

4.1.1. Nüfus Özellikleri

4.1.1.1.Nüfusun Gelişimi

Cumhuriyetin ilanının ardından 1927’de yapılan ilk nüfus sayımında toplam 43.067 nüfusa sahip Nevşehir de 13.454 (%31,2) kişi şehirde yaşarken, 29.613 (%68,8) kişi ise kırdaki yaşamaktaydı. 20 Temmuz 1954’te il merkezi olduktan sonra 1955 yılına kadar nüfusu zaman zaman azalan, zaman zaman da nispi artışlar gösteren Nevşehir şehir nüfusu 16.799’a ulaşmıştır. Şehrin hızlı bir kentleşme sürecine ve nüfus artışı içine girdiği 1970’lerden sonra ilk defa 1985 sayımında nüfus 50.000’i aşmıştır (50.204) ve bu dönem ildeki kır(%52,9) ve şehir(%47,1) nüfus oranlarının birbirine en yakın olduğu dönem olmuştur. 2000’deki nüfus sayımında şehir nüfusu 70.000’e yaklaşmıştır (67.864). 2007 yılında Nevşehir ilinde üniversitenin kurulması ve öğrenci almasıyla birlikte şehir nüfusu hızla yükselerek 81.688’e ulaşmıştır. 2014 yılına gelindiğinde ise şehir nüfusu 95.496 (%74,7) kişi, kır nüfusu ise 32.414(%25,3) kişi olmuştur (Şıkoğlu ve Arslan,2019: 206-207).

Tablo 4.1. Nevşehir’de Nüfusun Gelişimi (1927-1950).

Yıllar	Nüfus
1927	43.067
1935	46.439
1940	48.984
1945	52.389
1950	55.906

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

Cumhuriyet’in ilanının ardından ilk defa 1927 yılında yapılan nüfus sayımında, Nevşehir’de toplam 43.067 kişi bulunmaktaydı. 1935 yılında yapılan ikinci sayımda, Nevşehir’in nüfusu %7,8 artmış ve 46.439 kişi olmuştur. 1950 yılına kadar Nevşehir’de nüfusun sürekli arttığı görülmektedir (Tablo 4.1).

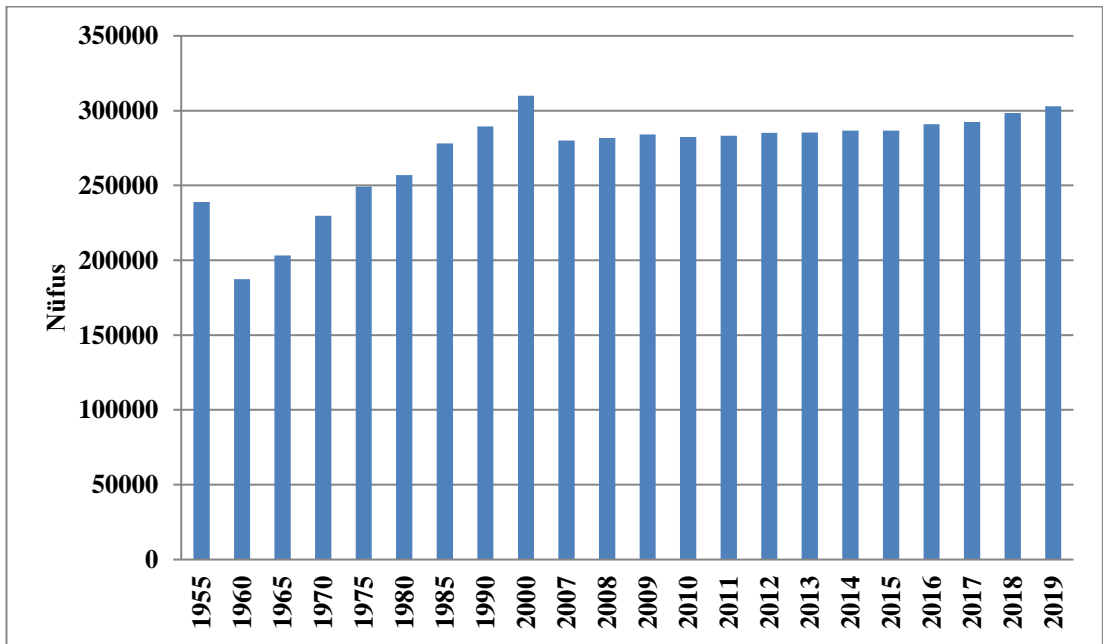
Tablo 4.2. Nevşehir İl Genelinde ve Nevşehir Merkez İlçede Nüfusun Gelişimi (1955-2019).

Yıllar	Merkez İlçe	İl Genel
1955	59.809	239.054
1960	54.255	187.398
1965	64.420	203.316
1970	75.019	229.830
1975	79.452	249.308
1980	90.345	256.933
1985	106.522	278.129
1990	86.800	289.509
2000	105.078	309.914
2007	113.192	280.058
2008	114.691	281.699
2009	117.327	284.025
2010	117.890	282.337
2011	120.605	283.247
2012	123.976	285.190
2013	126.327	285.460
2014	127.891	286.250
2015	130.998	286.767
2016	135.771	290.895
2017	138.989	292.365
2018	143.194	298.339
2019	148.160	303.010

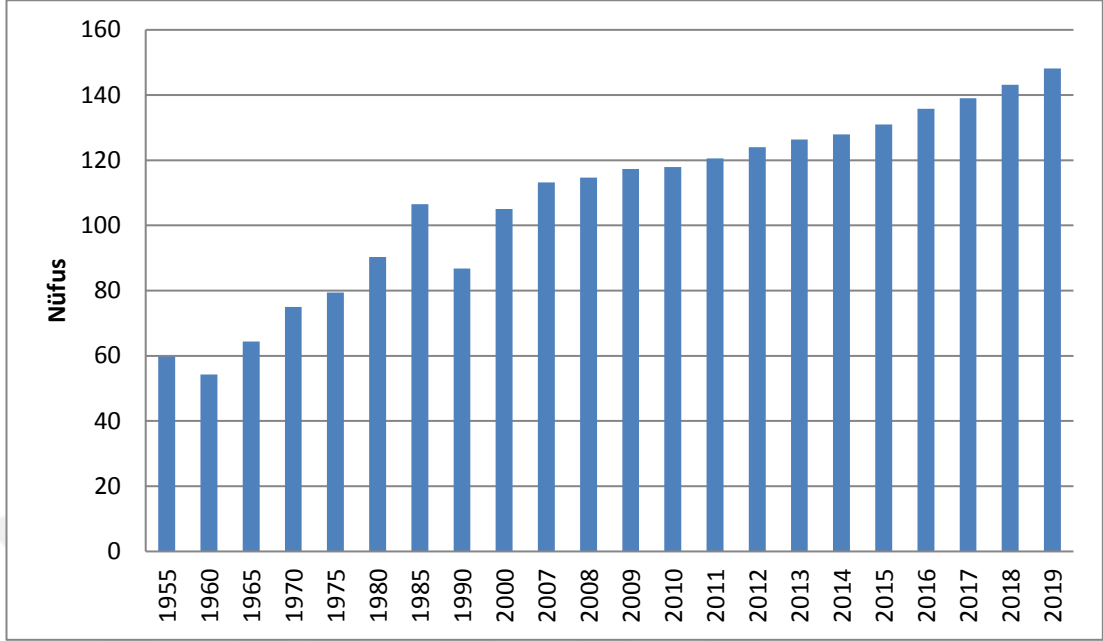
Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (1955-1960), Türkiye İstatistik Kurumu 2000 Genel Nüfus Sayımı (1965-2000) ve 2007-2019 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarından Derlenmiştir.

1954 yılında Niğde’den ayrılarak il statüsü kazanan Nevşehir’in nüfusu 1955 yılında 59.809 kişi iken, 1960 yılında hem il genelinde hem de merkez ilçede nüfus azalmıştır. Bu durumun nedeni, 1955 yılında yedi olan ilçe sayısının 1960 yılında altıya düşmesidir. Yüksek nüfuslu olan Kırşehir ve Mucur bu dönemde Nevşehir’den ayrılmış, bu ilçelerin yerini Derinkuyu ilçesi almıştır. 1985-1990 döneminde Nevşehir’de il genelindeki nüfus artmasına rağmen merkezde nüfusun azaldığı

görülmektedir. Bu durum, 1985’de merkez ilçeye bağlı olan Acıgöl’ün, 1990 yılında ilçe statüsü kazanmasından kaynaklanmıştır. 1990-2019 yılları arasında Nevşehir merkezde nüfus sürekli olarak artmıştır. 2000-2007 döneminde Nevşehir merkez nüfusu artmasına rağmen, il genelindeki nüfus azalmıştır. İl genelinde nüfusun azalmasında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminin etkili olduğu düşünülmektedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2006 yılında çıkarılan 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile ülkemizdeki nüfus sayımlarının da veri kaynağını oluşturacak yeni bir sistem kurulmuştur. Sistemin kurulmasına yönelik tüm çalışmalar, TÜİK koordinasyonunda il ve ilçelerde vali ve kaymakamların başkanlığında oluşturulan yürütme komiteleri marifetiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, önce ülkemizdeki tüm adres bilgilerinin kaydedildiği Ulusal Adres Veri Tabanı oluşturulmuştur. Daha sonra, bu adreslerde ikamet eden vatandaşlar T.C. kimlik numaraları, yabancı uyruklu kişiler ise pasaport numaraları aracılığıyla adresle ilişkilendirilerek kayıt altına alınmış ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) oluşturulmuştur. TÜİK tarafından kurulan ADNKS, 5490 sayılı Kanun gereği İçişleri Bakanlığı'na devredilmiştir (MEB, 2019: 20). 2007 yılında Nevşehir merkezde üniversitenin kurulmuş olması ve öğrenci alması, merkezde nüfusun 8114 kişi (% 77,21) artmasına neden olmuştur. 2010-2019 döneminde Nevşehir il genelinde de nüfus sürekli artmıştır (Tablo 4.2, Şekil 4.1, Şekil 4.2).

Şekil 4.1. Nevşehir İl Genelinde Nüfusun Gelişimi (1955-2019).

Şekil 4.2. Nevşehir Merkez İlçede Nüfusun Gelişimi (1955-2019).

Tablo 4.3. Nevşehir İl Genelinde, Nevşehir Merkez İlçede ve Türkiye’de Yıllık Nüfus Artış Hızı (2011-2019).

Yıllar	Yıllık Nüfus Artış Hızı(%)-Nevşehir Merkez İlçe	Yıllık Nüfus Artış Hızı(%)-Nevşehir İl Genel	Yıllık Nüfus Artış Hızı(%)-Türkiye
2011	23,02	3,2	13,5
2012	27,95	6,8	12,0
2013	18,96	0,9	13,7
2014	12,38	2,8	13,3
2015	24,29	1,8	13,4
2016	36,43	14,3	13,5
2017	23,70	5,0	12,4
2018	30,25	20,2	14,7
2019	34,68	15,5	13,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarından Derlenmiştir.

2011-2019 yılları arasında Nevşehir merkez ilçedeki nüfus artış hızının hem il genelindeki nüfus artış hızından hem de Türkiye’deki nüfus artış hızından yüksek olduğu görülmektedir. Üniversite öğrenci sayısının düzenli olarak artması ve Nevşehir merkezin göç alıyor olmasının bu durum üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. 2016, 2018 ve 2019 yılları merkezde ve il genelinde artış hızının yüksek olduğu yıllardır (Tablo 4.3).

4.1.1.2. Göç Hareketleri

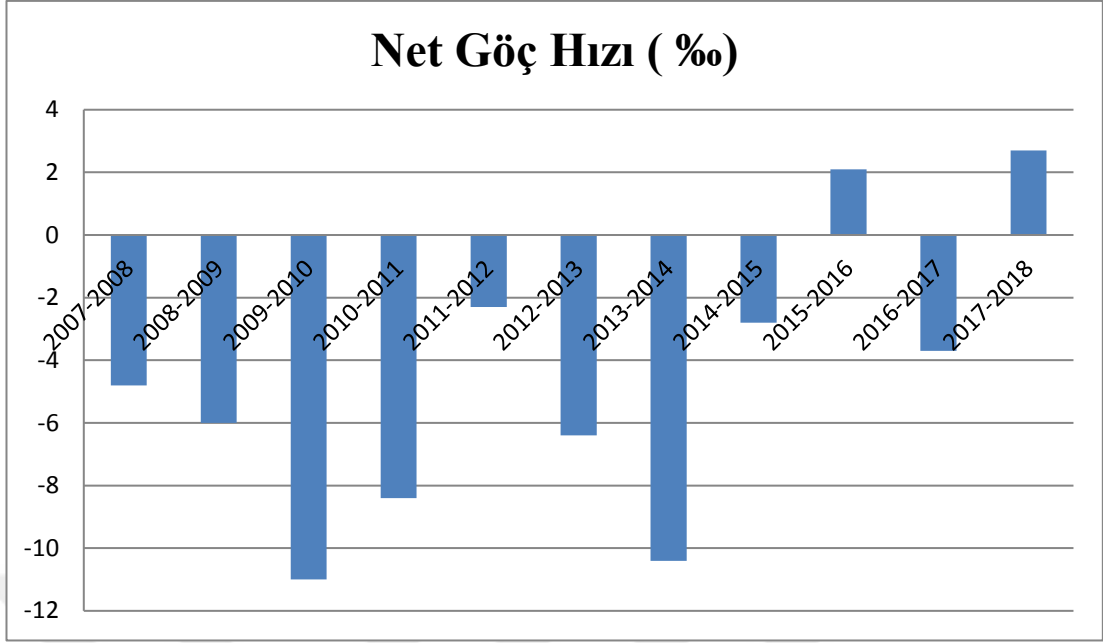
İnsanlar ekonomik, sosyal, siyasal ve doğal nedenlere bağlı olarak göç edebilmektedirler ve insanların daha iyi eğitim şartlarına sahip olma isteği göçlerin sosyal nedenleri içerisinde yer almaktadır. Bu doğrultuda, eğitim –öğretim faaliyetlerinin ve yükseköğretim kademesindeki eğitim kurumlarının yoğun olduğu iller, sahip oldukları eğitim fonksiyonuna bağlı olarak göç alabilmektedir. Ya da insanlar, buldukları yerdeki eğitim-öğretim faaliyetlerinin yetersizliğinden dolayı, eğitim imkanlarının daha iyi olduğu yerlere doğru göç edebilmektedir.

Ayrıca, eğitim de göç süreçlerinden etkilenmekte ve okullar bu etkinin belirgin olarak ortaya çıktığı yerler olarak görülmektedir. Nitekim, okulların çevreye sağladıkları katkı, içerisinde buldukları çevrenin toplumsal yapısını ve işleyişini dikkate aldıkları ölçüde artmaktadır. İşte göç veren alanlarda, okullar bulunduğu sosyal çevreden ihtiyaç duydukları desteği alamamaktadır (Kaysılı, 2014: 271).

Tablo 4.4. Nevşehir İlinde Gerçekleşen Göç Hareketleri (2007-2018).

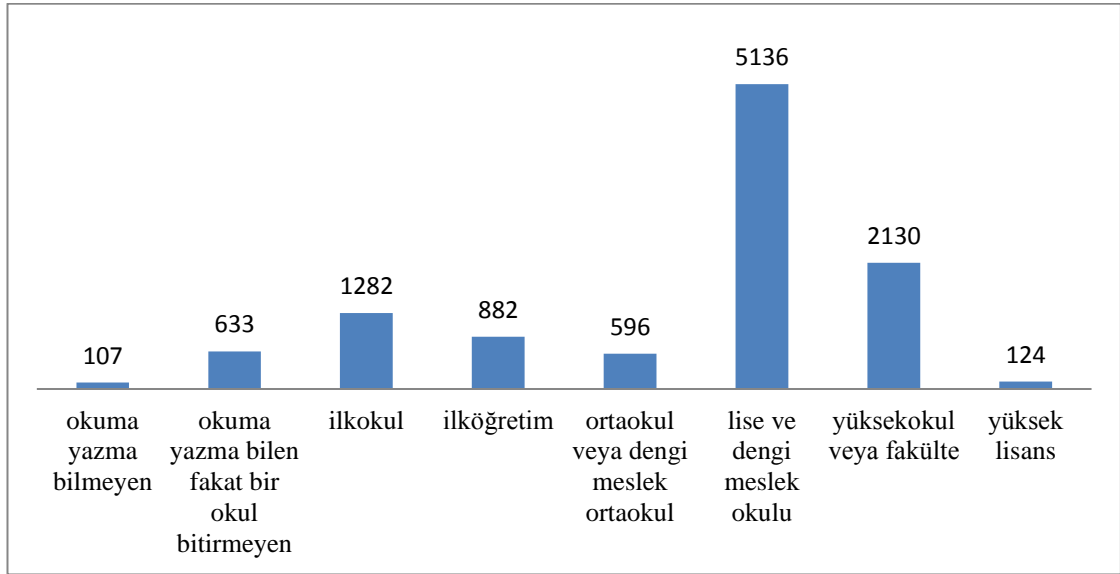
Yıllar	Aldığı göç	Verdiği göç	Net göç	Net göç hızı(%)
2007-2008	9.531	10.882	-1351	-4,8
2008-2009	8.965	10.667	-1702	-6,0
2009-2010	9.231	12.366	-3135	-11,0
2010-2011	8.995	11.374	-2379	-8,4
2011-2012	10.214	10.859	-645	-2,3
2012-2013	10.322	12.147	-1825	-6,4
2013-2014	10.164	13.165	-3001	-10,4
2014-2015	11.144	11.955	-811	-2,8
2015-2016	11.703	11.091	612	2,1
2016-2017	11.006	12.076	-1070	-3,7
2017-2018	13.120	12.315	805	2,7

Kaynak: TÜİK Göç İstatistikleri.

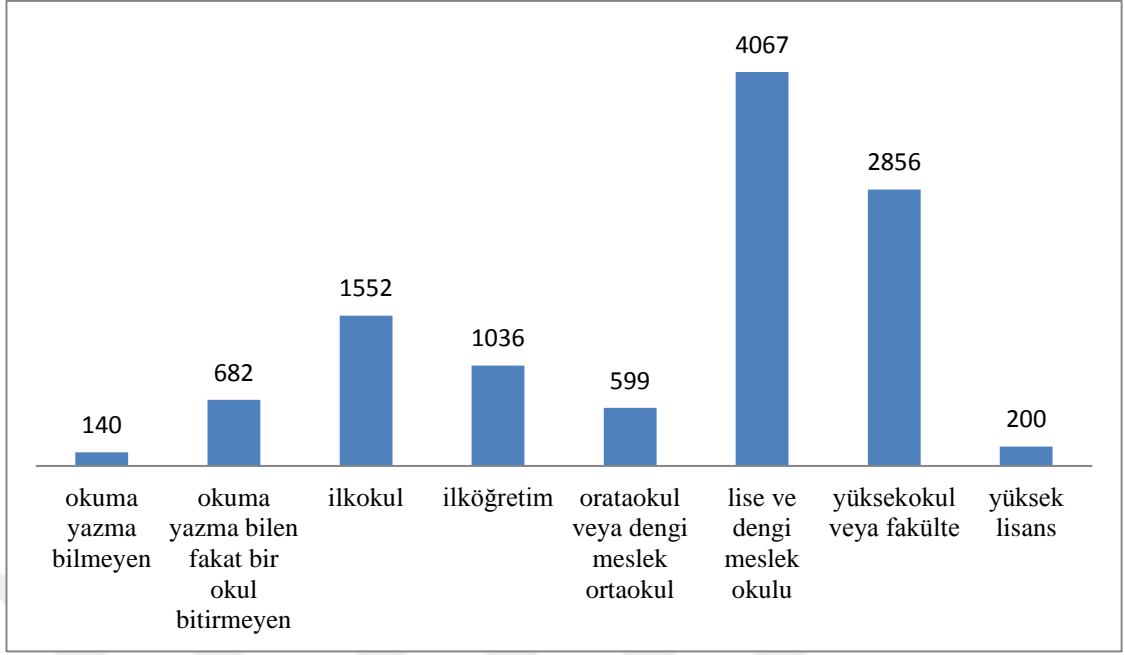

Şekil 4.3. Nevşehir İli Net Göç Hızı (2007-2018).

2007-2018 yılları arasında Nevşehir ilinde gerçekleşen göç hareketlerine bakıldığında, hemen hemen bütün yıllarda ilin verdiği göç sayısının aldığı göç sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu yıllarda ildeki net göç hızının negatif olması söz konusudur. Sadece 2015-2016 ve 2017-2018 dönemlerinde ildeki net göç hızı pozitifdir (Tablo 4.4, Şekil 4.3). Nevşehir ilinde yaşanan göçlerin, Türkiye genelinde olduğu gibi, sosyo-ekonomik nedenlere bağlı olduğu düşünülebilir.

Şekil 4.4. Nevşehir İlinin Göç Aldığı Nüfusun Eğitim Durumu (6+ yaş), (2017).

Şekil 4.5. Nevşehir İlinin Göç Verdiği Nüfusun Eğitim Durumu (6+ yaş), (2017).

2017 yılı itibariyle, Nevşehir ilinin göç aldığı nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, en çok lise ve dengi meslek okulu mezunlarının Nevşehir'e geldiği görülmektedir. İçen ve Uzunöz, 2019'a göre, lise ve dengi okullardan mezun olup Nevşehir'e göç eden nüfusun 2009 yılından itibaren arttığı, bu artışın 2011 yılından sonra kesintisiz bir şekilde devam ettiği ve 2009-2016 yılları arasında göç eden lise ve dengi okul mezunu kişilerin sayılarının % 100'den fazla artış gösterdiği görülmektedir. Nevşehir ilinin göç aldığı lise ve dengi meslek okulu mezunu sayısı, göç verdiği lise ve dengi meslek okulu mezunu sayısından daha fazladır. Bu durum, ilde eğitim seviyesinin yükselmesine mutlaka etki etmektedir. Lise ve dengi meslek okulu mezunlarının Nevşehir'e gelmesinin, üniversite eğitimi için ya da turizm sektöründe çalışma amaçlı olabileceği düşünülmektedir. Yine, üniversite eğitimi için lise ve dengi meslek okul mezunları Nevşehir'den göç etmektedir. Ayrıca, yüksek okul veya fakülte mezunu nüfus da Nevşehir'e gelmektedir. Ancak Nevşehir'den göç eden yüksek okul veya fakülte mezunlarının sayısı daha fazladır. İldeki iş imkanlarının yeterli olmamasının bu duruma neden olduğu düşünülebilir (Şekil 4.4, Şekil 4.5).

Tablo 4.5. Nevşehir İlinin Göç Alıp Verdiği İller (2018).

Göç aldığı iller	Kişi sayısı	Göç verdiği iller	Kişi Sayısı
İstanbul	2.100	Kayseri	1.817
Kayseri	2.077	İstanbul	1.536
Ankara	1.415	Ankara	1.077

Kırşehir	538	Kırşehir	604
Konya	460	Konya	509
Adana	430	Antalya	409
Aksaray	378	Niğde	372
Mersin	357	Adana	370
Niğde	353	Mersin	368
Antalya	340	Aksaray	359
İzmir	337	İzmir	334

Kaynak: TÜİK Göç İstatistikleri.

2018 yılı itibariyle, Nevşehir ilinin en çok İstanbul'dan göç aldığı, en çok da Kayseri'ye göç verdiği görülmektedir. İstanbul dışında, Nevşehir en çok yakın çevredeki illerden göç almakta ve yakın çevredeki illere göç vermektedir (Kayseri, Ankara, Kırşehir, Konya) (Tablo 4.5).

4.1.1.3. Toplam Doğurganlık Hızı ve Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü

Toplam doğurganlık hızı, bir kadının, doğurgan olduğu dönem olan 15-49 yaş grubunda yaşayacağı ve belirli yaşa özel doğurganlık hızını takip edeceği varsayımı altında doğurabileceği ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır (DİE, 2003: 20).

Belirli bir yerdeki nüfus içerisinde gerçekleşen canlı doğum sayısı “doğurganlık” kavramı ile ifade edilmektedir. Özellikle ilkel tarım yapılan ve iş gücüne ihtiyaç duyulan tarım toplumları, henüz sanayileşmemiş ve şehirleşmemiş toplumlar ile yüksek doğurganlık oranı arasında ilişki vardır. Öyle ki, sanayileşmiş ve şehirleşmiş ülkeler aynı zamanda doğurganlık oranının da en düşük olduğu ülkelerdir. Eğitim düzeyi, doğurganlık üzerinde etkili olmakta ve yükselen eğitim düzeyi ile birlikte aileler küçülme eğilimine girmektedir. Yine ailelerin gelir düzeyi ve sahip oldukları çocuk sayısının eğitim düzeyi ile ilgisi bulunmaktadır. Gelir düzeyi düşük insanlar arasında yüksek doğum oranlarına rastlanırken, orta gelire sahip tabakada daha düşük doğum oranları görülmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2019: 231-234).

Gelişmiş ülkeler, yüksek fiziki sermaye yatırım oranlarına sahip olmakla birlikte, bu ülkelerde, kişi başına daha fazla beşeri sermaye yatırımı daha düşük doğum oranlarını ortaya çıkarmaktadır. Görülmektedir ki, ülkelerin kültürel ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri ile doğurganlık hızı arasında bir ilişki vardır (Deliktaş vd., 2008:2).

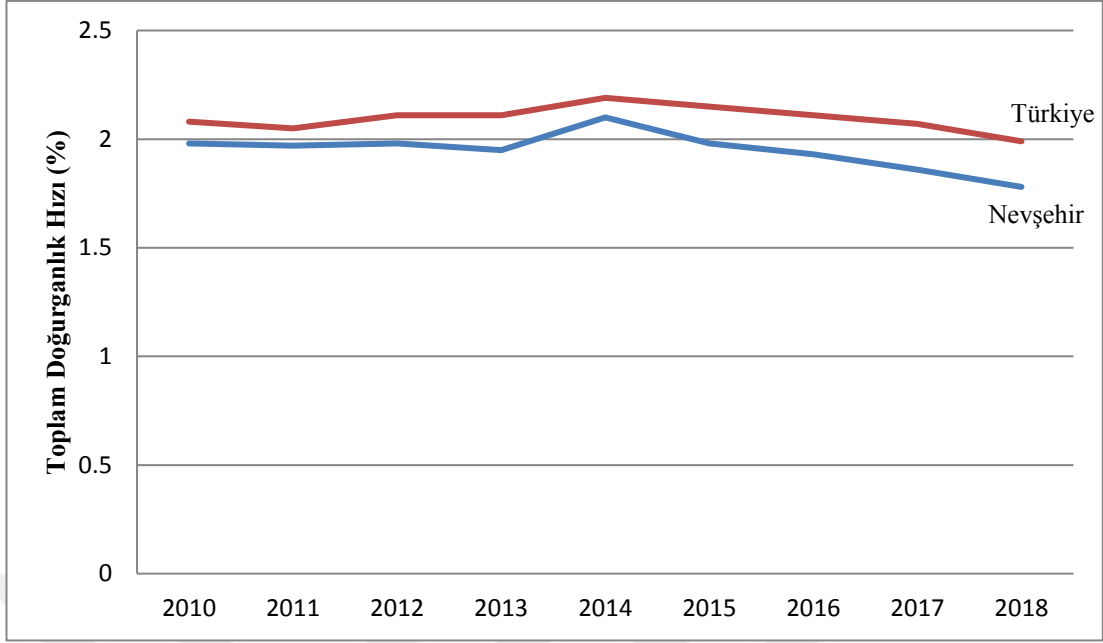
Doğurganlığı etkileyen ekonomik ve sosyal faktörler içerisinde yer alan eğitim faktörü, diğer sosyoekonomik faktörleri (gelir düzeyi, işsizlik, işgücüne katılım oranı) de etkilediği için doğurganlık üzerinde çok yönlü bir baskı oluşturmaktadır. Doğurganlığı direkt olarak etkileyen eğitim faktörü ile dolaylı etkileri olan diğer sosyoekonomik faktörleri birbirinden kesin çizgilerle ayırmak mümkün değildir. Türkiye’de doğurganlığı etkileyen en önemli faktör eğitim olmakla birlikte, doğurganlık üzerinde dolaylı etkilere sahip olan diğer sosyoekonomik faktörler de ayrıca öneme sahiptir (Akça ve Ela, 2012: 225).

Ülkemizde toplam doğurganlık hızı, 1960’lardan itibaren düşmeye başlamış, 1980’de 3,4 olan toplam doğurganlık hızı 2000 yılında 2,5’e düşmüştür. Doğurganlık hızının düşmesinde, kadının eğitim düzeyi, evlenme yaşı, sosyal statüsü, istihdam oranı gibi pek çok demografik ve sosyo-ekonomik faktör etkili olmaktadır. Öyle ki, kadınların şehir hayatına girebilmesi, belirli bir seviyede eğitim alması, tarım dışı sektörlerde çalışması, evlenme yaşının gecikmesi, sağlık hizmetlerinden yüksek oranda faydalanması daha az sayıda çocuk sahibi olmalarına yol açmış ve bu durum doğurganlık hızını düşürmüştür (Çolak, 2009: 27, 29).

Tablo 4.6. Nevşehir İlinin ve Türkiye'nin Toplam Doğurganlık Hızı (2010- 2018).

Yıllar	Doğum Sayısı	Toplam Doğurganlık Hızı(%)-Nevşehir	Toplam Doğurganlık Hızı(%)-Türkiye
2010	4.402	1,98	2,08
2011	4.280	1,97	2,05
2012	4.308	1,98	2,11
2013	4.226	1,95	2,11
2014	4.470	2,10	2,19
2015	4.178	1,98	2,15
2016	4.131	1,93	2,11
2017	4.037	1,86	2,07
2018	3.875	1,78	1,99

Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri.

Şekil 4.6. Nevşehir İli ve Türkiye Toplam Doğurganlık Hızları (2010-2018).

2010-2018 yılları arasında, Nevşehir ilindeki toplam doğurganlık hızı Türkiye ortalamasının hep altında olmuştur. Eğitim seviyesi yükseldikçe doğurganlığın azaldığı düşünülürse, Nevşehir’de eğitim seviyesinin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca 2014 yılından itibaren hem Nevşehir’de hem de Türkiye’de doğurganlık hızı sürekli olarak azalmıştır (Tablo 4.6, Şekil 4.6).

Hane halkı, aralarında akrabalık bağı bulunsun veya bulunmasın, aynı konutta veya aynı konutun bir kısmında yaşayan, hane halkı hizmet ve yönetimine katılan, gelir ve giderlerini ayırmayan, bir veya birkaç kişinin oluşturduğu topluluktur. Ortalama hane halkı büyüklüğü ise, bir hane halkını oluşturan kişilerin ortalama sayısıdır (DİE, 2003: 21).

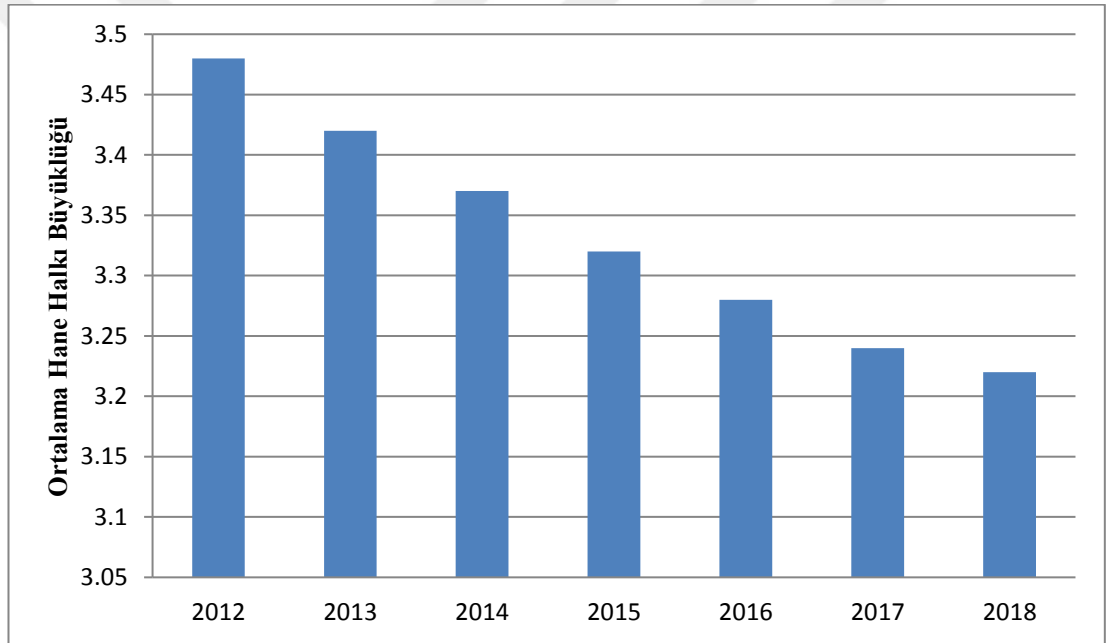
Bölgeden bölgeye hatta ilden ile farklılık göstermekte olan hane halkı büyüklüğü ile nüfusun eğitim durumu ve yüksek doğum oranları arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Özellikle kırsal alanlarda hane halkının kalabalık bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu durum üzerinde tarıma dayalı olan ekonomik yapı, bileşik ve ataerkil aile yapısı, önemini koruyan gelenekler etkili olmaktadır. Sonuçta ise, aynı evde yaşayan birey sayısı artmakta, aile içerisinde kişi başına düşen gelir azalmakta, buna bağlı olarak da beslenme, eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlar tam olarak karşılanamamakta ve geçim sıkıntısı ile birlikte aileler, çocukların eğitim alması

gerektiğini, sağlık kontrollerini, beslenme koşullarını yeterince önemsememektedirler (Çolak, 2009: 34-35).

Tablo 4.7. Nevşehir İli Toplam Hane Halkı Sayısı ve Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2012- 2018).

Yıllar	Toplam nüfus	Toplam hane halkı sayısı	Ortalama hane halkı büyüklüğü
2012	285.190	76.760	3,48
2013	285.460	81.543	3,42
2014	286.250	82.984	3,37
2015	286.767	84.231	3,32
2016	290.895	85.756	3,28
2017	292.365	87.120	3,24
2018	298.339	89.311	3,22

Kaynak: TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması İstatistikleri.

Şekil 4.7. Nevşehir İli Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (2012-2018)

2012-2018 yılları arasında Nevşehir ilinde ortalama hane halkı büyüklüğünün de, düzenli olarak azaldığı görülmektedir (Tablo 4.7, Şekil 4.7). Ayrıca 2018 yılında Türkiye’de ortalama hane halkı büyüklüğü 3,4 kişidir.

4.1.1.4.Şehir ve Kır Nüfusu

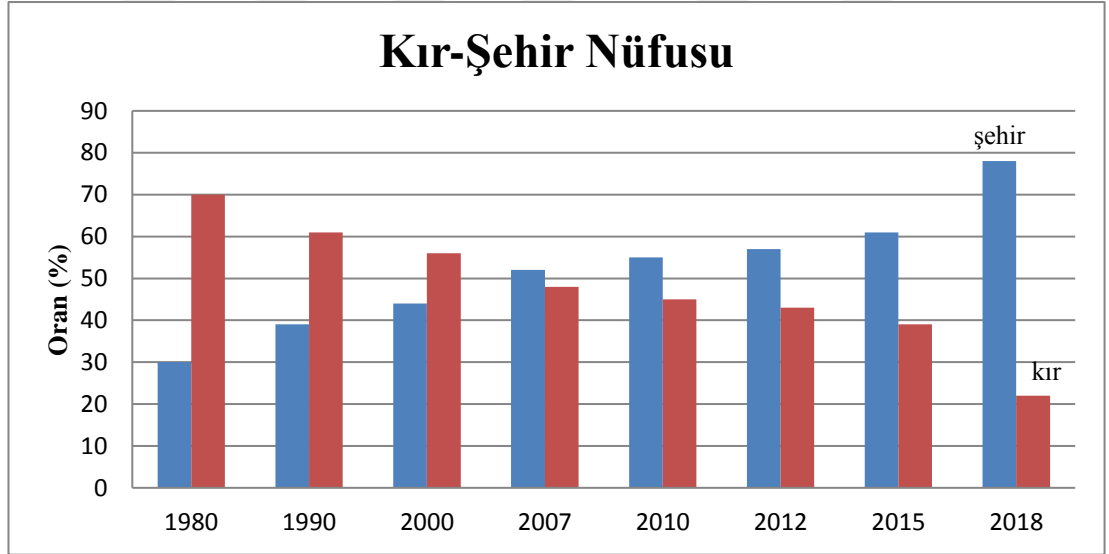
Dünya genelindeki, kentsel nüfusta artma, kırsal nüfusta azalma eğilimi 1900’lerden itibaren belirginleşmiş ve kentleşme hareketleri gelişmiş ülkelerde sanayileşme ile birlikte hızlanmıştır. Türkiye’de de 1950’den 1980’e kadar olan dönemde toplam

nüfus içerisinde kırsal nüfusun payı sürekli azalmış (her ne kadar miktar olarak artsa da) , 1980 yılından sonra ise ilk defa ülkemizdeki kırsal nüfus miktar olarak da azalmaya başlamıştır (Yılmaz, 2015: 163).

Tablo 4.8. Nevşehir İlinde Şehir Nüfusunun ve Kırsal Nüfusun Gelişimi (1965-2015).

Yıllar	Şehir Nüfusu	%'si	Kır Nüfusu	%'si
1965	46.710	23	156.606	77
1970	57.545	25	172.285	75
1975	68.634	28	180.674	72
1980	77.404	30	179.529	70
1985	94.871	34	183.258	66
1990	112.955	39	176.554	61
2000	136.523	44	173.391	56
2007	145.037	52	135.021	48
2008	146.349	52	135.350	48
2009	151.689	53	132.336	47
2010	154.103	55	128.234	45
2011	157.462	56	125.785	44
2012	162.228	57	122.962	43
2013	168.771	59	116.689	41
2014	171.078	60	115.172	40
2015	174.195	61	112.572	39

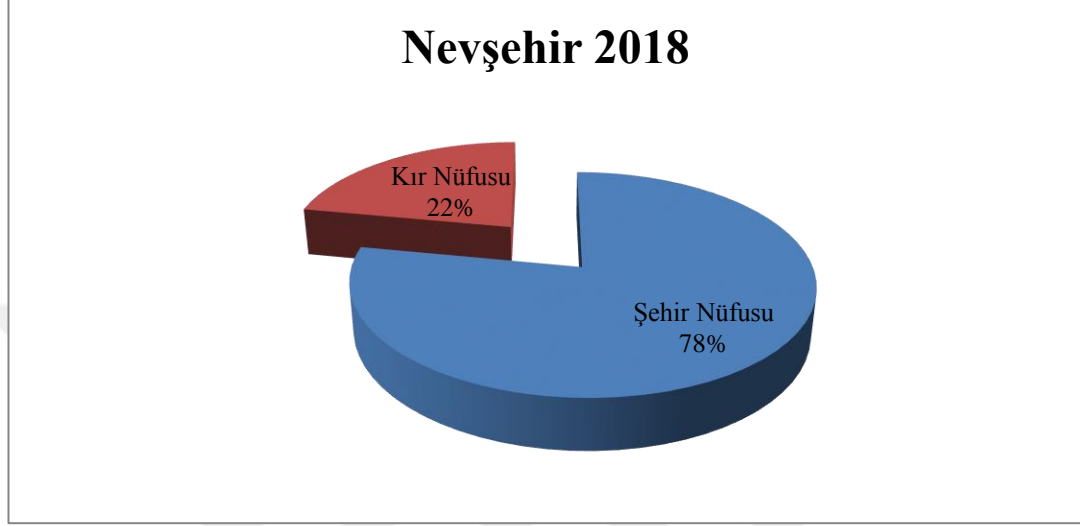
Kaynak: TÜİK 2000 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 2007-2015 ADNKS Sonuçlarından Derlenmiştir.

Şekil 4.8. Nevşehir İlinde Kır-Şehir Nüfusu Değişimi (1980-2018).

Nevşehir ilinde de 1965-2015 yılları arasında, şehir nüfusu düzenli olarak artmış, dolayısıyla kırsal nüfus da bu süreç içerisinde azalmıştır. 1965 yılında nüfusun % 23'ü şehirlerde yaşarken, 2015 yılına gelindiğinde şehir nüfusu % 61'e yükselmiştir. 2018 yılına gelindiğinde ise, kır nüfusu % 22'ye gerilemiş, nüfusun % 78'i de şehirlerde yaşamaya başlamıştır. İlk defa 2007 yılında Nevşehir ilindeki şehir nüfusu,

kır nüfusunu geçmiştir. Sonraki dönemlerde şehir nüfusu kır nüfusundan hep daha fazla olmuştur (Tablo 4.8, Şekil 4.8, Şekil 4.9). 2000-2007 arası dönemde, şehir nüfusunda görülen % 8’lik artışta, 2007 yılında şehirde kurulan üniversite ile birlikte şehre gelen öğrenci nüfus etkili olmuştur.

Şekil 4.9. Nevşehir İlinin Kır-Şehir Nüfusu (2018).

4.1.1.5. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı

Ülkelerdeki nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımı üzerinde, gelişmişlik düzeyi belirleyici rol oynamaktadır. Her ülkede gelişmişlik düzeyi aynı olmadığı için, çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımı da farklılık göstermekte ve bu durum, o ülkenin ekonomik yapısı ile ilgili de bilgi vermektedir. Yine, çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımı iller bazında da farklılık göstermektedir.

Tablo 4.9. Nevşehir İlinde İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları (2014-2017).

Yıllar	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
2014	20,2	17,0	62,7
2015	22,6	17,1	60,2
2016	19,4	18,3	62,2
2017	19,2	19,6	61,1

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri.

Nevşehir ilinde çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımına bakıldığında, 2014-2017 yılları arasında tarım sektöründe çalışanların oranı 2014 yılında % 20,2 iken, 2017 yılında % 19,2’ye düşmüştür. Sanayi sektöründe çalışanların oranı ise, % 17’den (2014) %19,6’ya (2017) yükselmiştir. Diğer yandan Nevşehir ilinde çalışan

nüfusun yarısından fazlası hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. 2017 yılı itibariyle Nevşehir ilinde çalışan nüfusun % 61,1'i hizmet sektöründe yer almaktadır (Tablo 4.9).

Tablo 4.10. TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir) de İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları (2014-2018).

Yıllar	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
2014	34,3	17,8	47,9
2015	32,7	18,3	48,9
2016	32,3	19,8	47,9
2017	29,2	21,7	49,1
2018	28,6	20,4	51,1

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri.

Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir illerinden oluşan TR71 bölgesinde tarım sektöründe çalışanların oranının, Nevşehir ilinde tarım sektöründe çalışanların oranından daha yüksek olduğu görülmektedir. Yine, sanayi sektöründe çalışanların oranı az bir farkla TR71 bölgesinde daha yüksektir. Hizmet sektöründe çalışanların oranına bakıldığında ise, Nevşehir ilindeki oranın TR71 bölge ortalamasının bir hayli üzerinde olduğu dikkat çekmektedir (Tablo 4.9, Tablo 4.10). Nevşehir ilinin bir turizm şehri olmasının bu durum üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

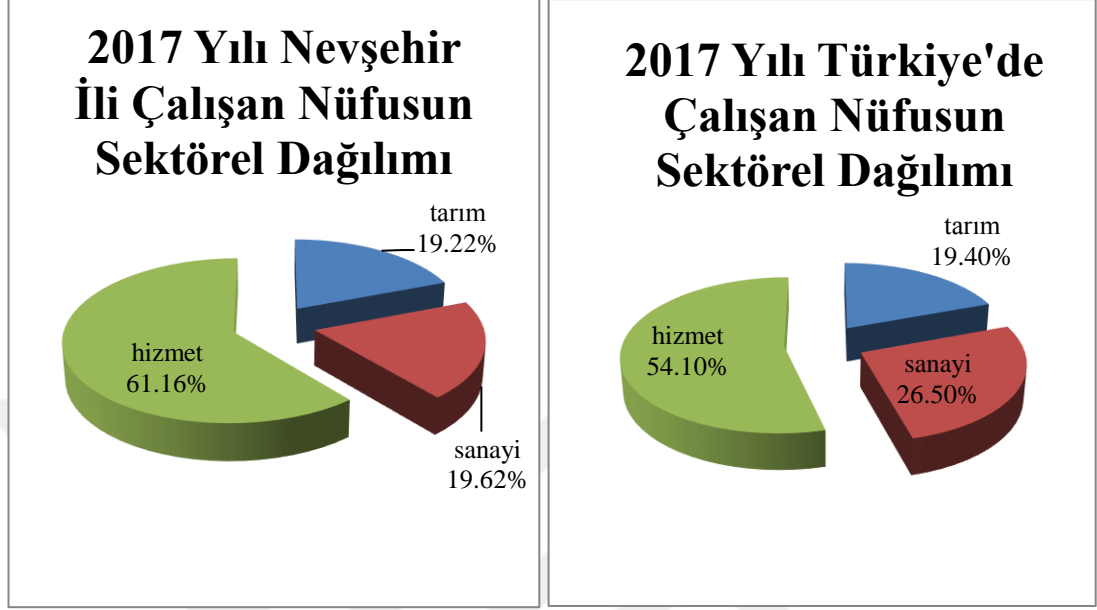
Tablo 4.11. Türkiye’de İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları (2014-2018).

Yıllar	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
2014	21,1	27,9	51,0
2015	20,6	27,2	52,2
2016	19,5	26,8	53,7
2017	19,4	26,5	54,1
2018	18,4	26,7	54,9

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri.

2017 yılı itibariyle Nevşehir ilinde çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımını, Türkiye’de istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet kollarına dağılımı ile karşılaştıracak olursak, Nevşehir’de tarımda çalışanların oranının (% 19,22) Türkiye ortalamasına (% 19,40) yakın olduğu görülmektedir. Sanayi ve hizmet sektörlerinde ise durum farklıdır. Sanayi sektöründe çalışanların oranı Nevşehir ilinde % 19,62, Türkiye’de % 26,50’dir. Hizmet sektöründe çalışanların oranının ise, Nevşehir ilinde Türkiye ortalamasının bir hayli üzerinde olduğu görülmektedir (Tablo 4.9, Tablo 4.11, Şekil 4.10). Dolayısıyla, Nevşehir ilinin turizm faaliyetlerine bağlı olarak bir

hizmet şehri olduğu, sanayi sektöründe çalışanlarının oranına bağlı olarak da Nevşehir ilinde sanayi faaliyetlerinin yeterince gelişmemiş olduğu söylenebilir.

Şekil 4.10. Nevşehir İlinde ve Türkiye’de Çalışan Nüfusun İstihdam Alanlarına Göre Dağılımı (2017).

4.1.1.6. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Erkek ve kadın oranı, nüfusun yapısal özelliklerinden biridir. Dünya genelinde erkek ve kadın nüfus oranı birbirine oldukça yakındır. Ancak, savaşlar, yaşanan göç olayları nüfusun cinsiyete göre dağılımının farklılık göstermesine neden olmaktadır. Yine, nüfusun değişen özelliklerinden birisi de yaş yapısıdır. Doğum ve ölüm oranları, göçler, gelişmişlik düzeyi gibi pek çok faktör nüfusun yaş yapısı üzerinde etkilidir.

Tablo 4.12. Nevşehir İli Nüfusunun Yıllara Göre Cinsiyet Oranları (2007-2018).

Yıllar	Erkek Nüfusu	%'si	Kadın Nüfusu	%'si
2007	138.092	49,31	141.966	50,69
2008	139.025	49,35	142.674	50,65
2009	140.348	49,41	143.677	50,59
2010	139.123	49,28	143.214	50,72
2011	139.955	49,41	143.292	50,59
2012	140.952	49,42	144.238	50,58
2013	141.239	49,48	144.221	50,52
2014	142.418	49,75	143.832	50,25
2015	141.942	49,50	144.825	50,50
2016	143.698	49,40	147.197	50,60
2017	144.219	49,33	148.146	50,67
2018	147.438	49,42	150.901	50,58

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçları.

2007-2018 yılları arasında Nevşehir il nüfusunun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadın nüfusun erkek nüfustan hep daha fazla olduğu görülmektedir(Tablo 4.12). Göç olaylarının nüfusun cinsiyete göre dağılımında etkili olduğu ve göç veren yerlerde kadın nüfusun daha fazla olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, Nevşehir ilinde de kadın nüfusun fazla olması Nevşehir'in göç veren bir il olmasının sonucudur şeklinde düşünülebilir.

Tablo 4.13. Nevşehir İli Nüfusunun Yıllara Göre Geniş Aralıklı Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2007, 2012, 2018).

2007 Yılı

Yaş Grubu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
0-14	37.273	13,30	35.932	12,83	73.205	26,14
15-64	90.576	32,34	92.041	32,86	182.617	65,20
65+	10.243	3,65	13.993	5,01	24.236	8,66
Toplam	138.092	49,31	141.966	50,69	280.058	100,0

2012 Yılı

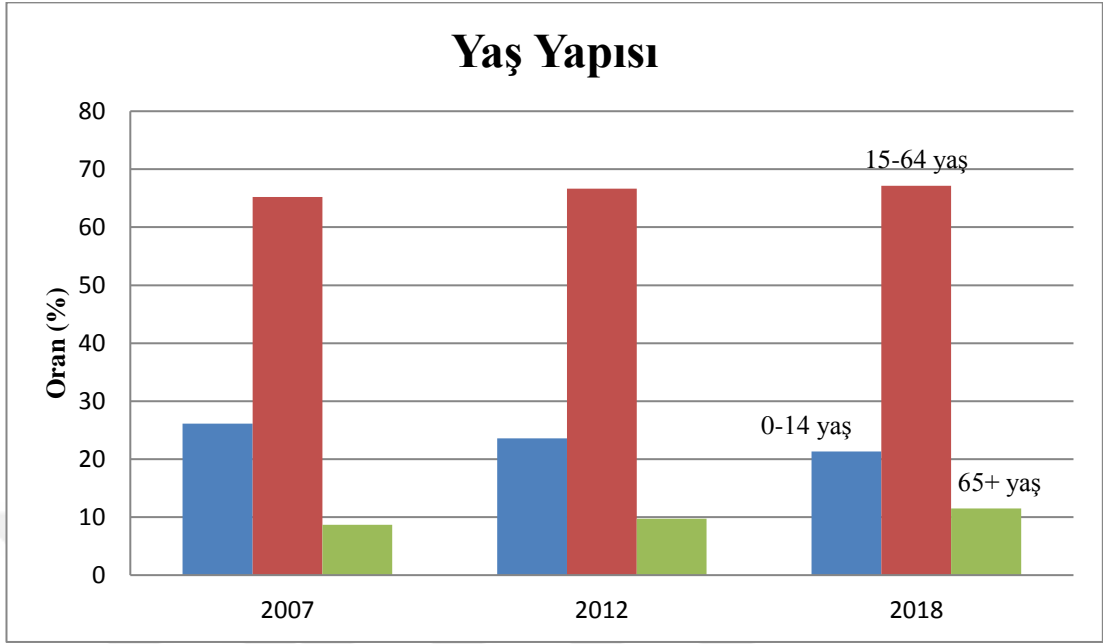
Yaş Grubu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
0-14	34.328	12,04	32.951	11,56	65.279	23,60
15-64	94.904	33,27	95.179	33,38	190.083	66,65
65+	11.720	4,10	16.108	5,65	27.828	9,75
Toplam	140.952	49,42	144.238	50,58	285.190	100,0

2018 Yılı

Yaş Grubu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
0-14	32.699	10,96	30.948	10,37	63.647	21,34
15-64	99.799	33,45	100.556	33,70	200.355	67,16
65+	14.940	5,00	19.397	6,50	34.337	11,50
Toplam	147.438	49,42	150.901	50,58	298.339	100,0

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçlarından Hesaplanmıştır.

2007, 2012 ve 2018 yıllarında Nevşehir il nüfusunun geniş aralıklı yaş yapısı incelendiğinde, 0-14 yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki oranının giderek azaldığı görülmektedir. Bu durum ildeki toplam doğurganlık oranının azalması ile ilgilidir. Diğer yandan, toplam nüfus içerisinde 15-64 yaş ve 65 yaş üzeri nüfusun oranı giderek artmıştır (Tablo 4.13, Şekil 4.11). Ayrıca, Nevşehir ilinde 65 yaş üzeri nüfusta 2007, 2012 ve 2018 yılları itibariyle kadın nüfusun erkek nüfustan daha fazla olduğu görülmektedir. Aynı durum 15-64 yaş grubu için de geçerli iken, 0-14 yaş grubunda ise erkek nüfusun kadın nüfustan fazla olduğu görülmektedir (Tablo).

Şekil 4.11. Nevşehir İlinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Yapısı (2007, 2012, 2018).

Tablo 4.14. Türkiye Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2018).

Yaş Grubu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
0-14	9.846.565	12,00	9.337.764	11,38	19.184.329	22,9
15-64	28.123.283	34,29	27.510.066	33,54	55.633.349	67,3
65+	3.170.132	3,86	4.016.072	4,89	7.186.204	9,8
Toplam	41.139.980	50,19	40.863.902	49,81	82.003.882	100,0

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçları.

2018 yılındaki, Nevşehir ilinin geniş aralıklı yaş yapısı ile Türkiye'nin geniş aralıklı yaş yapısı karşılaştırıldığında, toplam doğurganlık hızının Türkiye ortalamasının altında olduğu Nevşehir ilinde 0-14 yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki oranının da Türkiye'dekinden daha az olduğu görülmektedir. 15-64 yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki oranına bakıldığında, Nevşehir ve Türkiye'de oranların birbirine yakın olduğu söylenebilir. 65 yaş üzerindeki nüfusun toplam nüfus içerisindeki payının ise, Nevşehir ilinde daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Nevşehir ilinde olduğu gibi, Türkiye'de de 0-14 yaş grubunda erkeklerin oranı kadınların oranından fazladır (Tablo 13, Tablo 4.14).

Tablo 4.15. Nevşehir Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2019).

Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi
0-4 Yaş	20.138	% 6,65
5-9 Yaş	21.343	% 7,04
10-14 Yaş	22.058	% 7,28

15-19 Yaş	23.227	% 7,67
20-24 Yaş	25.866	% 8,54
25-29 Yaş	20.391	% 6,73
30-34 Yaş	21.433	% 7,07
35-39 Yaş	22.718	% 7,50
40-44 Yaş	20.471	% 6,76
45-49 Yaş	19.557	% 6,45
50-54 Yaş	18.107	% 5,98
55-59 Yaş	17.403	% 5,74
60-64 Yaş	14.794	% 4,88
65-69 Yaş	12.127	% 4,00
70-74 Yaş	9.818	% 3,24
75-79 Yaş	6.321	% 2,09
80-84 Yaş	4.167	% 1,38
85-89 Yaş	2.268	% 0,75
90+ Yaş	803	% 0,27

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçları.

2019 yılında, Nevşehir ilinde en çok nüfusa 20-24 yaş (25.866 kişi) ve 15-19 yaş (23.227 kişi) grubunda rastlanmaktadır. Öğretim kademesi olarak bu yaş grupları, ortaöğretim ve yüksek öğretim kademelerine karşılık gelmektedir. Nevşehir ilinde 90 yaşın üzerindeki 803 kişi, toplam nüfusun sadece % 0,27'lik kısmını oluşturmaktadır (Tablo 4.15).

4.1.1.7.Nüfusun Okuryazarlık Oranı ve Eğitim Durumu

Okuma ve yazma eylemlerinden farklı olan okuryazarlık, önceleri harfleri seslendirme ve bu harflerle yazılmış metinleri okuma anlamına gelmekte iken, daha sonra okuryazarlığın anlamı genişlemiştir. Günümüzde, okuryazarlık kavramı birçok dili ve zihinsel beceriyi kullanarak gerçekleştirilen iletişim becerilerini ve tutumlarını ifade etmektedir. Bir eğitim terimi olan okuryazarlık, yazı sembolleri ile gerçekleştirilen bir eylem olmanın ötesindedir ve kişinin nesne ve olayları algılayışı, anlaması ve sosyal hayatındaki ilişkilere anlam yüklemesi ile ilgilidir (Aşıcı, 2009: 11-12).

Toplumların gelişmişlik durumunu gösteren önemli ölçütlerden biri de okuryazarlık durumudur ve toplumların gelişmişliği artık sadece ekonomik faaliyetlerle ölçülmemektedir. Bu anlamda, ülkelerde basılan ve satılan kitap, dergi, gazete sayıları, yapılan panel, konferans gibi faaliyetlerin sıklığı ve niteliği de dikkate alınmaktadır. Öyle ki, ekonomisi güçlü olan birçok ülke okuryazarlıkla ilgili olan bu

faaliyetlerde geride kaldıkları için gelişmemiş ya da geliştirmekte olan toplum statüsünde yer alabilmektedir. Okuryazarlık kişinin toplumdaki başarısının da bir göstergesidir ve kişilerin eğitim alıp verme, dinlenme, eğlenme, haberleşme ve bütün mesleki faaliyetleri okuryazarlık becerileri ile ilgilidir (Aşıcı, 2009: 17).

Tablo 4.16. Nevşehir İlinde Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2008-2018).

2008 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%'si	Okuma Yazma Bilen	%'si
Erkek	2.505	2,0	122.507	98,0
Kadın	16.071	12,4	113.064	87,6
Toplam	18.576	7,3	235.571	92,7
2018 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%'si	Okuma Yazma Bilen	%'si
Erkek	728	0,6	130.638	99,4
Kadın	6.836	5,0	129.251	95,0
Toplam	7.564	2,8	259.889	97,2

Kaynak: TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır.

2008 yılı verilerine göre Nevşehir'de 6 yaş üstü nüfusun % 92,7'si (235.571 kişi) okuma yazma bilmekteyken, % 7,3'ü (18.576 kişi) okuma yazma bilmemektedir. Okuma yazma durumu cinsiyet açısından değerlendirildiğinde ise, 6 yaş üstü erkek nüfusun % 98'i okuma yazma bilmekte, % 2'si okuma yazma bilmemektedir. Okuryazarlık durumu 6 yaş üstü kadın nüfusta daha düşüktür. Kadın nüfusun % 87,6'sı okuryazar, %12,4'ü okuryazar değildir. Görüldüğü gibi, % 10,4'lük fark erkek nüfusun lehinedir (Tablo 4.16). Aynı yıl itibariyle Türkiye genelinde okuryazar nüfusun oranı % 91,8'dir. Cinsiyet açısından bakıldığında, erkek nüfusun % 96,7'si, kadın nüfusun ise % 61,1'i okuryazardır (Tablo). Her ölçekte Nevşehir'deki okuryazarlık durumuna ilişkin oranlar Türkiye genelinin üstündedir.

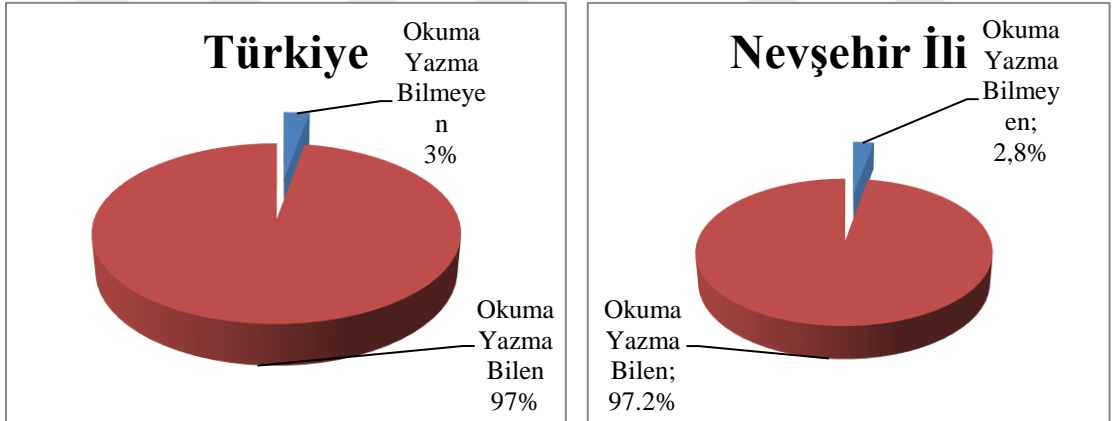
Tablo 4.17. Türkiye'de Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2008-2018).

2008 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%'si	Okuma Yazma Bilen	%'si
Erkek	986.790	3,3	28.873.257	96,7
Kadın	3.943.222	38,9	6.188.528	61,1
Toplam	4.930.012	8,2	55.061.785	91,8
2018 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%'si	Okuma Yazma Bilen	%'si
Erkek	325.551	0,9	35.980.037	99,1

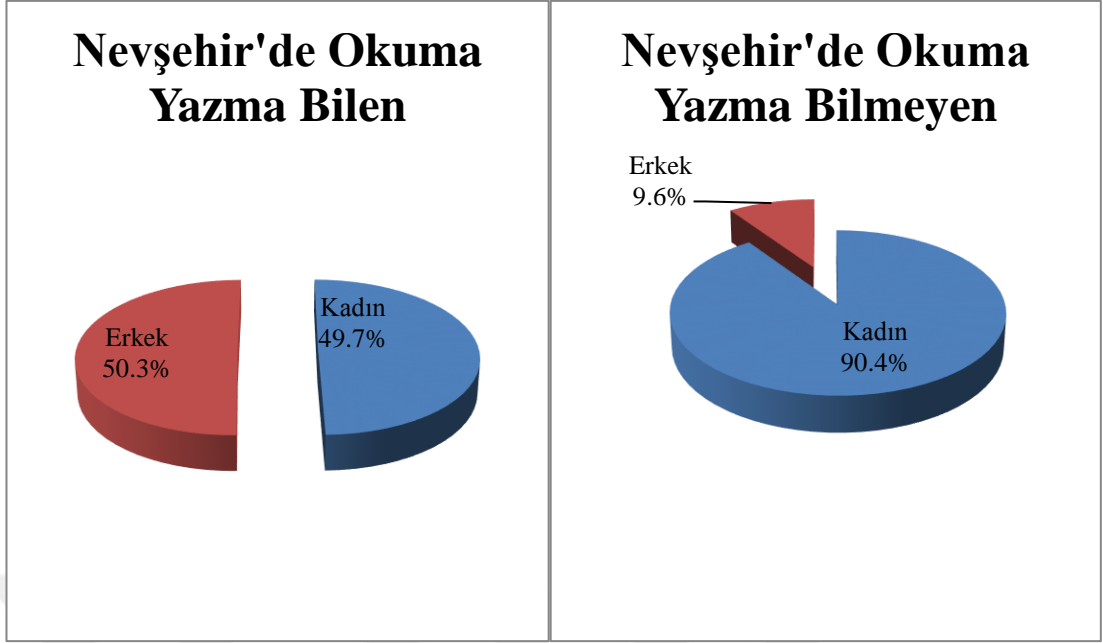
Kadın	1.872.537	5,2	34.336.648	94,8
Toplam	2.198.088	3,0	70.316.685	97,0

Kaynak: TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır.

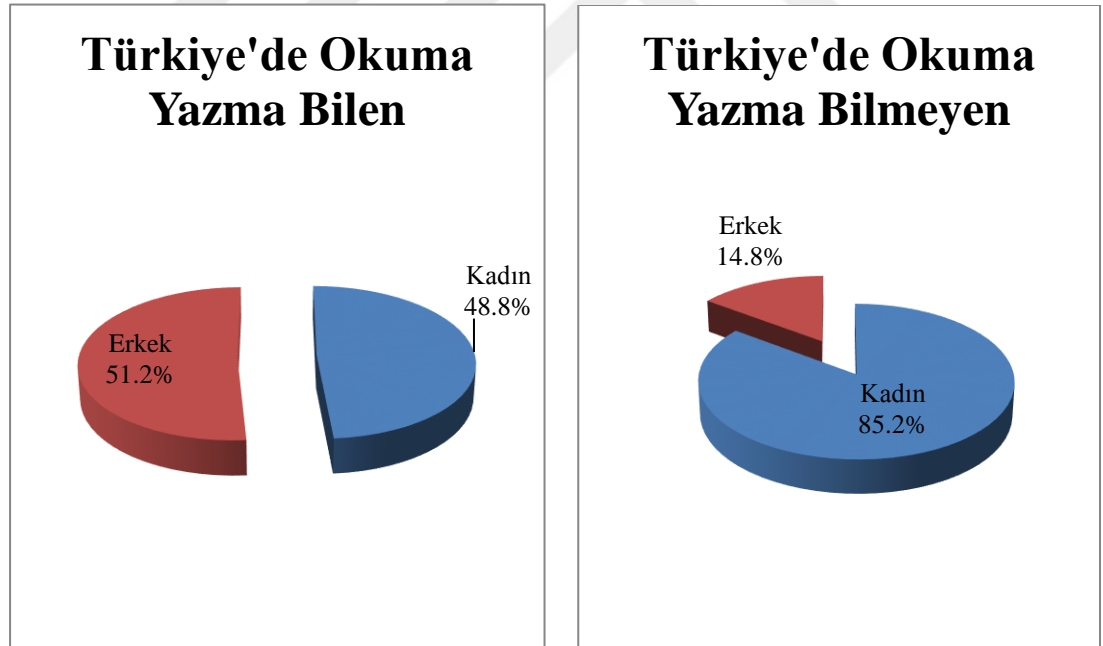
2018 yılına gelindiğinde, Nevşehir’de 6 yaş üstü nüfusun okuryazarlık oranında % 4,5’lik bir artış yaşanmış ve okuma yazma bilen 6 yaş üstü nüfusun oranı % 97,2’ye yükselmiştir. Cinsiyet açısından nüfusun okuryazarlık durumuna bakıldığında, hem erkek nüfusta hem de kadın nüfusta okuryazarlık oranı artmıştır. Ancak bu artış kadın nüfusta daha hissedilir şekilde olmuştur. Öyle ki, 2008 dönemine göre erkek nüfusun okuma yazma oranı % 1,4 artmış, kadın nüfusta ise % 7,4’lük artış gözlenmiştir. Bu dönemde okuma yazma bilen erkek nüfusun oranı % 99,4’e yükselmiş, kadın nüfusta bu oran % 95,0 olmuştur. Aynı ölçekte okuma yazma bilmeyenlerin oranı da azalmıştır (Tablo 4.17). Ülke genelinde ise, okuryazar oranı % 5,2’lik artışla, % 97’ye ulaşmıştır. Görülmektedir ki, Türkiye genelinde okuryazar oranındaki artış Nevşehir’deki artıştan daha fazla olmuştur. Sonuç olarak, 2018 yılı itibariyle hem Türkiye genelindeki nüfusun hem de Nevşehir’deki nüfusun % 97’si okuma yazma bilmektedir (Tablo 4.17, Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Nevşehir İli ve Türkiye Geneli Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).

Şekil 4.13. Nevşehir İlinde Cinsiyete Göre Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).

Şekil 4.14. Türkiye'de Cinsiyete Göre Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).

2018 yılı verilerine göre Nevşehir ilinde okuma yazma bilmeyen nüfusun % 90,4'ü kadın, % 9,6'sı erkektir. Türkiye'de ise okuma yazma bilmeyen nüfusun % 85,2'si kadınlardan, % 14,8'i erkeklerden oluşmaktadır. Görüldüğü gibi, hem Nevşehir ilinde hem de Türkiye'de okuma yazma bilmeyenlerin büyük bir kısmı kadın nüfustur. Ancak okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranının Nevşehir ilinde daha

yüksek olduğu görülmektedir. Okuma yazma bilen nüfusun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise, Nevşehir’de okuma yazma bilen nüfusun yaklaşık yarısı erkek(%50,3) yarısı kadın(%49,7) nüfustan oluşmaktadır. Türkiye’de ise okuma yazma bilen nüfusun % 48,8’i kadın, % 51,2’si erkek nüfustur. Sonuç olarak, cinsiyet açısından Nevşehir’deki oranlar Türkiye geneline göre birbirine daha yakındır (Şekil 4.13, Şekil 4.14).

Tablo 4.18. Nevşehir İlinde Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Okuma Yazma Oranları (2018).

Yaş Grubu	Toplam	Okuma Yazma Bilmeyen		Okuma Yazma Bilen		%’si
		Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
6-13	32.979	1	-	16.910	16.068	99,9
14-17	17.066	-	-	8.710	8.356	100,0
18-21	19.672	11	5	9.233	10.423	99,9
22-24	13.368	7	11	6.618	6.732	99,8
25-29	18.984	29	50	9.450	9.455	99,5
30-34	20.875	49	82	10.431	10.313	99,3
35-39	21.632	47	65	10.848	10.672	99,5
40-44	19.706	36	86	10.074	9.510	99,4
45-49	18.881	39	95	9.418	9.329	99,3
50-54	18.019	44	183	8.850	8.942	98,7
55-59	16.600	58	339	8.097	8.106	97,6
60-64	13.951	47	610	6.714	6.580	95,3
65+	33.497	360	5.310	14.156	13.671	83,1

Kaynak: TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır.

Nevşehir ilinde okuma yazma oranının yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, okuma yazma oranının en düşük olduğu yaş grubunun 65+ yaş grubu olduğu görülmektedir (% 83,1). Diğer bütün yaş gruplarında okuma yazma oranı % 95’in üzerindedir. % 100 ile, okuma yazma oranının en yüksek olduğu yaş grubu 14-17 yaş grubudur. 6-13 yaş ve 18-21 yaş okuma yazma oranının yüksek olduğu diğer yaş gruplarıdır.

Okuma yazma bilmeyen nüfus cinsiyete göre incelendiğinde, 22-24 yaş grubundan itibaren, okuma yazma bilmeyenlerin içerisinde kadın nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca yaş yükseldikçe okuma yazma bilmeyenlerin sayısı kadın nüfusun aleyhine artmaktadır. 65+ yaş grubunda, kadın nüfusta okuma yazma bilmeyenlerin sayısı erkek nüfusta okuma yazma bilmeyenlerin sayısından neredeyse 15 kat daha fazladır. 65+ yaş grubunda 360 erkeğin okuma yazma bilmemesine karşılık, 5.310 kadın okuma yazma bilmemektedir (Tablo 4.18).

Tablo 4.19. Nevşehir İlinde Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (6+ yaş), (2018).

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Okuma Yazma Bilmeyen	728	6.846	7564	2,85
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	9.933	13.937	23.870	9,10
İlkokul Mezunu	33.064	44.260	77.324	29,15
İlköğretim Mezunu	18.827	15.777	34.604	13,04
Ortaokul ve Dengi Meslek Okulu	19.532	16.138	35.670	13,44
Lise ve Dengi Meslek Okulu	30.505	23.522	54.027	20,36
Yüksekokul veya Fakülte	15.918	13.372	29.290	11,04
Yüksek Lisans	1.354	878	2.232	0,84
Doktora	376	273	649	0,24

Kaynak: TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır.

Tablo 4.20. Türkiye’de Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (6+ yaş), (2018).

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Okuma Yazma Bilmeyen	325.551	1.872.537	2.198.088	3,71
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	3.250.584	4.488.648	7.739.232	13,07
İlkokul Mezunu	8.037.156	10.245.211	18.282.367	30,87
İlköğretim Mezunu	5.067.482	3.765.153	8.832.635	14,91
Ortaokul ve Dengi Meslek Okulu	5.326.551	4.398.894	9.725.445	16,42
Lise ve Dengi Meslek Okulu	8.380.125	6.405.868	14.785.993	24,97
Yüksekokul veya Fakülte	5.235.988	4.518.511	9.754.499	16,47
Yüksek Lisans	559.339	430.093	989.432	1,67
Doktora	122.812	84.270	207.082	0,34

Kaynak: TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır.

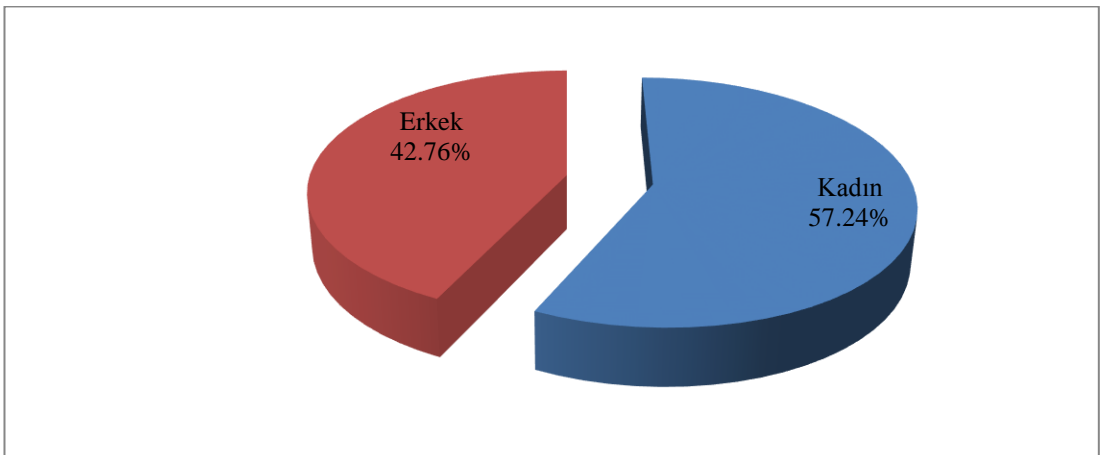
Araştırma alanında 2018 yılı itibariyle, 6 yaş ve daha üzerindeki nüfusun eğitim durumu incelendiğinde, ilkokul mezunlarının oranının (% 29,15) en fazla olduğu görülmektedir. Aynı durum Türkiye için de geçerlidir ve Türkiye’de ilkokul mezunlarının oranı % 30,87 ile Nevşehir’deki oranın üzerindedir. İlkokul mezunlarının çoğunluğunu hem Nevşehir’de (% 57) (Şekil) hem Türkiye’de (% 56) kadın nüfus oluşturmaktadır. İkinci olarak hem Nevşehir’de hem de Türkiye’de lise

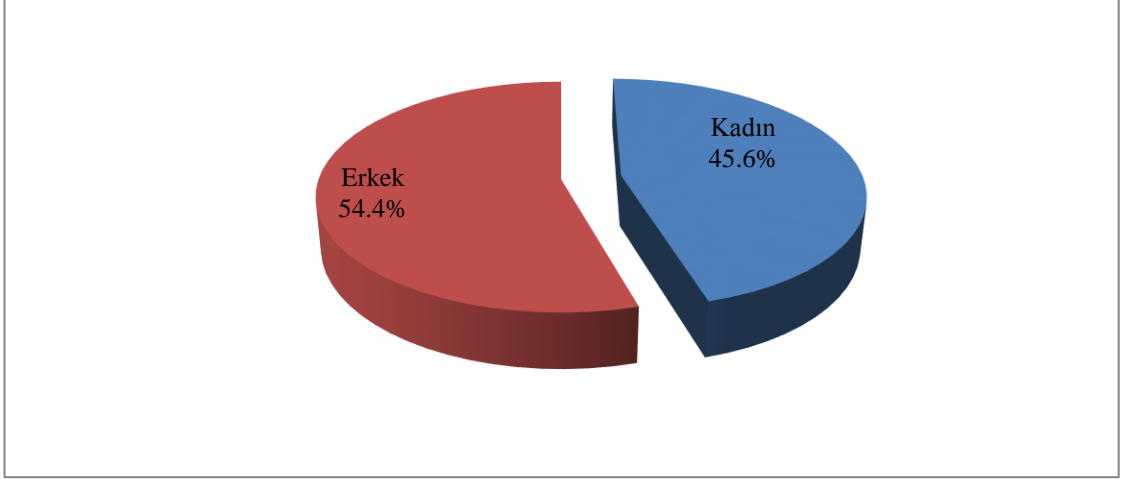
ve dengi meslek okul mezunlarının oranı yüksektir. Türkiye ortalamasının altında olan Nevşehir ilinde bu oran % 20,36 iken, Türkiye’de % 24,97’dir (Tablo 4.19, Tablo 4,20). Cinsiyete göre bakıldığında, Nevşehir’de lise ve dengi meslek okulu mezunlarının içinde kadınların oranı % 44 (Şekil 4.18), Türkiye’de ise bu oran % 43’dür.

Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenlerin oranına bakıldığında, % 3,97’lik farkla bu oran Türkiye’de daha yüksektir. Türkiye’de % 13,07 olan okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenlerin oranı, Nevşehir ilinde % 9,10’dur (Tablo 4.19, Tablo 4.20).

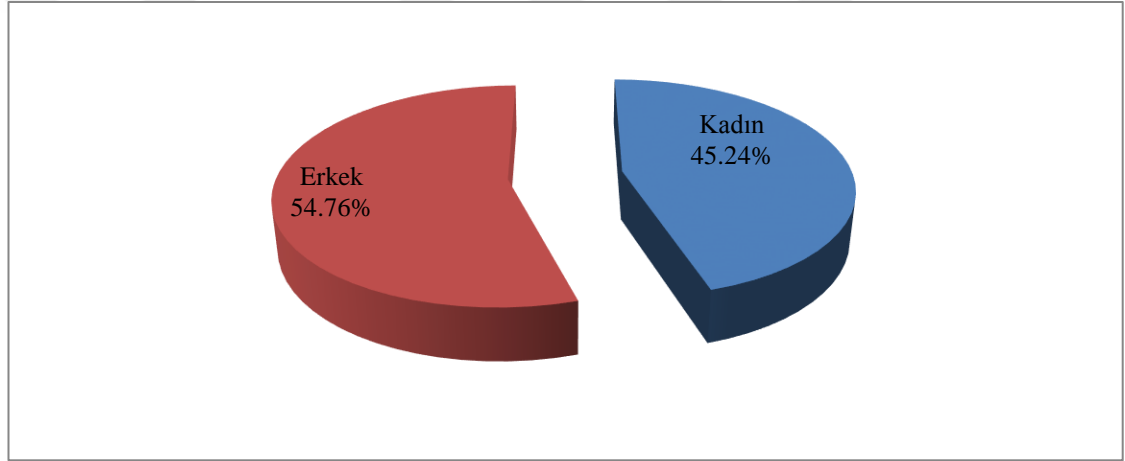
Nevşehir ilinde, eğitim durumunun göstergesi olan eğitimin bütün kademelerindeki mezun oranları Türkiye ortalamasının altındadır. Ancak belirgin bir farka rastlanmamaktadır. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranında fark daha da belirgindir. Öyle ki, % 5,43’lük farkla yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı Türkiye’de % 16,47, Nevşehir ilinde ise, % 11,04’tür. Cinsiyete göre bakıldığında ise, yüksekokul veya fakülte mezunları içerisinde kadınların oranı hem Nevşehir’de hem de Türkiye’de % 46’dır. Denilebilir ki, hem ülke genelinde hem de Nevşehir’de kadınlar erkeklere oranla eğitim-öğretime daha az katılmaktadır. Ancak yıllar içerisinde kadın nüfusun eğitim seviyesinin yükseldiği de bir gerçektir.

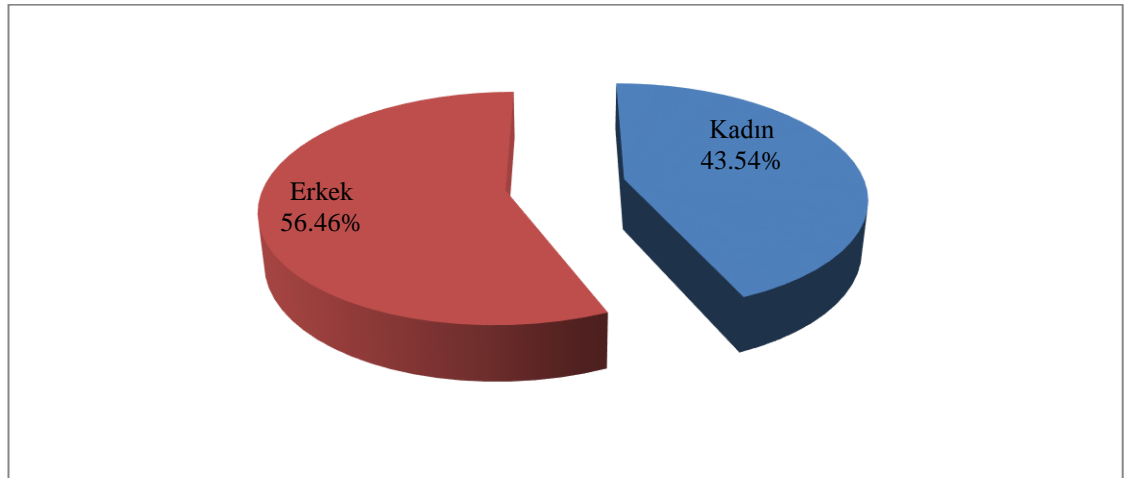
Şekil 4.15. Nevşehir İlinde İlkokul Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

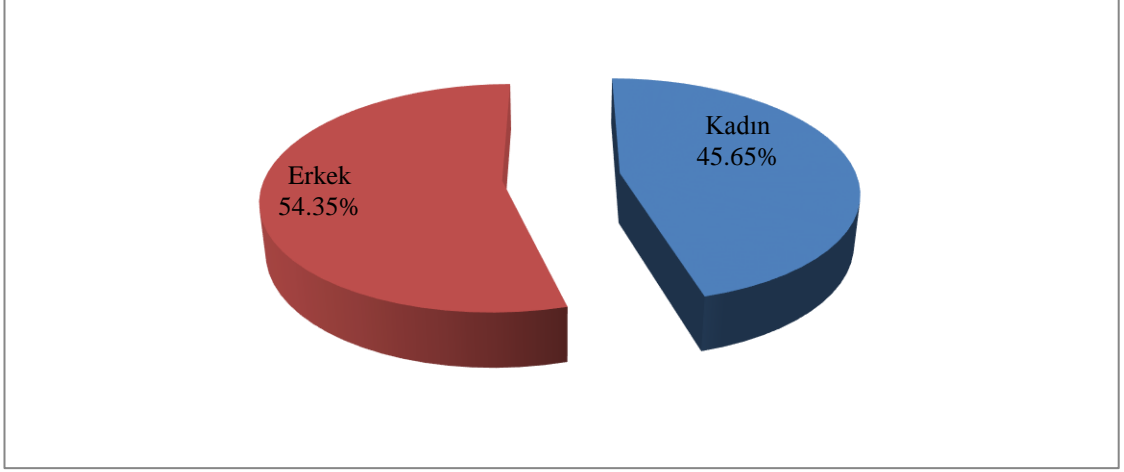
Şekil 4.16. Nevşehir İlinde İlköğretim Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

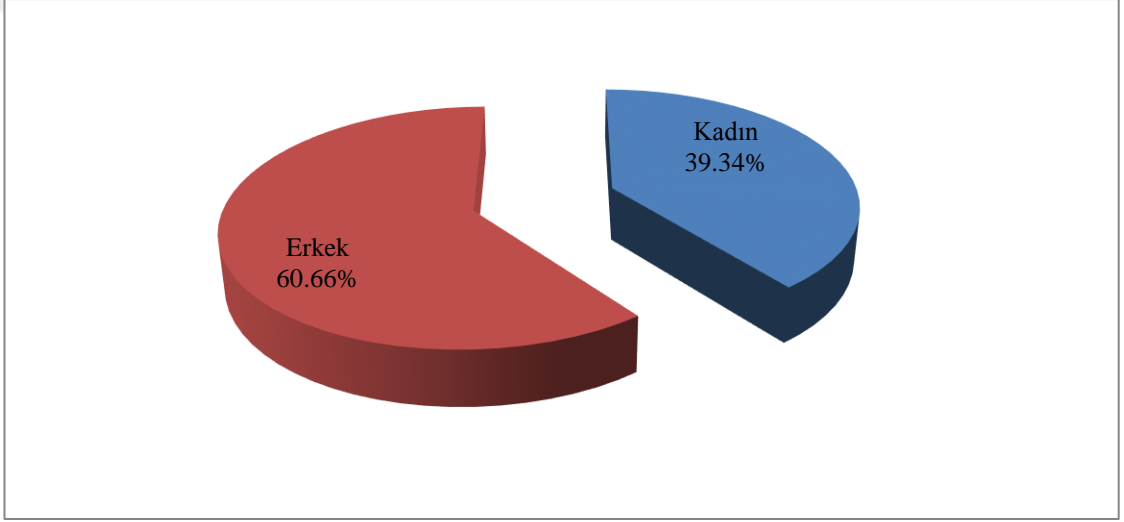
Şekil 4.17. Nevşehir İlinde Ortaokul ve Dengi Meslek Okulu Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

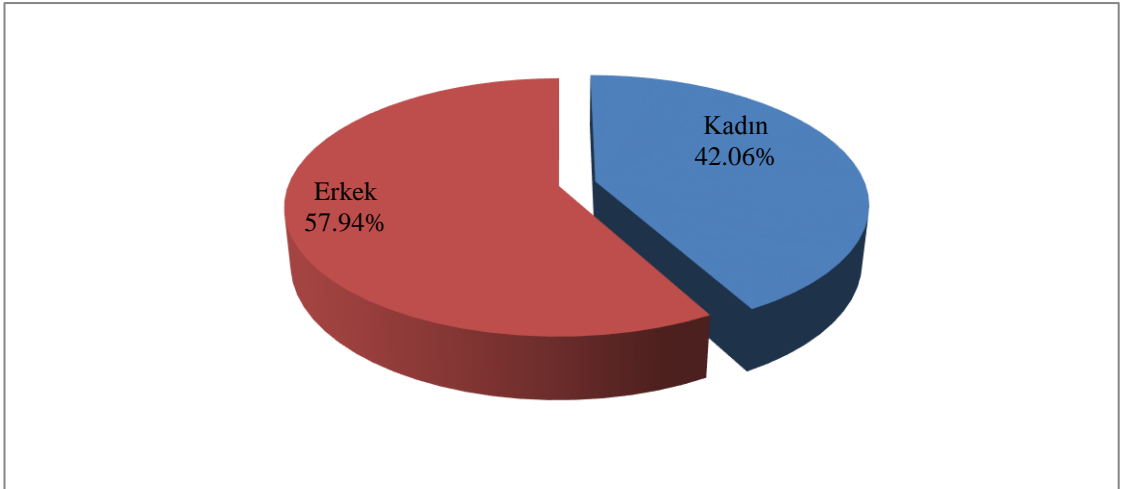
Şekil 4.18. Nevşehir İlinde Lise ve Dengi Meslek Okulu Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

Şekil 4.19. Nevşehir İlnde Yüksekokul veya Fakülte Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

Şekil 4.20. Nevşehir İlnde Yüksek Lisans Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

Şekil 4.21. : Nevşehir İlnde Doktora Mezunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı (2018).

Nevşehir’de yüksek lisans ve doktora mezunlarında cinsiyet açısından farkın daha belirgin olduğu görülmektedir. Yüksek lisans mezunları içerisinde kadınların oranı % 39, doktora mezunları içerisinde ise % 42’dir (Şekil 4.20, Şekil 4.21). Türkiye’de ise, yüksek lisans mezunlarının % 43’ünü, doktora mezunlarının ise % 41’ini kadınlar oluşturmaktadır. Görülmektedir ki, Nevşehir cinsiyet açısından eğitim-öğretime katılmada Türkiye ortalamasının çok da altında değildir.

4.1.2. Nüfus, Arazi Kullanımı ve Eğitim İlişkisi

Türkiye’de demografik dönüşümün eğitimdeki değişimlerle hızlanacağı, eğitim düzeyinin artmasıyla doğurganlığın ve nüfus artışının azalacağı düşünülmektedir. Çünkü bir yandan kentleşme süreci bir yandan da eğitim düzeyinin artması kadınların işgücüne katılımını sağlayacak ve doğurganlık davranışlarını değiştirecektir. Ayrıca kentlerdeki işgücünün niteliği de, okullaşma oranının ve eğitime yapılan yatırımların artmasıyla yükselecektir. Böylece Türkiye için daha eğitimli ve nitelikli insan gücüne sahip olma fırsatı doğacaktır (Akça ve Ela, 2012: 238).

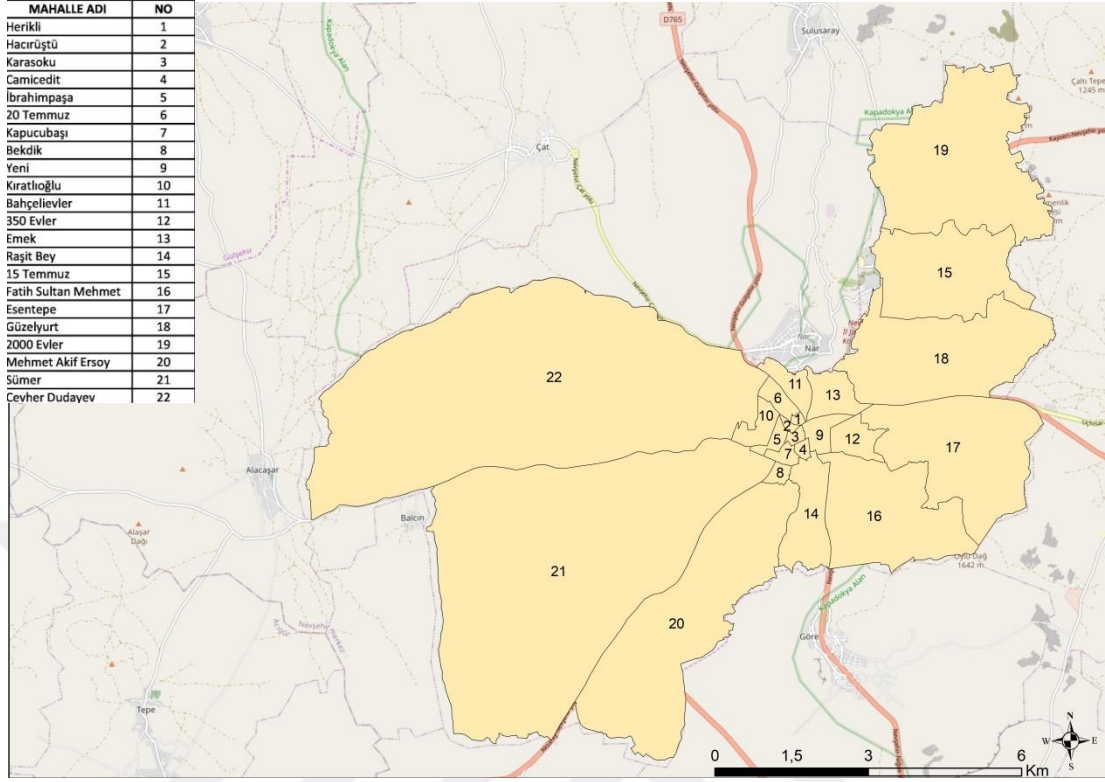
Eğitimin demografik ve ekonomik süreçleri etkilediği ve onlardan etkilendiği düşünülürse, nüfus ve eğitim arasında çok yönlü bir etkileşimin var olduğu söylenebilir. Öyle ki, daha iyi beslenme ve sağlık koşullarına, daha az doğurganlık oranına sahip olmanın, yoksulluğun azalmasının kadınların eğitimine önem vermekle gerçekleşeceğini deneyimler göstermektedir. Diğer yandan, eğitim planlamacıların da hem nüfusun coğrafi dağılımıyla hem de nüfusun ekonomik sektörlere dağılımıyla ilgili bilgilere sahip olması gerekmektedir. Çünkü, okul türleri, okul büyüklükleri, okul yerleri gibi konuları nüfusun coğrafi dağılışı, mesleki-teknik ve yükseköğretimle ilgili hedeflerin belirlenmesini de nüfusun ekonomik sektörlere dağılımı etkilemektedir (Kavak, 2011: 89-90).

Birçok demografik unsur eğitim ile ilişkili olduğu gibi, eğitim faaliyetlerini şekillendiren de nüfustur. Eğitime ilişkin planlama ve eğitim yatırımları (okulderslik) bugünkü ve gelecekteki nüfusun özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu bağlamda Nevşehir ilinde nüfus ve eğitim ilişkisini ele alırken, ildeki

mahallelerin gelişimi, il nüfusunun ve farklı kademedeki okulların bu mahallelere dağılışı incelenecektir.

Nevşehir ilinin asıl yerleşim alanı kalenin bulunduğu yerdir. Şehir önceleri kalenin etrafındaki yerleşmelere bağlı olarak büyümeye başlamıştır. Eskili, Bekdik, Tahta Camii, Memiş Bey, Cami Atik, Kayacami, Raşitbey, Dere ve Cumhuriyet Mahalleleri o dönemdeki kale etrafındaki mahallelerdir. 1954 yılında Nevşehir il olduktan sonra hızlı bir şehirleşme sürecine girmiş ve şehir kuzeye doğru hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu doğrultuda, Nevşehir-Nar yolu üzerinde Taskobirlik Şarap Fabrikası kurulmuştur. Şehrin batı yönlü gelişmesi Yeni Sanayi Sitesinin 1966 yılında inşa edilmesiyle başlamış (Kapucubaşı ve Sümer Mahallesinin kesişme alanında), Sümerbank İplik Fabrikasının kurulması bu yöndeki büyümeyi desteklemiştir. Ayrıca Erciyes Üniversitesi'ne bağlı Otelcilik Yüksek Okulu da 1984 yılında şehrin batısında kurulmuştur. Karayolları Şube Şefliğinin Ürgüp Caddesi üzerinde kurulmasıyla şehir doğu yönünde gelişme göstermiş, 1970 yılında şehrin doğusunda 350 Evler Mahallesi kurulmuş ve 5 yıl içerisinde neredeyse dolmuştur. 1990 yılına kadar doğu batı doğrultulu büyümesini tamamlayan şehirde daha sonraları kuzey güney yönlü gelişme aksı ortaya çıkmış ve şehrin kuzey yönlü gelişmesi daha hızlı olmuştur. 1991 yılında Otelcilik Yüksek Okulu bugünkü Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nin bulunduğu alana taşınmış, 1993 yılında 2000 Evler Mahallesi'nde bir rakı fabrikası açılmasıyla şehrin kuzey yönlü gelişimi hız kazanmıştır. Yine 2005 yılında 2000 Evler Mahallesi'nde TOKİ evleri yapılmış, 2007 yılında da Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nin Erciyes Üniversitesi'nden ayrılmasıyla kuzeydeki Güzelyurt, 2000 Evler ve 15 Temmuz Mahalleleri hızla büyümüştür. Devlet Hastanesinin, okulların, resmi kurum ve kuruluşların bu mahallelere kurulması ile şehrin kuzey yönündeki gelişimi devam etmiştir. Nevşehir ilinde 2012 yılında kentsel dönüşüme gidilmiş ve şehrin merkezindeki ilk kuruluş alanlarına isabet eden birçok mahalle toplulaştırılmıştır ve burada yaşayanlar Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ndeki TOKİ evlerine yerleştirilmiştir. Ancak yıkılan konutların bulunduğu alanda yeraltı şehrinin bulunmasıyla yeni konutlar yapılamamış ve şehrin güneyi iskan bakımından gelişme gösterememiştir (Şıkoğlu ve Arslan, 2019: 121-122).

2020 yılı itibariyle Nevşehir’de 22 mahalle bulunmaktadır (Harita 4.1).

Harita 4.1. Nevşehir Merkez İlçe’deki Mahalleler.

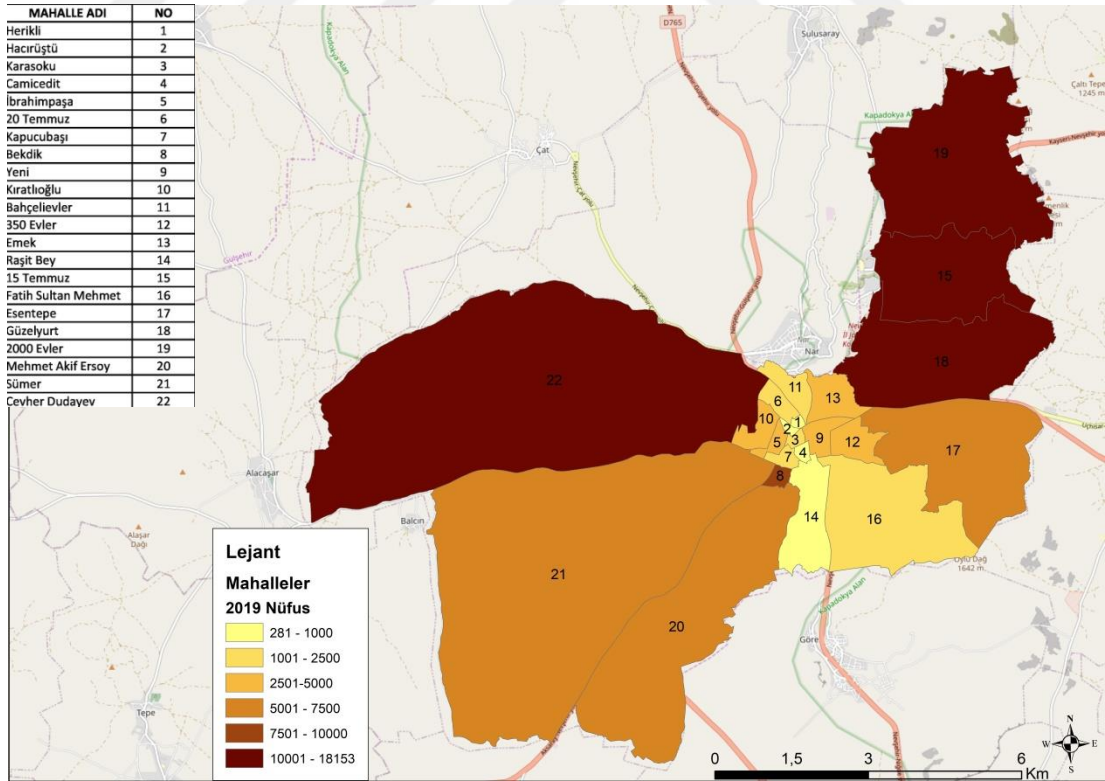
Nevşehir ilindeki mahallelerin nüfusları incelendiğinde, şehrin kuzeyindeki Güzelyurt, 15 Temmuz ve 2000 Evler Mahallelerinde ve Cevher Dudayev Mahallesi’nde nüfusun fazla olduğu görülmektedir (Harita 4.1). Son birkaç yılda Nevşehir-Aksaray çevre yolu kenarında bulunan Cevher Dudayev Mahaltesinde nüfusun hızla arttığı dikkat çekmektedir (% 14,06). Yine Emek Mahaltesindeki % 18,46’lık artışta (666 kişi) geçtiğimiz yıl yapılmış olan Emlak Konutlarına yerleşmiş olan nüfusun etkisi görülmektedir. (Tablo 4.21).

Karasoku, Hacırüştü, Camicedit ve Herikli gibi alan bakımından sınırlı ve az katlı binalara sahip mahalleler; en az nüfusa sahip, kent merkezinde ve kentin kurulduğu alanlarda bulunan mahallelerdir. Kentin merkezinde bulunan ancak nüfusu fazla olan Bekdik Mahaltesi’ndeki fazla nüfus çevre illerden göç edenler ile mültecilerden kaynaklanmaktadır (Güngör ve Adıgüzel, 2019: 91).

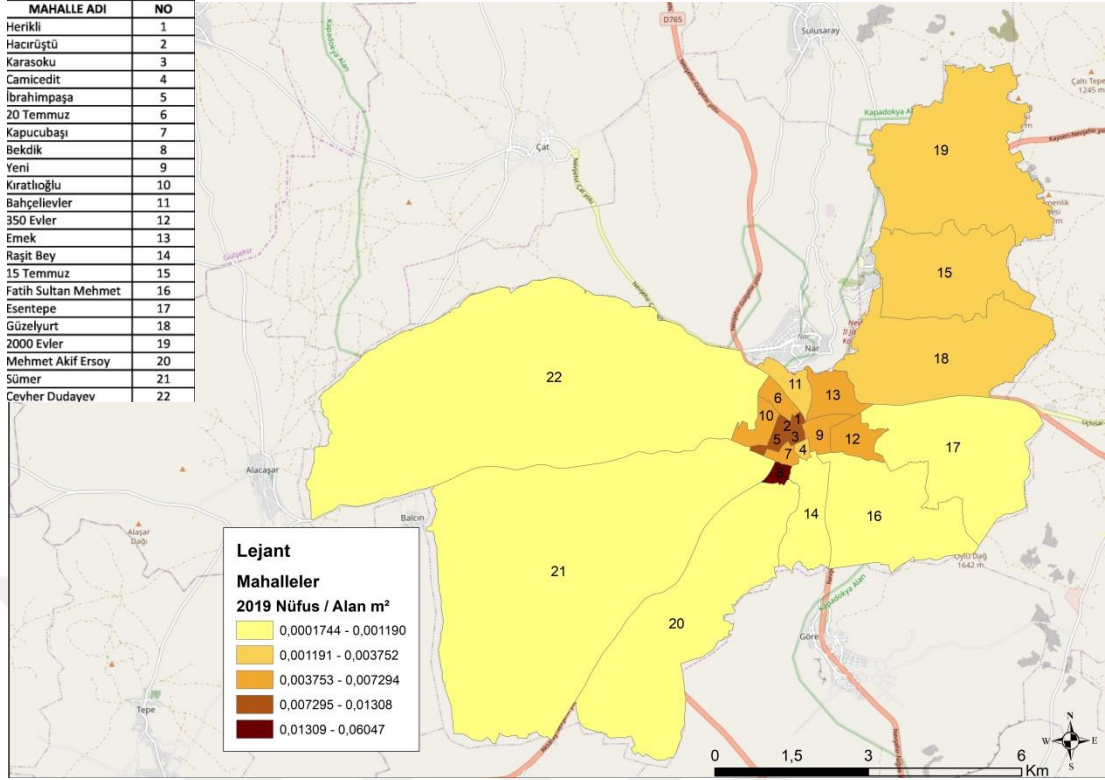
Tablo 4.21. Nevşehir’de Mahalle Nüfusları ve Bir Önceki Yıla Göre Artış Hızları

Mahalle	2018 yılı nüfusu	2019 yılı nüfusu	Nüfus artış hızı (%)
Güzelyurt	17.408	18.153	4,28
2000 Evler	16.547	17.878	8,04
Cevher Dudayev	10.858	12.385	14,06
15 Temmuz	11.253	11.581	2,91
Bekdik	9.468	9.539	0,75
Esentepe	6.799	7.052	3,72
M.Akif Ersoy	6.068	6.144	1,25
Sümer	4.996	5.043	0,94
350 Evler	4.112	4.318	5,01
Emek	3.607	4.273	18,46
Kıratlıoğlu	3.236	3.261	0,77
Yeni	2.850	2.904	1,01
İbrahimpaşa	2.589	2.603	0,54
F.Sultan Mehmet	1.921	1.925	2,13
20 Temmuz	1.922	1.943	1,09
Bahçelievler	1.967	1.962	-2,14
Kapucubaşı	1.288	1.312	1,86
Karasoku	1.107	1.197	8,13
Hacırüştü	765	707	-7,58
Herikli	655	669	2,14
Camicedit	390	331	-15,13
Raşitbey	292	281	-3,77

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

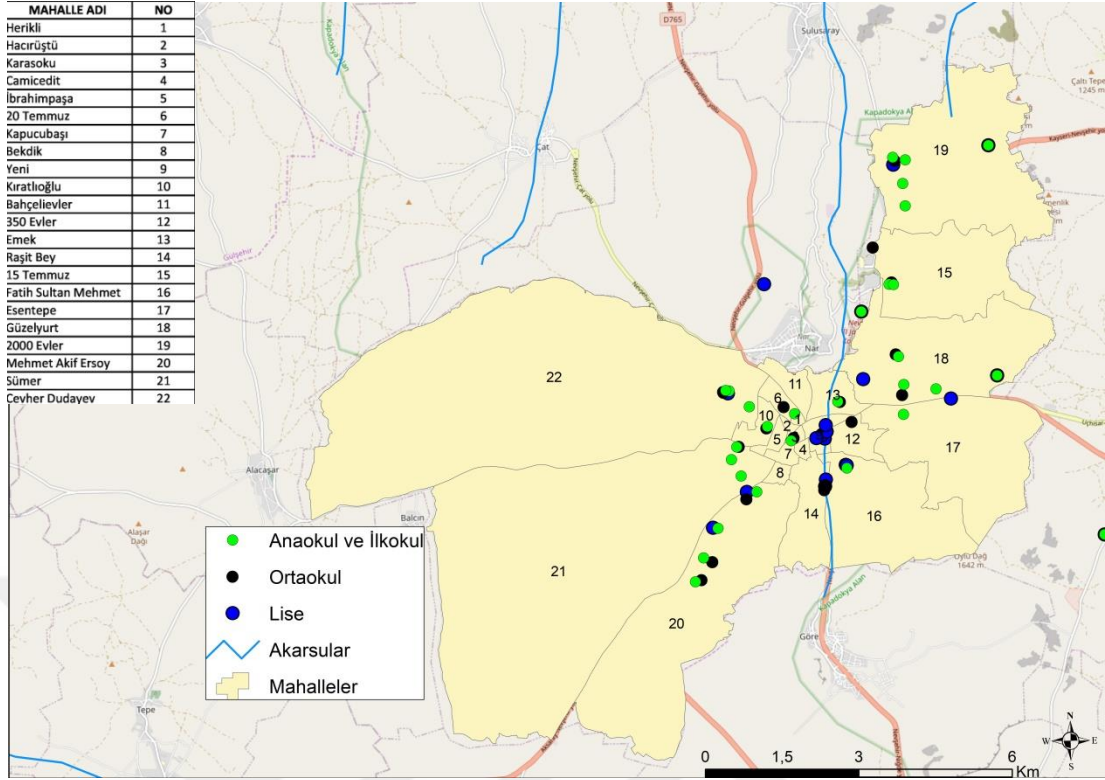
Harita 4.2. Nevşehir Merkez İlçe’deki Mahalle Nüfusları.

Harita 4.3. Nevşehir Merkez İlçesi Nüfus Yoğunluğu.

Nevşehir ilindeki mahalleler nüfus yoğunluğu bakımından incelendiğinde, nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu mahallenin Bekdik Mahallesi olduğu görülmektedir. Nüfus sayısına göre 5. sırada yer alan (9.539 kişi) Bekdik Mahallesinin yüzölçümü anlamında küçüklüğü beraberinde bu sonucu ortaya çıkarmaktadır. Nevşehir'in en eski mahallelerinden olan Herikli, Hacıruştü, Karasoku ve İbrahimpaşa Mahallelerinde nüfus az olmasına rağmen nüfus yoğunluğunun fazla olmasının sebebi yine yüzölçümlerinin küçük olması ile ilgilidir. Nevşehir'in 3. büyük nüfusa sahip olan mahallesi Cevher Dudayev de nüfus yoğunluğunun az olması, mahallenin yüzölçümünün çok büyük olması ve halihazırda imara açılmayan alanların bulunması ile açıklanabilir. Şehrin kuzeyinde bulunan ve hızla gelişen Güzelyurt, 2000 Evler ve 15 Temmuz Mahallelerinin, Nevşehir'in merkezinde yer alan ve yüzölçümü küçük olan mahallelere kıyasla nüfus yoğunluğunun yakın olması, bu mahallelerin nüfuslarının hızlı artışının sonucudur (Harita 4.2, Harita 4.3).

Harita 4.4. Nevşehir İlinde Okulların Dağılışı.

Nevşehir ilindeki eğitim kurumlarının mahallelere göre dağılımına bakıldığında, anaokulu, ilkokul ve ortaokul düzeyinde genel olarak dağılımın dengeli olduğu görülmekle birlikte, nüfusun fazla olduğu Cevher Dudayev ve 15 Temmuz Mahallelerinde nüfusla orantılı olarak anaokulu ve ilköğretim kademesindeki okul sayılarının az olduğu söylenebilir. Diğer dikkat çeken bir mahalle ise nüfus açısından 5. sırada yer alan ve hiçbir kademe okulun bulunmadığı Bekdik Mahallesidir. Bu durum Bekdik Mahallesinin birçok mahalleye yakın olması ile ilgilidir. Ayrıca oldukça az nüfus ve yüzölçümüne sahip (Camicedit, Herikli, Kapucubaşı), kısmen de kentsel dönüşüme girmiş mahallelerde (Hacıruştü, İbrahimpaşa, Raşitbey,) anaokulu ve ilköğretim kademesinde okul bulunmamaktadır.

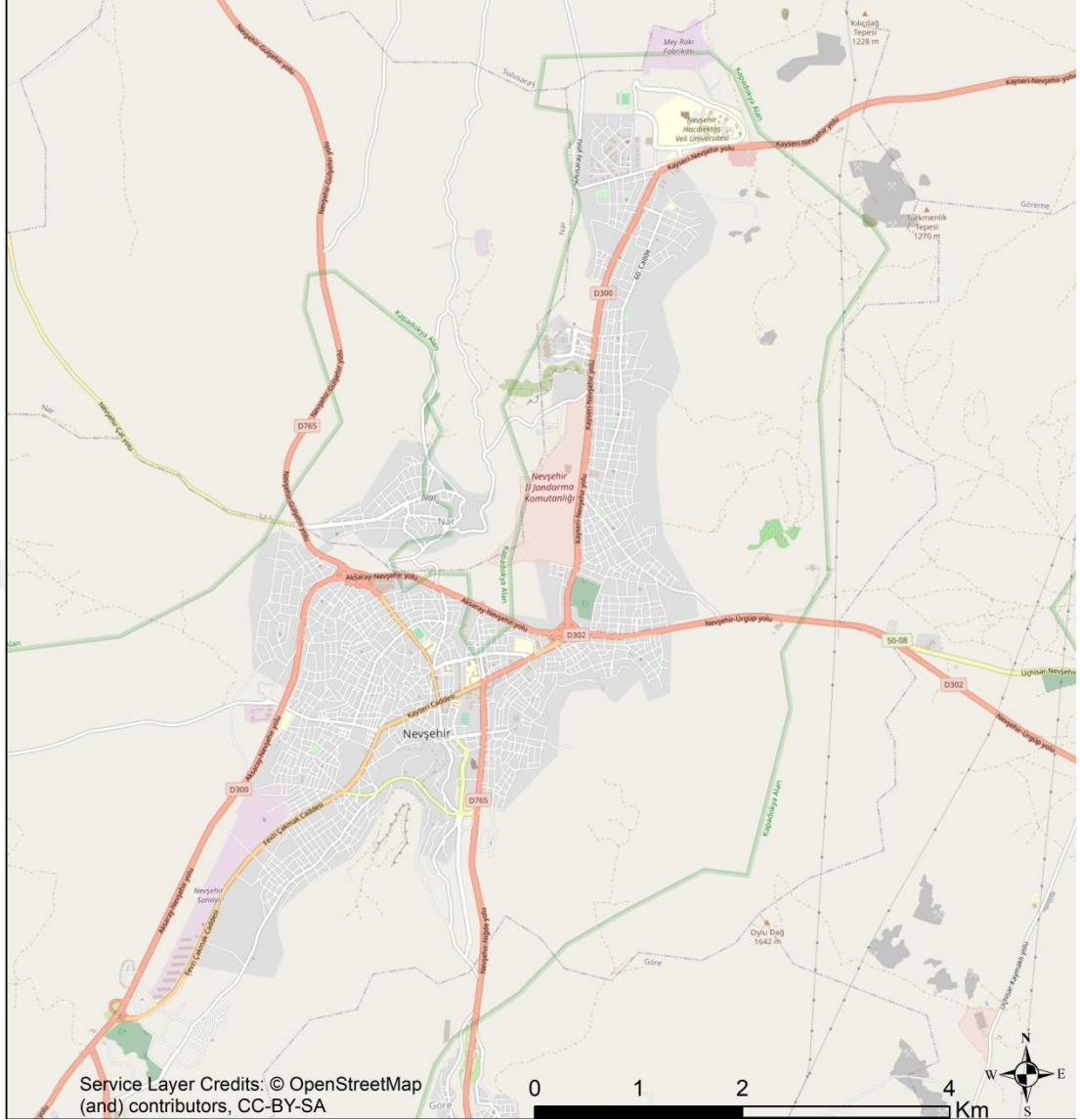
Ortaöğretim (lise) düzeyinde ise, en dikkat çeken mahalle Yeni Mahalledir. Nüfus itibariyle 12. sırada yer alan (2.904 kişi) ve küçük yüzölçümüne sahip, Nevşehir'in merkezi konumundaki Yeni Mahallede Nevşehir ilindeki en büyük ve en eski denilebilecek 5 lise bulunmaktadır. Genel itibariyle Yeni Mahalle dışında liselerin

dağılışının dengeli olduğu söylenebilir. Son dönemde Nevşehir-Niğde Yolu üzerinde biri ortaokul ikisi lise olmak üzere toplam üç okul inşa edilmiştir (Harita 4.4).

4.2.Ulaşım ve Eğitim İlişkisi

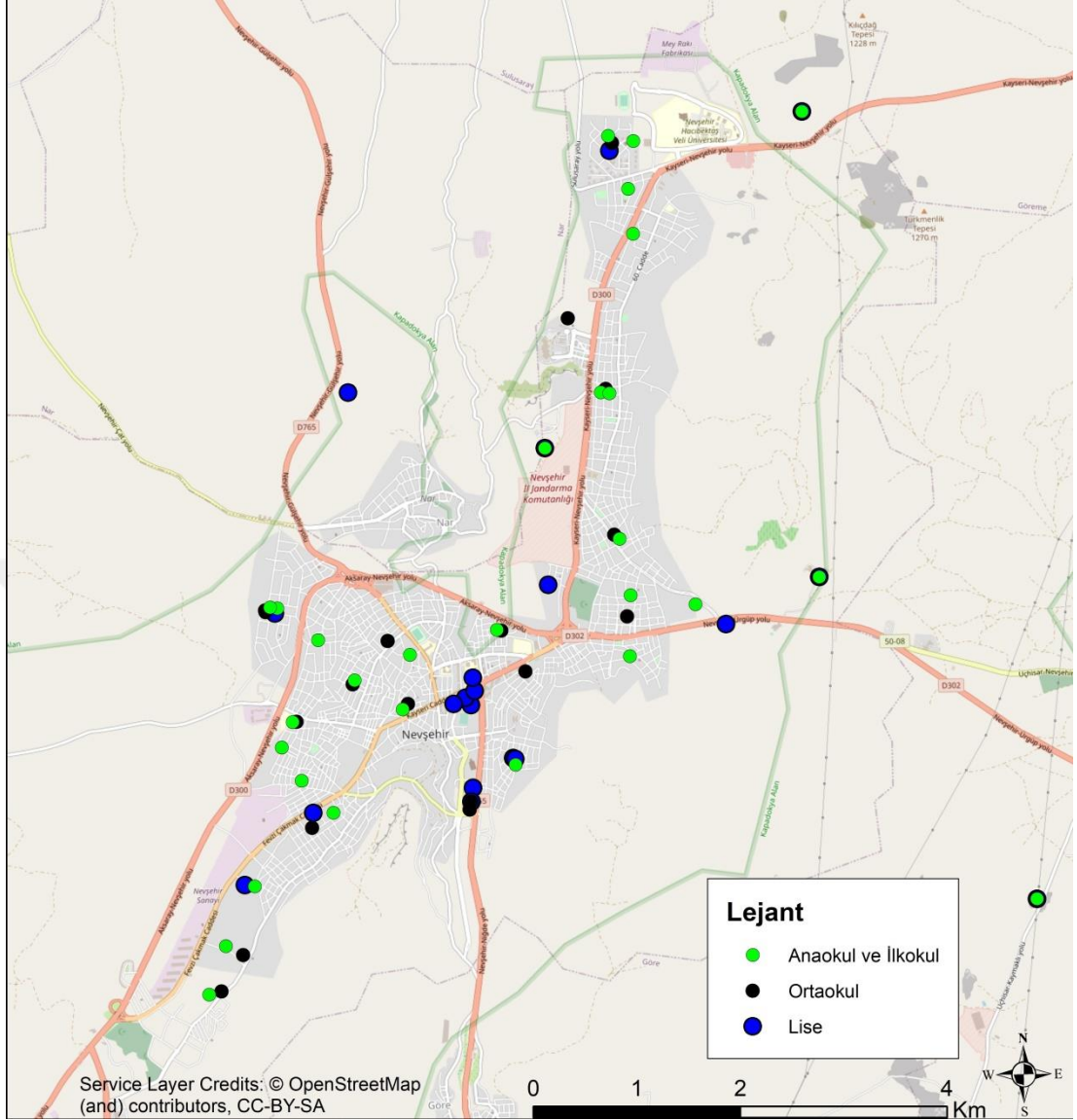
Şehirlerin kuruluşunu, gelişimini ve sürekliliğini sağlayan beşeri unsurlardan olan ulaşım fonksiyonu; aynı zamanda sanayi, ticaret, tarım, turizm gibi fonksiyonların da gelişmesinde belirleyicidir. Şehrin etki alanını ve merkeziliğini ulaşımda sahip olduğu elverişli şartlar belirler. Bu doğrultuda Nevşehir İli de doğu- batı yönlü ulaşım sistemi içerisinde Kayseri ve Konya'yı birbirine bağlayan bir konumdadır. Büyük şehirlerin yanı sıra Nevşehir; Kırşehir, Aksaray ve Niğde'yi de birbirine bağlayarak bir köprü vazifesi görmektedir (Şıkoğlu ve Arslan, 2019:149).

Aynı özelliği il içerisinde de görmek mümkündür. Kozaklı ve Hacıbektaş haricinde, Acıgöl, Avanos, Gülşehir, Derinkuyu ve Ürgüp İlçeleri ile komşu olan İl, merkezi bir konumdadır. Ayrıca şehir merkezi ile bu ilçeler arasındaki mesafe de ulaşımı olumlu etkilemektedir. Şöyle ki; Acıgöl-Nevşehir 24 Km, Avanos-Nevşehir 18 Km, Derinkuyu-Nevşehir 36 Km, Gülşehir-Nevşehir 19 Km, Ürgüp-Nevşehir 21 Km, Hacıbektaş-Nevşehir 46 Km, Kozaklı-Nevşehir 91 Km'dir. Bu durum eğitim açısından da olumlu sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Merkez ilçedeki öğrenciler sınavla yerleşilen ve ilçelerde bulunan ortaöğretim düzeyindeki okulları da tercih edebilmektedirler. Aynı şekilde ilçelerdeki öğrenciler de merkezdeki okullarda eğitim-öğretim alabilmektedirler. Ayrıca ulaşım eğitim ilişkisi içerisinde merkezde yer alan özel okullara her kademede öğrenci ilçelerden gelebilmektedir.

Harita 4.5. Nevşehir İli Ulaşım Haritası.

Nevşehir’de şehir içi ulaşım bakıldığında her yere kolaylıkla ulaşılabilirdiği görülmektedir. Yerleşim alanlarının ulaşım ağı ile etkileşim içinde olduğu söylenebilir. Şehrin kuzeyinde yer alan ve hızla gelişen Güzelyurt, 15 Temmuz ve 2000 Evler Mahalleleri , Kayseri-Nevşehir Yolu üzerindedir. Aksaray-Nevşehir Yolu üzerinde de oldukça fazla yerleşim alanı bulunmaktadır. Ürgüp-Nevşehir Yolu ise sit uygulamaları nedeni ile artık gelişme gösterememektedir. Niğde-Nevşehir Yolu ise yeni yeni imara açılmaktadır ve yeni yatırımlar (Kapadokya Alan Yönetimi Binası, MEB Proje Okulu ve Sosyal Alan Projeleri) ile gelişme göstermektedir. (Harita 4.5).

Harita4.6. Nevşehir İli Ulaşım Ağı ve Okullar.

Nevşehir'deki eğitim kurumlarına ulaşım ağı açısından bakıldığında, eğitim kurumlarının genel olarak ulaşım ağı yakınında oldukları görülmektedir. Özel okullar eğitimin bütün kademelerinde hizmet vermeleri ve geniş alanlara ihtiyaç duymaları sebebi ile genel olarak yerleşim alanlarının dışında bulunmaktadır. Anaokulu, ilkokul ve ortaokulların genel olarak şehrin nüfus ve ulaşım ağına paralel dağıldıkları görülmekte iken, aynı durum liseler için söz konusu değildir. Şehrin merkezinde yer alan ve ulaşım ağının kesişme noktası denilebilecek Yeni Mahalle sınırları içerisinde liselerin yoğunlaştığı görülmektedir. Nevşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Nevşehir İbn-i Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Nevşehir Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nevşehir Lisesi gibi Nevşehir'in en eski ve kalabalık liselerinin bu bölgede olmaları sebebi ile şehir içi ulaşım, şehirleşme ve eğitim anlamında bir çok sorunu beraberinde getirmektedir (Harita 4.6).

Yerleşim yerlerinde kamuya ait binaların yapımında dikkate alınması gereken mesafelere dair Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği hükümlerine göre, okul binalarının nüfusun dağılımına göre inşası için örgün eğitim kademelerine göre gerekli mesafeler düzenlenmiştir. Buna göre, okul öncesi ve ilkokul için 500 m, ortaokul için 1000 m, liseler için ise 2500 m eğitimde ulaşılabilir mesafe olarak kabul edilmektedir (Resmi Gazete, 2014).

Güngör, Güngör ve Taşdelen 2020'ye göre, Nevşehir'de anaokulu düzeyinde okul binalarının büyük bir kısmının 500 m'lik sınır mesafe dışında kaldığı ve bu bağlamda anaokullarına erişilebilirliğin yetersiz olduğu görülmektedir. İlkokulların ise, anaokullarına oranla erişilebilirliğinin biraz daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Ortaokullarda ise, yönetmelikçe belirlenen erişilebilirlik sınır değerinin (1500 m) yüksek olması, okul sayısının artması ve okulların yerlerinin iyi planlanması mekânsal erişilebilirliği arttırmıştır. Liselerde 2500 m olan erişilebilirlik sınırı sebebi ile mevzuata göre erişilebilirliğin olduğu görülmektedir.

4.3.Ekonomi ve Eğitim İlişkisi

İlde sanayiye sürükleyecek ve etrafında kümelenmeye neden olacak büyüklükte sanayi yatırımlarına pek rastlanmamaktadır. Nevşehir İlinde öne çıkan sektörler arasında gıda ürünleri, içecek imalatı, metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı, hazır giyim ve konfeksiyon, makine ve teçhizat imalatı, taşıt araçları ile yan sanayisi, kimyevi maddeler, bims tuğla imalatı ve mamulleri imalatı vardır. Çalışan sayısına göre ildeki sanayi işletmelerinin %75,12'si mikro, %21,02'si orta ve %0,31'i büyük ölçeklidir. İldeki 688 sanayi işletmesinin sektörel dağılımına bakıldığında ise gıda sektörü (%15,30) ilk, metalik olmayan mineral ürünler (%13,29) sektörü ikinci sıradadır. En çok çalışan sayısına sahip olan sektör %28 ile (1.912 kişi) metalik olmayan mineral ürünler sektörüdür. Gıda ürünleri sektöründe ise %19,04 oranında (1.300 kişi) çalışan istihdam edilmektedir. Nevşehir ilinde 2 adet organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. (Nevşehir Organize Sanayi Bölgesi, Nevşehir Acıgöl Organize Sanayi Bölgesi) İlde toplam 1695 işyeri olan 13 sanayi sitesi bulunmaktadır. İldeki rekabetçi sektörler turizm, bims imalatı, gıda imalatı sektörleridir. Gelişen sektörler ise makine imalatı, kimyasal ürünler imalatı ve

yenilenebilir enerji sektörleridir. Son dönemde güneş enerjisi santrallerine yönelik ilimizde yapılan yatırımlarda artış gözlenmektedir.

2018 TÜİK verilerine göre; ildeki toplam ihracat 53 milyon dolar, ithalat ise 37,5 milyon dolardır. İlde gerçekleştirilen ihracat daha çok Ortadoğu ve Avrupa Birliği ülkelerine yöneliktir. Irak, Gürcistan, Almanya, Suriye, Hollanda 2018 yılında en fazla ihracatın yapıldığı ülkelerdir. En fazla ithalat yapılan ülkeler ise Rusya Federasyonu, Mısır, Almanya, Hollanda ve Çin'dir. Kaldırma ve taşıma teçhizatı, demir çelik ana sanayi, öğütülmüş tahıl ürünleri, işlenmiş sebze ve meyveler, halı ve kilim, giyim eşyası(kürk hariç) ilin dış ticarete konu olan ürünleri arasındadır. İl %0,033'lük ihracat payı ile 62. Sıradadır. 2018 yılında Nevşehir iline yatırım yapmak üzere 37 adet yerli sermayeli yatırım teşvik belgesi çeşitli sektörler tarafından alınmıştır (Ağırlıklı olarak imalat, hizmetler, enerji, madencilik ve tarım sektörleri). (Nevşehir Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2018)

Eğitim ile sanayi arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Bir yandan sanayide eğitilmiş işgücüne sürekli olarak ihtiyaç duyulmakta, diğer yandan da değişen ve gelişen sanayi eğitimi etkilemektedir. Günümüzde mesleki eğitimde teorik eğitimin yanında uygulamalı eğitime de önem verilmektedir.

Eğitim sanayi ilişkisi çerçevesinde Nevşehir ilinde ortaöğretim düzeyinde faaliyet gösteren Nevşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi incelendiğinde; okulun Nevşehir'in en merkezi mahallelerinden olan Yeni Mahalle'de 1970 yılından bu yana eğitime devam ettiği görülmektedir. Okul bünyesinde 2019-2020 eğitim öğreti yılı itibarıyla 786 öğrenci, 81 öğretmen, 38 derslik ve 33 atölye bulunmaktadır. Okulda; Bilişim Teknolojileri, Elektrik Elektronik Teknolojileri, Mobilya ve İç Mekan Tasarımı, Metal Teknolojisi, Makine Teknolojisi, Motorlu Araçlar Teknolojisi ve Tapu ve Kadastro Alanı olmak üzere yedi bölüm bulunmaktadır (nevshireml.meb.k12.tr, 2020). Mevcut bölümlerden, Metal Teknolojisi, Makine Teknolojisi ve Motorlu Araçlar Teknolojisi bölümleri ilin önde gelen sanayi sektörlerinden makine imalatı ve taşıt araçları yan sanayine nitelikli eleman yetiştirmesi açısından önem taşımaktadır.

Yine eğitim sanayi ilişkisi çerçevesinde Nevşehir ilinde yükseköğretim düzeyinde Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi içerisinde bir adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Teknopark) bulunmaktadır. Teknoparklar üniversitelerin, üretim sektörlerinin ve ilgili kurum ve kuruluşların arasında işbirliğini sağlayarak, sanayinin geliştirilmesi amacıyla faaliyet göstermektedirler.

Nevşehir ekonomisine yön veren bir diğer sektör ise turizmdir. Kapadokya Bölgesi Türkiye'nin önde gelen turizm destinasyonlarından biridir. Özellikle son 10 yılda bölge turizmde önemli bir atılım gerçekleştirmiş, bu durum ekonomik gelişmeleri ve bölgede istihdamın artmasını beraberinde getirmiştir. 2017 verilerine göre Nevşehir'de toplam 450 konaklama tesisi vardır (Yatak kapasitesi 12.320 ve oda sayısı 5.857). İlde 2018 yılı itibari ile 183 seyahat acentesi faaliyet göstermektedir. 2016 verilerine göre Nevşehir'e tesise geliş sayısı bakımından 387.700 yerli ve 176.067 yabancı turist; geceleme sayısı bakımından da 642.458 yerli ve 324.979 yabancı turist gelmiştir. Konaklama süresi yerli turistler için 1,6, yabancı turistler için 1,8 gündür. Ayrıca 2017 yılında ilde bulunan müze ve ören yerlerini 2.206.372 kişi ziyaret etmiştir (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2018: 23-24). Nevşehir'i ve Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin eğitim durumlarına bakıldığında; Nevşehir'i ziyaret eden turistlerin eğitim durumlarının Türkiye'yi ziyaret eden turistlere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Nevşehir'i ziyaret eden turistler içerisinde yüksekokul, fakülte, yüksek lisans ve doktora mezunlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir (TÜİK, 2017). Bu durumun bölgenin sahip olduğu kültürel turizm özellikleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Nevşehir ilinin sahip olduğu turizm özellikleri eğitim ile ilişkilendirildiğinde, nitelikli işgücüne turizm sektöründe de ihtiyaç duyulmakta ve bu ihtiyaç ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki eğitim kurumları ile karşılanmaya çalışılmaktadır. Nevşehir ilinde bulunan turizme yönelik eğitim kurumlarında yetiştirilen öğrenciler gerek Nevşehir bölgesinde gerekse Türkiye'nin diğer turizm bölgelerinde istihdam edilmektedirler. İlde ortaöğretim düzeyinde Nevşehir merkezdeki Yeni Mahallede 1997 yılında inşa edilmiş olan Kapadokya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bulunmaktadır. Okulda 239 öğrenci, 32 öğretmen, 17 derslik, 5 atölye ve 1 uygulama oteli mevcuttur. Okulda turizm sektörüne yönelik olarak; servis ve aşçılık dalını

içeren yiyecek-içecek hizmetleri alanı ve kat hizmetleri ile ön büro dalını içeren konaklama ve seyahat hizmetleri alanı bulunmaktadır (nevsehirotml.meb.k12.tr).

İlde yükseköğretim düzeyinde ilin sahip olduğu turizm potansiyeli doğrultusunda hem Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde hem de Kapadokya Üniversitesinde fakülteler, yüksekokullar ve araştırma merkezleri açılmıştır. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde turizme yönelik Turizm Fakültesi, Ürgüp Sebahat Erol Toksöz Meslek Yüksekokulu bünyesinde Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri, Seyahat, Turizm ve Eğlence Hizmetleri, Ulaştırma Hizmetleri Bölümleri ile Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Turizm İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği ana bilim dalları, Avanos Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Atçılık-Binicilik Uygulama ve Araştırma Merkezi bulunmaktadır (nevsehir.edu.tr). Kapadokya Üniversitesi'nde ise; Kapadokya Meslek Yüksekokulunda Atçılık ve Antrenörlüğü, Mimari Restorasyon, Turist Rehberliği Bölümleri yer almaktadır. Ayrıca Sıcak Hava Balonu ve Hava Gemisi Uygulama ve Araştırma Merkezi turizme yönelik eğitim vermektedir (kapadokya.edu.tr).

SONUÇ

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Nevşehir ilindeki eğitim durumu ile ilgili olarak değerlendirmeler yapılmış ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ile Nevşehir ilindeki fiziki ve beşeri coğrafya şartları ilişkilendirilmiş, bu anlamda çalışmada coğrafi bakış açısı esas alınmıştır.

Nevşehir ilinin eğitim durumu ile ilgili varılan sonuçları ve değerlendirmeleri ele almak gerekirse; Nevşehir ilinde, örgün eğitim kademelerindeki okullaşma oranlarına bakıldığında, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında okul öncesi eğitimde, okullaşma oranının en yüksek olduğu yaş grubu 5 yaş grubudur (% 88,27). Türkiye’de de okul öncesi eğitimde en yüksek okullaşma oranı bu yaş grubunda görülmektedir (% 68,30). Nevşehir ilinde okul öncesi eğitimde 5 yaş grubundaki okullaşma oranı, Türkiye’deki aynı yaş grubu okullaşma oranına göre daha yüksektir. Aynı durum 3-5 yaş ve 4-5 yaş grupları için de söz konusudur. Öyle ki, Nevşehir ilinde 2018-2019 öğretim yılında 3-5 yaş okullaşma oranı % 53,50, 4-5 yaş okullaşma oranı % 68,25 iken, Türkiye’de 3-5 yaş okullaşma oranı % 39,11, 4-5 yaş okullaşma oranı ise % 50,79’dur. 2018-2019 eğitim öğretim yılında ilköğretim kademesindeki (ilkokul+ortaokul) okullaşma oranlarına bakıldığında, Nevşehir ilinde % 95,67, Türkiye’de % 96,05 olduğu görülmektedir. İlköğretimdeki okullaşma oranı, Nevşehir’de ve Türkiye genelinde birbirine oldukça yakındır. İlkokul ve ortaokul ayrı değerlendirildiğinde; 2018-2019 öğretim yılında, Nevşehir ilinde ilkokulda okullaşma oranı % 91,07, Türkiye’de % 91,92’dir. Ortaokuldaki okullaşma oranları ise, Nevşehir ilinde % 93,61, Türkiye’de % 93,28 şeklindedir. 2018-2019 öğretim yılında ortaöğretimdeki okullaşma oranları incelendiğinde, Nevşehir ilinde bu oranın % 85,42, Türkiye’de % 84,20 olduğu görülmektedir. Genel Ortaöğretim ile Mesleki ve Teknik Ortaöğretim ayrı ayrı değerlendirildiğinde, Nevşehir ilinde Genel Ortaöğretimde okullaşma oranı % 45,91, Türkiye’de % 44,57’dir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde ise, Nevşehir ilinde okullaşma oranı % 39,51, Türkiye’de % 39,63’tür. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimdeki okullaşma oranlarında, hem Nevşehir ilinde hem de Türkiye’de cinsiyet açısından çok belirgin bir fark vardır. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Türkiye’de erkeklerde okullaşma oranı %43,00 iken kızlarda %36,07, Nevşehir’de erkeklerde %42,30, kızlarda %36,60’dır.

Çalışmada Nevşehir ilinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibariyle, örgün eğitim kademelerindeki öğretmen, öğrenci, okul ve derslik sayıları da incelenmiştir. Bu anlamda Nevşehir ilinde okul öncesi eğitimde toplam 6.641 öğrenci (1.975'i köylerde), 402 öğretmen (143'ü köylerde) bulunmaktadır. Nevşehir ilinde okul öncesi eğitimde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında derslik başına 16 öğrenci düşmektedir. Türkiye'de ise, okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 19'dur. Yine 2018-2019 öğretim yılı itibariyle, okul öncesi eğitimde hem Nevşehir ilinde hem de Türkiye'de öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 16'dır. İlköğretim kademesindeki öğrenci, öğretmen, okul ve derslik sayılarına bakıldığında, 2018-2019 öğretim döneminde Nevşehir'de 17.059'u ilkokul, 18.977'si ortaokul olmak üzere toplam 36.036 ilköğretim öğrencisi, yine 1.200'ü ilkokulda, 1.541'i ortaokulda görev yapan toplam 2.741 ilköğretim öğretmeni bulunmaktadır. İlköğretimde (ilkokul+ortaokul) Nevşehir ilinde, şehirde öğretmen başına 14 öğrenci, Türkiye'de ise şehirde öğretmen başına 16 öğrenci düşmektedir. Köylerde öğretmen başına düşen öğrenci sayısına bakıldığında, bu rakam Nevşehir ilinde öğretmen başına 11 öğrenci, Türkiye'de 12 öğrenci şeklindedir. Görülmektedir ki, Nevşehir ilinde ilköğretimde hem şehirde hem de köyde öğretmen başına Türkiye'dekinden daha az öğrenci düşmektedir. Aynı durum derslik başına düşen öğrenci sayısında da gözlenmektedir. Öyle ki, Türkiye'de ilköğretimde şehirlerde derslik başına 25 öğrenci düşerken, Nevşehir ilinde şehirde derslik başına 17 ilköğretim öğrencisi düşmektedir. Nevşehir ilinde öğrenci, öğretmen, okul ve derslik sayıları ortaöğretim kademesinde ele alındığında, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Genel Ortaöğretimde 11.004 öğrenci, Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde 8.130 öğrenci bulunmaktadır. 2018-2019 öğretim yılı itibariyle, Genel Ortaöğretimde 615 öğretmen, Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde 786 öğretmen bulunmaktadır. Yine Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde 36, Genel Ortaöğretimde 27 okul vardır. Nevşehir ilinde Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde öğrenci sayısı Genel Ortaöğretimdekinden az olmasına rağmen, okul ve öğretmen sayısının Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde daha fazla olduğu görülmektedir. Aynı durum Türkiye genelinde de söz konusudur. 2018-2019 öğretim yılında Nevşehir ilinde ortaöğretimde öğretmen başına 13 öğrenci düşmekte iken, Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde öğretmen başına 10 öğrenci düşmektedir. Türkiye'de ise ortaöğretimde 2018-2019 öğretim döneminde öğretmen başına düşen

öğrenci sayısı 15'dir. Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında ise, Nevşehir ilinde ortaöğretimde derslik başına 20 öğrenci, Türkiye'de 26 öğrenci düşmektedir. Görüldüğü gibi Nevşehir ilinde ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının altındadır.

Nevşehir ilinde yükseköğretim kademesinde, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi olmak üzere 2 üniversite bulunmaktadır. Bunlardan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi 2007 yılında kurulmuş olup, biri ana yerleşke olmak üzere 7 farklı yerleşkede bilimsel faaliyetlerini devam ettirmektedir. Üniversite bünyesinde, 9 fakülte, 9 meslek yüksekokulu, 2 yüksekokul, 4 enstitü ve 13 araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır. 17 Mayıs 2007 yılında kurulmasının ardından, 2007-2008 öğretim döneminde 3.474, 2008-2009 öğretim döneminde 4.289 olan okuyan öğrenci sayısı, 26/04/2020 tarihinde güncellenmiş olan verilere göre, 21.656'ya yükselmiştir. Okuyan öğrencilerden 11.542'si lisans, 6.595'i önlisans, 1.796'sı lisansüstü, 1.629'u pedagojik formasyon ve 94'ü Tömer öğrencisidir. 2019-2020 öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin geldikleri illere bakıldığında, Nevşehir ilinden gelen öğrenci sayısının en fazla olduğu görülmektedir. Genelde, Kayseri, Adana gibi yakın çevreden olan öğrencilerin, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ni tercih ettikleri görülmektedir. Yine 2019-2020 öğretim yılı güncel bilgilere göre, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde 30'u profesör, 59'u doçent, 216'sı doktor öğretim üyesi, 213'ü öğretim görevlisi ve 187'si araştırma görevlisi olmak üzere toplam 705 akademik personel bulunmaktadır. Nevşehir ilindeki ikinci bir üniversite olan Kapadokya Üniversitesi, akademik, finansal ve yönetsel deneyiminin temelini teşkil eden Kapadokya Meslek Yüksekokulu olarak 2005-2006 akademik yılında, bölge kalkınma hedefleri paralelinde belirlenmiş olan beş ön lisans programıyla eğitime başlamış ve 2019-2020 akademik yıl itibariyle Mustafapaşa, Ürgüp, Uçhisar ve İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'nda yer alan dört yerleşkesinde toplam 28 ön lisans, 13 lisans ve 4 yüksek lisans programı ile eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. 1 Temmuz 2017 tarihinden itibaren Kapadokya Meslek Yüksekokulu, yoluna Kapadokya Üniversitesi olarak devam etmektedir. Kapadokya Meslek Yüksekokulu ve Araştırma Merkezlerini de bünyesine alan Kapadokya Üniversitesi'nin çatısı altında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Beşeri Bilimler Fakültesi, Mimarlık ve

Tasarım Fakültesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ve Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü faaliyetlerini yürütmektedir. 2019-2020 öğretim yılı itibariyle, Kapadokya Üniversitesi'nde 10'u profesör, 2'si doçent, 42'si doktor öğretim üyesi, 109'u öğretim görevlisi, 13'ü araştırma görevlisi olmak üzere toplam 176 akademik personel bulunmaktadır. 2018-2019 öğretim yılında, Kapadokya Üniversitesi'nde, 4.092'si ön lisans (% 92), 285'i lisans (% 6.4) ve 71'i yüksek lisans (% 1.6) olmak üzere okuyan toplam 4.448 öğrenci bulunmaktadır. Kapadokya Üniversitesi bünyesinde doktora programı ve öğrencisi bulunmamaktadır.

Görülmektedir ki, Nevşehir ili okullaşma oranları, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları açısından Türkiye'de oldukça iyi bir yerdedir. İldeki okullaşma oranları, ilköğretim kademesinde Türkiye'deki okullaşma oranına oldukça yakın, okul öncesi eğitimde ve ortaöğretimde ise Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nevşehir ilinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı da bütün örgün eğitim kademelerinde, Türkiye ortalamasının altındadır. Bu anlamda ilde gerek öğretmen sayısının gerekse okul ve derslik sayılarının yeterli olduğu söylenebilir. Yine ildeki eğitim faaliyetleri içerisinde, yükseköğretim kademesinde yer alan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi önemli bir yere sahiptir. Gerek sahip oldukları fakülte ve bölümler, gerekse öğrenci ve akademik personel sayıları bakımından Nevşehir iline büyük katkı sağlamakta ve Türkiye'deki akademik eğitimin bir parçasını oluşturmaktadır.

Nevşehir ilinin eğitim durumu ile ilgili bu sonuçların hangi coğrafi şartlar altında şekillendiğini belirlemek ve değerlendirmek gerekirse; İlin fiziki coğrafya özellikleri içerisinde yerçekimleri ile ilgili olarak yükselti faktörüne bakıldığında, il merkezinin kurulu olduğu yükselti basamağı ilde en fazla alan kaplayan yükselti basamağı olan ve il nüfusunun % 47,01'ini barındıran 1151-1250 m yükselti basamağıdır. Şehrin kuzeyinde nüfusun fazla olduğu mahallelerin de bu yükselti basamağında yer aldığı görülmektedir. Yine, büyük ölçüde eğimli arazilerden oluşan Nevşehir ilinde en kalabalık nüfusa sahip olan il merkezi de eğimli dik yamaçlar üzerine kurulmuştur. Şehrin batısındaki ve kuzeyindeki mahallelerde eğimli dik yamaçların ve düzlüklerin

bulunduğu görölmektedir. Nevşehir ilinde nüfus ve yerleşme ile okullaşma ve okulların yer seçiminde, ildeki yükselti ve eğim özelliklerinin olumsuz bir etkisi görölmemektedir. Öyle ki, oldukça geniş bir alanda kurulu olan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi yerleşkesi eğimin ve engebenin az olduğu bir bölgededir. Fiziki coğrafya özellikleri içerisinde ildeki iklim özelliklerinin eğitim faaliyetlerini nasıl şekillendirdiğine bakacak olursak; bu ilişkiyi daha çok okulların fiziki yapısında görmek mümkündür. Nevşehir ilinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği dönemde ilde iklim oldukça soğuktur. Bu nedenle okul binalarının inşasında ısıtma sistemleri, yalıtım, pencere büyüklüğü ve güneş ışığından yararlanma oldukça büyük bir öneme sahiptir. Çalışmada ele alınan okullar bu doğrultuda değerlendirildiğinde; herhangi bir yalıtım işlemi uygulanmamış olan Nevşehir Anadolu Lisesinde camların küçük olduğu görölmektedir. Nevşehir ilinde yakın zamanda yapılmış olan Hacı Asım Atabilen İlkokulu'nda ise iklim koşullarına uygun yalıtım ve ısıtma sistemi kullanılmıştır. Yalıtımın iyi olması nedeniyle pencere sayısının fazla olduğu ve orta bölümde büyük camların yer aldığı görölmektedir. Yine, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde fakülte binalarının camlarının genel değerlendirmede ölçülerinin ve sayılarının yeterli derecede kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada eğitim-coğrafya ilişkisi içerisinde ele alınan diğeri bir konu da okullardaki yeşil alanlardır. Nevşehir kentinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 5,61 m²'dir ve 02/09/1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair yönetmeliğe göre kentsel alanlarda bulunması gereken yeşil alan miktarının (10 m²) oldukça altındadır. Yeşil alanlara eğitim-öğretim süreci içerisinde okulların bahçe alanlarında da ihtiyaç duyulmaktadır. Okullardaki yeşil doku okulunun çevreden izolasyonunu sağlamakta ve öğrencilere görsel konfor sunmaktadır. Ayrıca çocuklara küçük yaşlarda kazandırılması gereken çevre bilinci açısından eğitim kurumlarındaki yeşil alanlar eğitim öğretimin de bir parçasıdır. Çalışmada Nevşehir ilinde ele alınan okullar yeşil alanlar açısından da değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, geniş bir alana sahip olan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde yer seçiminde su kaynaklarının yeterliliğinin araştırılmaması bugün yaşanan peyzaj sorunlarını beraberinde getirmiştir. Yer seçiminde su kaynağının dikkate alınmasının güzel bir örneği Özel

Altınyıldız Koleji'dir. Çalışmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, eski eğitim kurumlarında yeşil alanların varlığı dikkat çekerken (Nevşehir Anadolu Lisesi), yeni yapılan eğitim kurumlarında yeşil alanlara yer ayrılmadığı görülmektedir (Nevşehir Hacı Asım Atabilen İlkokulu).

Beşeri coğrafya konularından olan nüfus ile eğitim arasında çok yönlü bir etkileşimin var olduğu söylenebilir. Birçok demografik unsur eğitim ile ilişkili olduğu gibi, eğitim faaliyetlerini şekillendiren de nüfustur. Eğitime ilişkin planlama ve eğitim yatırımları (okul-derslik) bugünkü ve gelecekteki nüfusun özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu anlamda çalışma alanı olan Nevşehir ilinin nüfus özelliklerine bakıldığında; merkez ilçede 2000-2019 yılları arasında nüfus sürekli olarak artmış ve 2000 yılında 105.078 kişi olan merkez ilçe nüfusu, 2019 yılı itibariyle 148.160 kişiye ulaşmıştır. Yine 2019 yılı verilerine göre Nevşehir il geneli toplam nüfusu 303.010 kişidir. Türkiye'de 2019 yılında % 13,9 olan yıllık nüfus artış hızı, Nevşehir il genelinde % 15,5, merkez ilçede ise % 34,6'dır. 2007-2018 yılları arasında Nevşehir ilindeki net göç hızı, 2015-2016 ve 2017-2018 yılları dışında negatiftir. Nevşehir ilinin göç aldığı ve verdiği nüfus içerisinde lise ve dengi okul mezunlarının en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Bu durumun başlıca nedeninin yükseköğretim olduğu düşünülmektedir. 2010-2018 yılları arasında Nevşehir ilindeki toplam doğurganlık hızı Türkiye ortalamasının altındadır ve hem Türkiye'de hem de Nevşehir'de toplam doğurganlık hızı düşme eğilimindedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe doğurganlığın azaldığı düşünülürse, Nevşehir'de eğitim seviyesinin yükselmekte olduğu sonucuna ulaşılabilir. 2017 yılı itibariyle Türkiye'de çalışan nüfusun % 54.1'i hizmet sektöründe çalışmakta iken, bu oran Nevşehir ilinde % 61.1'dir. İldeki turizm faaliyetlerinin ve turizmdeki istihdam olanaklarının bu oran üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Nevşehir ilinde sanayi sektöründe çalışanların oranı ise Türkiye ortalamasının altındadır. Nevşehir ilinde nüfusun yaş ve cinsiyet yapısına bakıldığında, 2007-2018 yılları arasında kadın nüfusun erkek nüfustan fazla olduğu görülmektedir. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımında (2018 yılı), 0-14 yaş ve 15-64 yaş gruplarında belirgin bir fark görülmezken, 65+ yaş grubunun Nevşehir ilinde toplam nüfusun % 11.5'ini oluşturduğu, Türkiye'de ise bu oranının % 9.8 olduğu görülmektedir. Nüfusun önemli yapısal özelliklerinden olan okuryazar oranına bakıldığında, 2018 yılı verilerine göre okuma yazma bilen

oranının Türkiye’de % 97, Nevşehir ilinde % 97.2 olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre bakıldığında ise, Nevşehir ilinde hem okuma yazma bilen hem de okuma yazma bilmeyen nüfus içerisinde kadınların oranı, Türkiye’deki okuma yazma bilen ve bilmeyen nüfustaki kadın oranından daha yüksektir. Nevşehir ilinde, eğitim durumunun göstergesi olan eğitimin bütün kademelerindeki mezun oranları Türkiye ortalamasının altındadır. Ancak belirgin bir farka rastlanmamaktadır. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranında fark daha da belirgindir. Öyle ki, % 5,43’lük farkla yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı Türkiye’de % 16,47, Nevşehir ilinde ise, % 11,04’tür. Bu durum üzerinde, Nevşehir’de üniversitenin geç kurulmuş olmasının ve yükseköğretim amacıyla şehir dışına giden öğrencilerin eğitimini tamamladıktan sonra şehre dönmemelerinin etkili olduğu düşünülebilir. Özellikle sanayi sektöründe Nevşehir’de yeterli iş imkanı bulunmadığı için bu alanda eğitimi tamamlayan öğrenciler sanayinin geliştiği şehirlerde çalışmaktadır.

Çalışmada Nevşehir merkez ilçe nüfusunun mahallelere dağılışı ve bu mahallelerdeki okulların dağılışı da ele alınmıştır. 2020 yılı verilerine göre merkez ilçede bulunan 22 mahalle içerisinde, Güzelyurt, 15 Temmuz ve 2000 Evler Mahallelerinde ve Cevher Dudayev Mahallesi’nde nüfusun fazla olduğu görülmektedir. Özellikle Cevher Dudayev Mahallesi’nde son yıllarda nüfusun hızla arttığı dikkat çekmektedir. Şehrin kuzeyinde bulunan ve hızla gelişen Güzelyurt, 2000 Evler ve 15 Temmuz Mahallelerinin, Nevşehir’in merkezinde yer alan ve yüzölçümü küçük olan mahallelere kıyasla nüfus yoğunluğunun yakın olması, bu mahallelerin nüfuslarının hızlı artışının sonucudur. Nevşehir ilindeki eğitim kurumlarının mahallelere dağılışına bakıldığında, nüfusun fazla olduğu Cevher Dudayev ve 15 Temmuz Mahallelerinde nüfusla orantılı olarak anaokulu ve ilköğretim kademesindeki okul sayılarının az olduğu söylenebilir. Ortaöğretim (lise) düzeyinde ise, Nevşehir’in merkezi konumundaki Yeni Mahalle’nin 2019 verilerine göre nüfusu 2.904 kişidir. Buna karşılık Nevşehir ilindeki en büyük ve en eski denilebilecek 5 lise Yeni Mahallede bulunmaktadır. Ancak son dönemde okullaşmanın daha çok Nevşehir-Niğde Yolu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Yine ulaşım-eğitim ilişkisi çerçevesinde Nevşehir ili değerlendirilmiştir. İç Anadolu Bölgesi’nde yer alması, Nevşehir’in ulaşım açısından elverişli bir konuma sahip

olmasına neden olmuştur. Ayrıca ilçeler arası mesafenin fazla olmaması da eğitim faaliyetleri için bir avantaj olmuştur. Bu doğrultuda, merkez ilçedeki öğrenciler sınavla yerleşilen ve ilçelerde bulunan ortaöğretim düzeyindeki okulları da tercih edebilmektedirler. Aynı şekilde ilçelerdeki öğrenciler de merkezdeki okullarda eğitim-öğretim alabilmektedirler. Nevşehir’de şehir içi ulaşım ve Nevşehir’deki eğitim kurumlarına ulaşım ağı açısından bakıldığında, her yere kolaylıkla ulaşılabilirdiği ve eğitim kurumlarının genel olarak ulaşım ağı yakınında oldukları görülmektedir. Anaokulu, ilkokul ve ortaokulların genel olarak şehrin nüfus ve ulaşım ağına paralel dağıldıkları görülmekte iken, aynı durum liseler için söz konusu değildir. Şehrin merkezinde yer alan ve ulaşım ağının kesişme noktası denilebilecek Yeni Mahalle sınırları içerisinde liselerin yoğunlaştığı görülmektedir. Nevşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Nevşehir İbn-i Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Nevşehir Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nevşehir Lisesi gibi Nevşehir’in en eski ve kalabalık liselerinin bu bölgede olmaları sebebi ile şehir içi ulaşımında, şehirleşme ve eğitim anlamında birçok sorunu beraberinde getirmektedir.

Yerleşim yerlerinde Kamuya Ait Binaların Yapımında Dikkate Alınması Gereken Mesafelere Dair Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği hükümlerine göre, okul binalarının nüfusun dağılımına göre inşası için örgün eğitim kademelerine göre gerekli mesafeler düzenlenmiştir. Buna göre, okul öncesi ve ilkokul için 500 m, ortaokul için 1000 m, liseler için ise 2500 m eğitimde ulaşılabilir mesafe olarak kabul edilmektedir. Nevşehir’de anaokulu düzeyinde okul binalarının büyük bir kısmı 500 m’lik sınır mesafe dışında kalmaktadır. Bu bağlamda anaokullarına erişilebilirliğin yetersiz olduğu görülmektedir. İlkokulların ise, anaokullarına oranla erişilebilirliği biraz daha yüksektir. Ortaokullarda ise, yönetmelikçe belirlenen erişilebilirlik sınır değerinin (1500 m) yüksek olması, okul sayısının son dönemde artması ve okulların yerlerinin iyi planlanması mekânsal erişilebilirliği arttırmıştır. Liselerde 2500 m olan erişilebilirlik sınırı sebebi ile mevzuata göre erişilebilirliğin olduğu görülmektedir.

Eğitim ile sanayi sektörü arasında da karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Bir yandan sanayide eğitilmiş işgücüne sürekli olarak ihtiyaç duyulmakta, diğer yandan da

değişen ve gelişen sanayi eğitimi etkilemektedir. Günümüzde mesleki eğitimde teorik eğitimin yanında uygulamalı eğitime de önem verilmektedir. Eğitim sanayi ilişkisi çerçevesinde Nevşehir ilinde ortaöğretim düzeyinde faaliyet gösteren okullardan Nevşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ele alındığında, okulun mevcut bölümlerinden, Metal Teknolojisi, Makine Teknolojisi ve Motorlu Araçlar Teknolojisi bölümleri ilin önde gelen sanayi sektörleri olan makine imalatı ve taşıt araçları yan sanayine nitelikli eleman yetiştirmesi açısından önem taşımaktadır. Servis ve aşçılık dalını içeren yiyecek-içecek hizmetleri alanı ve kat hizmetleri ile ön büro dalını içeren konaklama ve seyahat hizmetleri alanlarına sahip Kapadokya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin de Nevşehir'deki turizm potansiyeline paralel olarak nitelikli eleman yetiştirilmesinde çok fazla faydası bulunmaktadır.

ÖNERİLER

Sonuçlardan yola çıkılarak ve yarar sağlayacağı düşünülerek, konu ile ilgili bazı şu öneriler getirilmiştir:

- İlde, özellikle 50 yaş üzeri kadın nüfusta okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı fazla olduğu için bu nüfusa yönelik okuma-yazma kursları açılabilir.
- Nevşehir ilindeki yüksekokul ve fakülte mezunlarının oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Bu nedenle, özellikle ildeki meslek liselerinden mezun olan nüfus, yüksekokul ve fakültelerde bulunan alanları ile ilgili bölümlere yönlendirilmelidir.
- Nevşehir ilinin göç verdiği nüfus içerisinde eğitim durumuna göre, lise ve dengi meslek okul mezunlarının fazla olduğu görülmektedir. Bu göçlerin büyük kısmının üniversite eğitimi nedeniyle gerçekleşmektedir. Özellikle ildeki son sınıf ortaöğretim öğrencilerine yönelik ildeki üniversitelerin ve bölümlerinin tanıtılması amacı ile geziler düzenlenmelidir.
- Öğrencilere çevre bilincinin kazandırılmasında önem taşıyan yeşil alanların, Nevşehir ilindeki eğitim kurumlarında oluşturulması ve devamlılığının sağlanması amacı ile öğrencilerin de katılacağı ağaçlandırma çalışmaları yapılmalıdır.

- Cevher Dudayev ve 15 Temmuz Mahallelerindeki nüfus artışına paralel olarak anaokulu ve ilköğretim kademesindeki okul sayılarının artırılması amacı ile eğitim yatırımlarının planlanması yerinde olacaktır.
- Nüfusun az olduğu Yeni Mahallede yer alan, Nevşehir ilindeki en büyük ve en eski denilebilecek ortaöğretim düzeyindeki eğitim kurumlarından bazılarının, nüfusun fazla olduğu ve hızla arttığı mahallelere kaydırılması bu alandaki sıkışıklığı azaltacaktır.
- Her ne kadar Nevşehir ilinde liselerde erişilebilirlik mevzuata uygun olsa da, liselerin yer seçimlerinin şehrin nüfus dağılışına ve ulaşım yoğunluğuna göre planlanması faydalı olacaktır.
- Nevşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin uygulamalı eğitimi de rahatlıkla yürütebileceği Nevşehir Organize Sanayi Bölgesi içlerine taşınması uygun olacaktır. Bu durum aynı zamanda Yeni Mahalledeki ortaöğretim düzeyindeki okul yoğunluğunu da azaltacaktır.
- Yeni Mahalle sınırları içerisinde yer alan Kapadokya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin de uygun bir alana taşınması şehir merkezindeki yoğunluğun azaltılması açısından yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Ahiler Kalkınma Ajansı (2018) *Nevşehir İl Göstergeleri* (Nevşehir Ahiler Kalkınma Ajansı Yayınları, Nevşehir).

Akça H, Ela M (2012) Türkiye’de Eğitim, Doğurganlık ve İşsizlik İlişkisinin Analizi. *Maliye Dergisi* 163: 223-242.

Altinyıldız Koleji. <https://www.altinyildiz.k12.tr> (4 Mayıs 2020).

Altuntaş S (2007) *Eğitimin Temel Kavramları*. Zuhaf Cafoğlu (Ed) *Eğitim Bilimine Giriş* (13-44) (Grafiker Yayıncılık, Ankara).

Aşıcı M (2009) Kişisel ve Sosyal Bir Değer Olarak Okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi* 7(17) : 9-26.

Atılğan O (2008) İbrahim Paşa Halk Kütüphanesi. *Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi* 3(9): 56-60.

Ayhan H (1997) *Eğitim Bilimine Giriş* (Şule Yayınları, İstanbul).

Bolatoğlu HG, Özkan MB (2013) Torbalı (İzmir) Kenti Yeşilalan Sistemindeki Kamusalaktif Yeşil Alanların Yeterliliği ve Geliştirilebilme Olanakları Üzerine Bir Araştırma. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 10(2): 15-23.

Çakmak Ö (2008) Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 11(3): 33-41.

Çetin B (2014) Eğitim ve Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Karaman.

Çoban A (2013) Amasya’da Nüfusun Eğitim Durumu. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 21(1): 357-374.

Çoban A, Temir M (2017) Eğitim Coğrafyası Bakımından İki Ekstrem Şehir: Antalya ve Şanlıurfa. *Sosyal Bilimler Dergisi* 15: 77-90.

Çolak N (2009) Eğitim Coğrafyası Bakımından Doğu Anadolu Bölgesi İllerinde Okullaşma Oranları (1980-2000). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Elazığ.

Çorbacıoğlu N (2007) Çivril İlçesi'nde Eğitim Coğrafya İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.

Demir M (2016) Kars İlinde Örgün Eğitimin Gelişimi ve Mevcut Durumu. *Marmara Coğrafya Dergisi* 34: 75-97.

Deliktaş E, Usta S, Bozkurt S, Helvacı B (2008) Türkiye'de Kentlerde Doğurganlık Hızını Etkileyen Faktörler: Path Analizi Yaklaşımı. *Ege Akademik Bakış* 8: 877-889.

Devlet İstatistik Enstitüsü (2003) *2000 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri* (Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara).

Emre T (2012) Camihöyük Alishar III Seramiği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Erginer E (2018) *Eğitim-Öğretim-Milli Eğitimin İlkeleri-Program*. Abdulkadir Uzunöz, Vedat Aktepe (Ed) *Özel Öğretim Yöntemleri (2-23)* (Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara).

Gül İ (2007a) *Eğitimin Ekonomik Temelleri*. Zuhâl Cafoğlu (Ed) *Eğitim Bilimine Giriş* (115-141) (Grafiker Yayıncılık, Ankara).

Gül İ (2007b) *Eğitimin Toplumsal Temelleri*. Zuhâl Cafoğlu (Ed) *Eğitim Bilimine Giriş* (143-168) (Grafiker Yayıncılık, Ankara).

Gültekin N, Çelik A, Nas Z (2008) Üniversitelerin Kuruldukları Kent'e Katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 7(24): 264-269.

Güney E (2008) Nevşehir'in Yerleşme Tarihçesi ve Şehirleşme Hareketleri. *Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi* 3(10): 3-14.

Güngör Ş, Adıgüzel F (2019) *Kentsel Yeşil Alanlar İçin Mekansal Yeterlilik ve Ulaşılabilirlik Analizi: Nevşehir Örneği*. Ahmet Uysal, Hasan İçen (Ed) *Kapadokya Araştırmaları* (87-105) (Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara).

Güngör Ş (2016) *Eğitimin Coğrafi Temelleri*. Abdulkadir Uzunöz (Ed) *Eğitim Bilimine Giriş* (152-181) (Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara).

Güngör Ş, Güngör S, Taşdelen H.İ (2020) *Okullara Erişilebilirliğin CBS Yardımı ile Analizi: Nevşehir Örneği*. Şenay Güngör, Fatih Adıgüzel (Ed) *Kapadokya Araştırmaları İnsan ve Mekan* (193- 208) (Literatürk, Konya).

Günkör C (2017) Eğitim ve Kalkınma İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi* 3(1): 14-32.

Hacı Asım Atabilen İlkokulu. <http://hasmatabilen.meb.k12.tr> (4 Mayıs 2020).

Hoşgörür V, Zengin G (2005) Ekonomik ve Sosyal Kalkınmada Eğitim. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2(2): 2-12.

Işık E (2013) Erzurum İl'inin Eğitim Coğrafyası. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Erzurum.

Işık Ş (2008) Türkiye'de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10(3): 159-182.

İçen H, Uzunöz A (2019) *Nevşehir Nüfusunun Genel Özellikleri ve Tarihsel Gelişimi*. Ahmet Uysal, Hasan İçen (Ed) *Kapadokya Araştırmaları* (71-86) (Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara).

Kapadokya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi. <http://nevsehirotml.meb.k12.tr> (4 Mayıs 2020).

Kapadokya Üniversitesi. <https://www.kapadokya.edu.tr>. (2 Nisan 2020).

Kara T, Atasoy E (2018) Eğitim Coğrafyası Perspektifinden Çanakkale İli. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22(2): 1233-1257.

Kavak Y (2011) Türkiye’de Nüfus ve Eğitim: Uzun Vadeli: (2010-2050) Nüfus Projeksiyonları ve Eğitim Sistemine Yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi* 41(192): 86-104.

Kaya F (2016) *Ağrı İlinin Eğitim Coğrafyası* (T.C Ağrı Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Ağrı).

Kaysılı A (2014) Emirdağ’da Göç Olgusu ve Eğitim İlişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 47(2): 267-286.

Kızılloluk H (2007) Ekonominin Eğitimin Amaçları ve İçeriği Üzerindeki Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 8(1): 21-30.

Kocabaş K (2019) *Köy Enstitülerinden Günümüze Eğitim ve Arayışlar* (Ege Bölgesi Sanayi Odası Yayınları, İzmir).

Kuzu A (2013) *Veri Toplama Yöntem ve Gereçleri*. Adile Aşkım Kurt (Ed) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (93-115) (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskşehir).

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2019) <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=NEVSEHIR> (11 Mayıs 2020).

Milli Eğitim Bakanlığı (2019) *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2018-2019* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara).

Milli Eğitim Bakanlığı (2018) *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2017-2018* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2017_2018.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara).

Milli Eğitim Bakanlığı (2017) *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2016-2017* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/08151328_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2016_2017.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara).

Milli Eğitim Bakanlığı (2016) *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2015-2016* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2015_2016.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara).

Milli Eğitim Bakanlığı (2015) *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2014-2015* [https://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2014_2015.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara).

Nevşehir Anadolu Lisesi. <http://nevsehiranadolu.meb.k12.tr> (4 Mayıs 2020).

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. <http://www.nevsehir.edu.tr>. (2 Nisan 2020).

Nevşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi. <http://nevsehireml.meb.k12.tr> (4 Mayıs 2020).

Nevşehir Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü (2013) *Nevşehir Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Eko Turizm Eylem Planı 2013-2023*. https://www.ahika.gov.tr/assets/upload/dosyalar/ahika_2013_nevsehir-turizminin-cesitlendirilmesine-yonelik-eko-turizm-eylem-planı.pdf (16 Mart 2020).

Nevşehir Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü (2018) *Nevşehir İl Sanayi Durum Raporu*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari/mu0403011752> (16 Mart 2020).

Nevşehir Valiliği (1998) *İl Yıllığı* (Nevşehir Valiliği Yayınları, Ankara).

Nevşehir Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2018) *Nevşehir İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu*. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/son2018-nevsehir-icdr-20180910133754.pdf> (16 Mart 2020).

Olgun R, Yılmaz T (2019) Kentsel Yeşil Alan Varlığının Niğde Kenti Örneğinde Değerlendirilmesi. *Akdeniz Üniversitesi Araştırma Makalesi* 32(1): 11-20.

Özdal B (2010) Elazığ Şehrinin Eğitim Fonksiyonu. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Elazığ.

Özdel MM, Meydan A (2019) Nevşehir’de Topografik Özellikler ile Yerleşme ve Nüfus Dağılışı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Route Educational and Social Science Journal* 6(8): 1-16.

Resmi Gazete (2014). *Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140614-2.htm> (4 Mayıs 2020).

Resmi Gazete (1999). *İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23804.pdf> (4 Mayıs 2020).

Şahin V (2015) Tekirdağ İlinde Nüfus ve Yerleşmenin Coğrafi Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 7(35): 345-357.

Seçkin N, Koç G (1997) Okul öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği. *Yaşadıkça Eğitim* 51: 5-10.

Senemoğlu N (1994) Okul öncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 10: 21-30.

Şıkoğlu E, Arslan H (2019) *Nevşehir Şehir Coğrafyası* (Hiperyayın, İstanbul).

Telatar OM, Terzi H (2010) Nüfus ve Eğitimin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 24(2): 197-214.

Tezcan M (1996) *Eğitim Sosyolojisi* (Feryal Matbaası, Ankara).

Tosun C (2002) *Din Eğitimi Bilimine Giriş* (Pegem A Yayınları, Ankara).

Türkiye İstatistik Kurumu. www.tuik.gov.tr (3 Şubat 2020).

Türkiye İstatistik Kurumu (2017) *Turizm İstatistikleri*. www.tuik.gov.tr (3 Şubat 2020).

Tümertekin E, Özgüç N (2019) *Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan* (Çantay Kitabevi, İstanbul).

Ünlü M (2001) Okul öncesi Eğitim Programında Öğrencilere Kazandırılan Coğrafya Eğitimi. *Marmara Coğrafya Dergisi* 3(2): 87-10.

Yayla A (2005) Eğitim Kavramının Etik Açından Analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11(1): 1-13.

Yıldırım A ve Şimşek H (2005) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Seçkin Yayıncılık, Ankara).

Yılmaz M (2015) Türkiye’de Kırsal Nüfusun Değişimi ve İllere Göre Dağılımı (1980-2012). *Doğu Coğrafya Dergisi* 20 (33): 161-188.

Yüksek Öğretim Kurumu www.yok.gov.tr. (2 Nisan 2020).

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Meliha Şule AKGÜR

Uyruğu: TC

Doğum Yeri ve Tarihi: Nevşehir 1980

Tel: 535 666 76 89

E-posta: suleakgur@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Ege Üniversitesi	06/2002
Tezsiz Yüksek Lisans	Ege Üniversitesi	01/2004

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2004-2019	Nevşehir Özel Altınyıldız Koleji	Coğrafya Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce: İyi

Almanca: Orta

YAYINLAR

Meliha Şule AKGÜR, (2018), “Kapadokya’daki Sıcak Hava Balonlarında Kullanılan Propan Gazının Tarım Toprakları Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması” “I. International Geography Education Symposium- Nevşehir- Türkiye, 8-10 Kasım 2018

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ, Meliha Şule AKGÜR, (2018), “Coğrafya Öğretiminde İnteraktif Ders Sunumu Kullanımına Dair Geleceğin Öğretmenlerinin Görüşleri” “I. International Geography Education Symposium- Nevşehir- Türkiye, 8-10 Kasım 2018

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ, Meliha Şule AKGÜR, (2018), “Coğrafya Öğretiminde İnteraktif Ders Sunumu Kullanımı” “Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi- (30/06/2019, Cilt 5, Sayı 1, 47-56)

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ, Meliha Şule AKGÜR, (2020), “Nevşehir İlinin Eğitim Fonksiyonlarının Eğitim Coğrafyası Açısından İncelenmesi” “Kapadokya Eğitim Dergisi- (30/06/2020, Cilt 1, Sayı 1, 12-27)